

MATEOPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

*Jesukristupa yaya rukunkuna wañupa
shutinkuna
(Lk 3.23-38)*

¹ Kay killkami Jesukristumanta riman. Pay wawayarirka ali kamachik David wañupa miraykunamanta. David karka Abraham wañupa miraykunamanta.

² Abraham Isaakpa yayanmi karka. Isaak Jakobpa yayanmi karka. Jakob Judapa yayanmi karka, chaymanta wawkinkunapapas.

³ Judá Farespa Sarapa yayanmi karka, maman karka Tamar. Fares Esrompa yayanmi karka. Esrom Arampa yayanmi karka.

⁴ Aram Aminadabpa yayanmi karka. Aminadab Naasonpa yayanmi karka. Naasón Salmonpa yayanmi karka.

⁵ Salmón Boospa yayanmi karka, maman Rahab karka. Boos Obedpa yayanmi karka, maman Rut karka. Obed Isaipa yayanmi karka.

⁶ Isai atun apu Davidpa yayanmi karka.

Chay atun apu David Salomonpa yayanmi karka. Salomonpa maman manara Davidpa warmin kashpanra Uriaspa warminmi karka.

⁷ Salomón Roboampa yayanmi karka. Roboam Abiaspa yayanmi karka. Abias Asapa yayanmi karka.

⁸ Asa Josafatpa yayanmi karka. Josafat Jorampa yayanmi karka. Joram Usiaspa yayanmi karka.

⁹ Usias Jotampa yayanmi karka. Jotam Akaspa yayanmi karka. Akas Esekiaspa yayanmi karka.

¹⁰ Esekias Manasespa yayanmi karka. Manasés Amonpa yayanmi karka. Amón Josiaspa yayanmi karka.

¹¹ Josias Jekoniaspa wawkinkunapapas yayanmi karka. Chay uras Babilonia llaktamanta runakuna yaya rukunchi wañukunata watashpankuna aparkakuna llaktankunama, chaypi chay runakunapa munashkankunata rurashpa kawsanankunapa.

¹² Chay apirishka kahushkankunapi Jekonias warminta chichuchirka kari wawata. Chay wawaka Salatiel karka. Salatiel Sorobabelpa yayanmi karka.

¹³ Sorobabel Abiudpa yayanmi karka. Abiud Eliakimpa yayanmi karka. Eliakim Asorpa yayanmi karka.

¹⁴ Asor Sadokpa yayanmi karka. Sadok Akimpa yayanmi karka. Akim Eliudpa yayanmi karka.

¹⁵ Eliud Eleasarpa yayanmi karka. Eleasar Matanpa yayanmi karka. Matán Jakobpa yayanmi karka.

¹⁶ Jakob Josepa yayanmi karka. José Mariapa kusanmi karka. Maria Jesuspa mamanmi karka. Chay Jesustami rimarkakuna Kristu, chayka ni-nayan Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik.

¹⁷ Yaya rukunchi Abrahammanta pacha

atun apu Davidkama chunka chusku kuti mirashka runakunami karkakuna. Atun apu Davidmanta pacha yaya rukunchi wañukunata Babilonia llaktama apashkankunakama chunka chusku kuti mirashka runakunami karkakuna. Paykunata chay Babilonia llaktama apashkankunamanta pacha Kristu wawayarishkankama chunka chusku kuti mirashka runakunami karkakuna.

Jesukristupa wawayarishkanmanta riman
(Lk 2.1-7)

¹⁸ Kunan kwintanayani imashnami Jesukristu wawayarirka. Manara wawayarihushpan paypa maman Maria Josewa kwintashka karka kasarananpa. Manara Joseka pushahushpanra Yaya Diospa Espíritun yanapashpan Mariaka chichuna kiparirka.

¹⁹ Maria chichu kashkanta yachashpan Joseka manana munarkanachu payta pushanata warminrayku. Ali rurak runa kashpan mana munarkachu tukuy chay llaktapi kawsak runa masinkunapa puntankunapi Mariata pinkachichinata. Chayrayku yuyarirka nima pita rimashpan payta sakinata.

²⁰ Chasna yuyarihushkanpi shuk tuta muskuyn-inpi Yaya Diospa angelka rimarka:

José, ñawpa atun apu Davidpa miraymanta kashpayki Yaya Dios munan mana pinkarishpa Mariata pushanaykipa. Chay wiksanpi kahushkanka kanmi Yaya Diospa Espíritun yanapashpan Mariaka chichuna kiparishkanrayku.

²¹ Payka shuk kari wawata wawayanka. Ña wawayashpan shutiyachinki Jestusta nishpa.

Chasna Jesús rimashkanka kishpichikmi. Chasna kashpan chay angelka rimashpa katirka: Payka runakunata uchankunamanta kastigana kahushkakunamanta kishpichinka nishpa.

²² Chaywa paktarirka Yaya Diospa ñawpa rimashkanka imashnami paypa yachayninwa yachachik Yaya Dios payta yuyachishpan rimarka kasna:

²³ Shuk shipas chichunkami, shuk kari wawata wawayanka. Wawayashpan shutiyachinka Emanuel nishpa.

Emanuel ninayan Yaya Dios ñukanchiwa. Chasna Yaya Dios rimashkanshina Mariaka shuk kari wawata wawayanan karka.

²⁴ Chay angel rimashkanwasha Joseka puñushkanmanta likcharishpan Mariata pusharka warminrayku, imashnami Yaya Diospa angelka rimarka.

²⁵ Pushashkanwasha manara kawsarkachu warminwashina wawayanankama. Mariaka wawayashpan chay wawanta shutiyachirka Jesús.

2

Istrillata yachak runakuna Jesusta kushichik rirkakuna

¹ Atun apu Herodes Judea allpapi kamachihushkan uras Belén llaktapi Jesuska wawayarirka. Chay Belén llaktaka Judea allpa chawpipi, apukunapa kawsana Jerusalén llakta kuchupi karka. Jesús wawayarishpanna inti llukshinan kuskamanta istrillata yachak runakuna Jerusalén llaktama shamurkakuna.

² Paktashpankuna chaypi kawsak runakunata rimarkakuna:

Karu llaktanchimanta rikushkanchi shuk suma punchahlla rikurik istrilla llukshishkanta. Chayta rikushpanchi yachashkanchi shuk kari wawa wawayarishkanta kankuna israel runakunata kamachinanpa. Chayraykumi shamushkanchi chay wawayarishkata mañashpa kushichinanchipa. ¿Maypitaya chay wawayarishka atun apuka?

³ Chayta uyashpan atun apu Herodeska yapa mancharishpan tsala tukurka. Chay Jerusalenpi kawsak runakunapas yapa mancharirkakuna.

⁴ Chaypina chay Herodeska kayachirka tukuy saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas. Paykunata tapurka:

Kankuna Yaya Diospa shiminta yachachinkichi. Ñukatapas rimawaychi ¿maykan llaktapita wawayarinka Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka?

⁵ Chaypina chay yachakkunaka aynirkakuna:

Kay Judea allpa chawpipi Belén llaktapimi wawayarinka. Chasnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikka Yaya Diospa rimashkanta killkarka maykanmi pasanan karka:

⁶ Judea allpapi Belén llaktamanta achka atun llaktakuna tiyashpanpas chay uchilla Belén llaktaka mana kanchu mana valikshina. Chay Belenpimi shuk wawaka wawayarinka ali kamachik kananpa. Paymi kankuna akllashkayni israel runakunata alita yachachinka nishpa.

⁷ Chayta uyashpan Herodeska pakalla kay-achirka chay istrillata yachakkunata. Paykunata tapurka:

¿Ima urasta chay istrillaka llukshirka? nishpa.

⁸ Paykuna aynishpankuna Herodeska rimarka:

Kunanka riychi chay Belén llaktama. Chaypi maskaychi chay wawata. Payta tarishpaykichika rimak shamuywaychi ñukapas payta kushichik rinaynipa.

⁹ Chasna llullachishpa rimashpanmi chay istrillata yachakkunaka Jerusalemanta llukshirkakuna chay Belén llaktama rinankunapa. Rihushpankuna kutikashka rikurkakuna chay llaktankunapi rikushkankuna istrillata. Chay istrillaka paykunapa puntankunapi rirka. Chasna rishpan Jesuspa kahushkan wasi kuskapi shayarirka.

¹⁰ Paykunaka chay istrillata rikushpankuna yapa kushikurkakuna.

¹¹ Chaymanta chay wasipi yaykuk rishpankuna rikurkakuna María wawanwa kahukta. Chaypina paykunaka chay wawata kunkurishpa mañashpa kushichirkakuna kanka Yaya Diosmanta shamushkami kanki nishpa. Chaypi apamushkankuna kahunta paskashpankuna yapa chaniyuta surkurkakuna, orota, dioskunarayku rupachina wikita, mishkinlla asnak kaspi wikita mirra shutiyuta. Tukuy chaykunata kurkakuna wawa Jesusta kushichinankunapa.

¹² Chaymanta Yaya Dioska paykunata puñushkankunapi rimarka mana kutinankunapa Herodesma. Chayrayku paykunaka Yaya Diospa

rimashkanta kasushpankuna llaktankunama kutirkakuna shuk ñampitana.

Joseka Mariawa wawan Jesusta mitikuchirkakuna Egipto allpama

¹³ Chay yachak runakuna llaktankunama kutishkankunawasha Yaya Diospa angelka Joseta muskuyninpi rimarka:

Herodeska maskankami kay wawata wañuchinanpa. Chayrayku utkalla atarishpayki kay wawata mamanwa pakta pushay Egipto allpama. Chay allpapi kipariychi kankunata rimanaynikama kutinaykichipa.

¹⁴ Chasna chay angelka rimashpan Joseka atarishpan wawata mamanwa pakta pusharka Egipto allpama. Chaypi kawsarkakuna apu Herodes wañunankama.

¹⁵ Chasna paktarishka Yaya Diospa ñawpa rimashkanka, imashnami paypa yachayninwa yachachik Yaya Dios payta yuyachishpan rimarka kasna:

Chay Egipto allpamanta Wawaynita kayarkani shamunanpa nishpa.

Chay apu Herodeska achka wawakunata wañuchichirka

¹⁶ Chay apu Herodeska yankamanta chaparka chay yachakkunata. Kunanka ñukata llullachiwashkakuna nishpa yuyarirka. Chayrayku yapa piñarirka. Chaypina timputa yuparka ima urasmi chay istrillaka punturu rikurishka karka, imashnami chay yachakkunaka rimarkakuna. Chaywasha suntalunkunata Belén llaktama, kuchunpi

kahuk uchilla llaktakunamapas kacharka tukuy manara ishkay watayu kari wawastukunata wañuchinankunapa.

¹⁷ Chasna chay wawakunata wañuchishpankuna Yaya Diospa yachayninwa yachachik Jeremiaspa ñawpa killkashkan paktarirka. Payka killkarka maykanmi pasanan karka Belén llakta kuchupi, Ramá shutiyu llaktapi kasna nishpa:

¹⁸ Ramá llaktapi yapa llakiywa kaparishpa wakahukkunata uyankakuna. Israel runakuna wakanahun wawankuna wañuchiy tukushkankunarayku. Mana nima pi atipankachu paykunata kushillayachinata.

¹⁹ Herodes wañushkanwasha Yaya Diospa angelka chay Egipto allpapi Joseta puñuhushkanpi rimarka:

²⁰ Atariy, chay wawata mamanwa pakta pushay. Kutiychi Israel allpaykichima. Chay wawata wañuchinayak runakunaka ñami wañushkakuna.

²¹ Chaypina Joseka angelta kasushpan chay wawata mamanwa pakta pusharka Israel allpanchima.

²² Ñampipi rihushpankuna Joseka yachashpan Herodespa wawan Arkelao Judea allpapi kamachik kananta, mancharka Judeama rinata. Yaya Dios muskuyninpi rimashpan Galilea allpamana rirkakuna.

²³ Chaypi paktashpankuna rirkakuna Nasaret llaktapi kawsanankunapa.

Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkuna rimarkakuna maykanmi pasanan karka:

Nasaret llaktapi kawsashkanrayku paytaka shutiyachinkakuna Nasareno nishpa.

Chayraykumi Jesustaka shutiyachirkakuna Nasareno.

3

Bawtisak Juan kallarirka runakunata yachachinata

(Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tukuy chaykuna unay pasashkanwasha Juanka rirka Judea allpapi chunlla chakishka allpama. Chaypi shamushka runakunata Yaya Diospa shiminta yachachirka. Achka runakunata bawtisashkanrayku payta shutiyachirkakuna Bawtisak Juan nishpa.

² Chaypi Juanka rimarka:

Ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku alita yuyarishpaykichi tukuy millaypa rurashkaykichita sakiychi payta kasunaykichipana nishpa.

³ Chay Juan shamunanmantami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias wañuka kil-lkarka:

Chunlla chakishka allpapimi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna:

Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi, atun apu shamushpan purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichariychi. Milaypata rurashpa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunka nishpa.

⁴ Juanpa churarishkanka shuk pukripa churarinanshinami karka, wiwa kamillupa willmanmanta awarishka. Sinturunka karamantalla karka. Mana mikupayarkachu ñukanchipa miku-nanchitashina. Mikupayarka upyapayarka imatachari taripayarka chay chunlla chakishka allpapi, atun muru chilikkunata, mapa mishkitapas.

⁵ Chaypina tukuy Judea allpapi llaktakunamanta, Jerusalén llaktamantapas, Jordán yaku mayanmantapas achka runakuna shamurkakuna Juanpa yachachihushkanta uyanankunapa.

⁶ Chayta uyashpankuna uchankunata musyashpankuna rimarkakuna. Chasna rimashkankunawasha Juanka paykunata chay Jordán yakupi bawtisarka.

⁷ Chaymanta fariseokuna saduseokunapas rirkakuna bawtisarinankunapa. Juanka paykunata rikushpan rimarka:

Machakuyashina runakuna kankichi yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. ¿Pita kankunata rimashka ña kuchuyamuhushkan Yaya Diospa manchaypa kastigananmanta chasnalla kishpinaykichipa?

⁸ Manara bawtisarihushpaykichira alitana ruraychi rikuchinaykichipa Yaya Diosta kasuk

kanaykichita.

⁹ Ama rimariychichu yaya rukunchi Abraham wañupa miraymantami kanchi, chayrayku Yaya Dioska kishpichinka ñukanchikunata nishpa. Yaya Dios munamaka, kay rumikunamanta rurama yaya ruku Abrahampa mirayninta.

¹⁰ Rikuychi, shuk tarpu kaspi mana alita muyuyashpanka amunka sapinpi achawa kuchushpan ninapi rupachin. Chasnallatami Yaya Dioska tukuy mana ali rurak runakunataka wichunka ninama rupanankunapa.

¹¹ Kankuna millaypata rurashkaykichita amirishpa sakishpaykichika ñukaka yakullawami bawtisashkaykichi Yaya Diosta katinaykichipa. Ñukamanta ashwan yachayyu runami shamunka. Paymantaka ñukaka mana yapa yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata. Payka kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka. Ninawa rupachihushkashina uchaykichita pichanka payta kushilla katinaykichipa.

¹² Yuyariychi, sarata triguta pallashpanchi tullunmanta muyuntana wishkunchi. Chay muyuntaka wakaychanchi, tullunkunataka ninapi rupachinchi. Chay shamuhuk runaka chasnallatata ruranka. Paymi tukuy kirikkunataka siluma pushanka. Mana kirikkunataka nina mana wañukma kachanka nishpa yachachirka Bawtisak Juanka.

Juanka Jesusta bawtisarka
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

¹³ Chay uras Jesuska yuyarirka Juan bawti-sawachun nishpan Galilea allpamanta Jordán yakuma rirka. Chaypi Jesuska Juanta tapurka payta bawtisananpa.

¹⁴ Chasna tapushpanna Juanka payta mana bawtisanayarkachu.

Kan ñukata bawtisawanayki imata, ñukata tapuk shamuwanki kanta bawtisanaynipa nishpa rimarka Juanka.

¹⁵ Chaypina Jesuska aynirka:

Tukuy Yaya Dios ñukanchita kamachishkanta kasunanchi tiyan. Chayrayku kanmi bawti-sawanayki tiyan nishpa.

Chaypira Juanka payta bawtisarka.

¹⁶ Bawtisarishkanwasha Jesuska yakumanta llukshirka. Chaypi siluka paskarishpan Jesuska rikurka Yaya Diospa Espiritunta shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta.

¹⁷ Chaypina silumanta Yaya Diospa rimashkanta uyarkakuna:

Kay Jesuska munashkayni wawaynimi. Paymi sumakta kushichiwan nishpa.

4

Supay Jesusta uchata rurachinayarka

(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

¹ Chaymanta Jesús bawtisarishkanwasha Yaya Diospa Espiritunka payta pusharka chunlla chakishka allpama. Chayma pusharka supayka kamananpa, shutipachu Yaya Diosllata kasun nishpa.

² Chaypi Jesuska mana mikushpa karka chusku chunka punchata, chusku chunka tutata. Chay-washa yapa yarkarka.

³ Chaypi supayka Jesusta kayllayashpan ka-marka shutipachu Yaya Dioslata kasun nishpa. Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika rimay kay rumikunata pan tukunanpa, chayta mikunaykipa.

⁴ Chaypina Jesuska aynirka:

Nima imashna rurashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi riman:

Mana mikunawallachu runaka kawsan. Ashwan Yaya Diospa rimashkanta kasushpanmi kawsanka nishpa.

⁵ Chaymanta supayka Jesusta pusharka Yaya Diospa munashkan Jerusalén llaktama. Chaypi Yaya Diospa wasin awama sikachirka.

⁶ Chaypina Jesusta rimarka:

Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika saltay kay awamanta allpama. Yaya Diospa killkachishkanpi riman:

Yaya Dioska angelkunata kachanka kanta kuyranankunapa. Paykunami makinkunapi kanta alita kuyrankakuna mana nima rumipi waktarinaykipa nishpa.

⁷ Chaypina Jesuska aynirka:

Nima imashna rimawashpayki saltashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi kaytapas nin:

Ama Yaya Diosta yanka kamankichu yachanaykipa payka yanapawankachu manachu nishpa.

⁸ Chaymanta supayka Jesusta pusharka yapa awa urku awama. Chay urku awamanta tukuy

kay allpapi kamachik atun apukuna kamachinanan allpakunata, suma atipak kanankunata, yapa suma rikurihushkankunata rikuchirka.

⁹ Chaypina rimarka:

Ñukata kunkurishpa mañawashpaykika tukuy kay rikuhushkaykita kushkayki nishpa.

¹⁰ Chaypina Jesuska aynirka:

Nima imashna kanta kunkurishpa mañashanchu. Ñukamanta anchuriy Satanás supaykunapa apun. Yaya Diospa killkachishkanpinin:

Yayaykichi Dioslata kunkurishpa mañaychi. Payllata kasushpa kawsaychi nishpa.

¹¹ Chasna Jesús sinchita Yaya Diospa yachayninwa rimashpan supayka anchurirka. Chaypina Yaya Diospa angelkunaka Jesusta kayllayarkakuna yanapanankunapa.

Galilea allpa llaktakunapi Jesús kallarirka yachachinata

(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹² Chaymanta Jesuska yachashpan Bawtisak Juanta karselpi churashkankunata, Galilea allpama kutirka.

¹³ Galileapi Nasaret kikin llaktanmanta llukshishpan Kapernaum llaktama kawsananpa rirka Galilea allpallapillatata. Chay llaktaka karka Galilea kucha mayanpi, chay chunka ish kay israel runakunapa ayllunkunamanta Sabulonpa, Nefalipa miraykunapa allpankunapi.

¹⁴ Chayma rishpan Jesuska paktachirka Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaiaska killkashkanta kasma nishpa:

15 Tukuy kankuna Galilea allpapi kawsak Yaya Diosta mana kasuk, Galilea atun kucha mayanpi, Jordán yaku mayanpipas kahuk Sabulonpa, Neftalipa miraykunapa allpankunapi chapurishka kawsakkuna, uyaychi Yaya Dios kankunarayku rimashkanta kasna:

16 Tukuy chay runakuna mana alita rurashpa amsapishina kawsakkunaka Yaya Diospa yachayninta atun suma punchayaktashina rikunkakuna. Chay runakuna wañunankunata yapa manchashpa kawsahushpankuna yapa suma punchayachiktashina Yaya Diospa ali shiminta kishpichinanmanta uyankakuna.

17 Chaymanta pacha Jesuska kallarirka yachachinata:

Ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku tukuy mana ali rurashkaykichita sakiychi payta kasunaykichipana nishpa.

*Jesuska chusku rediyak runakunata kayarka
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)*

18 Chaymanta Galilea kucha mayanpi rihushpan Jesuska ishkay runa wawkipura kahukta rikurka. Paykunaka redinkunata yakupi kachar-ihurkakuna. Karkakuna Simón Pedro shutiyu wawkin Andreswa.

19 Chaypina Jesús rimarka:

Shamuychi, katiwaychi. Ñuka kankunata yachachisha. Imashnami kunankama challwata apishpa kawsashkankichi, chasnashinami

kunanmanta pacha runakunatana yachachishpa purinkichi paykunapas Yaya Diosta kasunankunapa.

²⁰ Chasna rimashkanllapi chay rediyak runakunaka redinkunata sakishpa Jesustana katirkakuna.

²¹ Chaymanta astalla chay kucha mayanta rihushpankuna Jesuska rikurka Sebedeopa wawankuna Santiago wawkin Juanwa pakta kahukkunata. Botinkunapi yayanwa redinkunata rimintahurkakuna. Chaypi Jesuska chay ish kay runakunatapas kayarka paywa pakta purinankunapa.

²² Chaypina atarishpankuna yayankunata botinpi sakishpa Jesuswa pakta rirkakuna.

Jesuska achka runakunata yachachirka
(Lk 6.17-19)

²³ Chaymanta Jesuska runankunawa tukuy chay Galilea allpa llaktakunapi yachachishpa purirka tukuy chay israel runa masinchikunapa tantarinankuna wasikunapi. Chaypi yachachirka kay suma ali shimita Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chasna yachachihushpan Jesuska runakunata tukuy unkuyninkunamanta parisinankunamantapas ampipayarka.

²⁴ Chay Siria allpa llaktakunapi achkata rimarkakuna Jesuspa yachachihushkanmanta, unkushkakunata ampihushkanmantapas. Chayrayku Jesusma aparkakuna chikan chikan unkuyyukunata, nanayyu runakunata, supay yaykushka runakunatapas, kunkaymanta sinchiyarik kuchparik unkushkakunata,

chakichik unkuyyukunatapas. Tukuy chay unkushkakunata Jesuska ampirka.

²⁵ Chaymanta achka runakuna Galilea allpapi llaktakunamanta, Chunkallakta shutiyumanta, Judea allpapi llaktakunamanta, Judeallapillatata Jerusalén llaktamanta, Jordán yaku chimpamantapas Jesusta katirkakuna.

5

Jesuka runankunata yachachin imashnami kushilla kankakuna
(Lk 6.20-23)

¹ Chaymanta Jesuska chay achka runakunata rikushpan shuk luma awapi sikarka. Chaypi tiyarishpan payta katihukkunaka kayllayarkakuna.

² Chaypina Jesuska paykunata yachachirka kasna nishpa:

³ Kushilla kankichi yuyarishpa kawsashpaykichika Yaya Dios mana yanapawashpanka nima imata atipanichu ruranata nishpa. Yaya Diosmi kankunata yanapanka wiñayparayku paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.

⁴ Kushilla kankichi llakiywa kahushpaykichika. Yaya Diosmi kankunata sinchikuchinka. Uchaykichimanta llakirishpaykichika Yaya Dios kankunata llakichishpa yanapanka.

⁵ Kushilla kankichi mana piñarishpa, nima rimanakushpa kawsashpaykichika. Yaya Dioska chay mushu ruranan allpapimi kankunata churanka chaypi kawsanaykichipa.

⁶ Kushilla kankichi yarkahukshina upyanayahukshina Yaya Diospa munashkanta

ruranayashpaykichika. Yaya Diosmi kankunata yanapanka paypa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa.

⁷ Kushilla kankichi tukuy runa masikichita yuyashpa llakichishpa kawsashpaykichika. Yaya Dioska kankunatapas yuyashpanmi llakichinka.

⁸ Kushilla kankichi ali yuyayyu runakuna kashpaykichika. Yaya Diosta riksinkichi.

⁹ Kushilla kankichi shukwa shukwa alichak runakuna kashpaykichika. Yaya Dios kankunata alita rikunka wawaynikuna kankichi nishpa.

¹⁰ Kushilla kankichi runakuna kankunata chiknishpa yanka parisichishpankuna Yaya Diospa munashkanta alita rurashpa kawsahushkaykichirayku. Chasna parisihushpaykichi Yaya Dios kankunata yanapanka wiñayparayku paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.

¹¹ Kushilla kankichi runakuna yankamanta millaypata kankunamanta rimashpankuna kankunata chiknishpa parisichishpankuna ñukaranti llullapi churashpa rimashpankuna.

¹² Chasnami ñawpa Yaya Diospa rimashkanta yachachikkunatapas chiknishpankuna parisichirkakuna. Chayrayku, kankunatapas parisichihushpankuna kushikuychi. Shuk pucha silupi paktashpaykichi Yaya Dios kankunata atunta kushichinanta yachashpaykichi kushikuychi.

Jesуска yachachin imashnami payta katikkunaka kawsanankuna tiyan
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

¹³ Imashnami kachiwa kachiyachinchi mikunata ali kananpa, chasnallatata kankunaka runa masikichita yachachishpa yanapankichi mana uchata ruranankunapa. Chamu kachika manami alichu kachiyachinanpa mikunata. Chasnataka apishpa wichunchi kanchama chaypina runakuna sarunankunapa.

¹⁴⁻¹⁵ Chaymanta shuk lamparinta apichishpanchi churanchi mesa awapi tukuy wasita punchayachinanpa. Chay apichirishkata mana churanchichu shuk kahun ukupi. Chaymantapas shuk llakta urku awapi kahukka mana atipanchu pakanata, tukuy runakuna rikunahun. Chay llaktatashinami chay lamparintashinami runa masikichika kankunata rikunkakuna.

¹⁶ Chasna kashpaykichika alikunallata rurashpa kawsaychi, tukuy runa masikichi rikushpankuna silupi kawsak Yaya Diosta agradesishpa kushichinankunapa.

Jesuka Yaya Diospa ñawpa kamachishkanta yachachin

¹⁷ Yaya Dioska ñawpa yaya rukunchikunata yachachirka kamachishkankunata kasushpa kawsanankunapa. Tukuy chayta Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna killkarkakuna. Ñukaka shamushkanimi tukuy chay killkashkankunapi rimashkanta ruranaynipa. Manami shamushkanichu kankunata rimanaynipa chay killkashkankunata manana kasushpa kawsanaykichipa.

¹⁸ Alita uyawaychi. Tukuy chay Yaya Diospa yachachishkanta kankuna alita kasunaykichi

tiyan kay allpa kay silu chinkarinankama. Tukuy rimashkanka paktarinkami. Nima shuk paypa shiminka yanka nishpa kanchu.

¹⁹ Kankuna mana imananchu nishpa shuklla Yaya Diospa kamachishkanta mana kasushpaykichika chaymanta shuk runakunatapas chasnallatata ruranankunapa yachachishpaykichika Yaya Diospa kamachinanpi tukuymanta mana valikchu kankichi. Ashwan Yaya Diospa kamachishkanta alita kasushpa kawsashpaykichika chaymanta chasnallatata runa masikichita yachachishpaykichika Yaya Diospa kamachinanpi tukuymanta ashwan valik kankichi.

²⁰ Kankunata rimani, Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta, fariseokunamantapas Yaya Diospa kamachishkanta ashwan alita paktachinaykichi tiyan. Paykuna paktachinanchi tiyan nishpa rimashpankunapas manami tukuy shunkunkunamanta pacha paktachinahunchu. Paykunamanta mana ashwan alita paktachik kashpaykichika manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa ali kamachihushkanpi kawsankichichu.

*Jesуска yachachin mana shukwa shukwa piñanakushpa kawsanamanta
(Lk 12.57-59)*

²¹ Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimarka:

Ama runa masikichita wañuchiychichu. Wañuchishpaykichika apumi kankunatapas kastiganan tiyan.

²² Kunan ñuka kankunata rimani, runa masikichita piñarishkaykichillawa kastigay tukunkichi. Chaymanta runa masikichita piñarishpa kamishpaykichika saserdotepa tantarishkan apunkuna kankunata ashwanta kastiganan tiyan. Chaymanta maykanpas runa masinta kushway wañunki nishpa yuminkashpanka nina mana wañukma kachay tukunka.

²³⁻²⁴ Yaya Diospa wasinpi shuk imata kunayahushpaykika payta kushichinaykipa, kunkaymanta runata piñachishkaykita yuyarishpaykika manara kunayahushkaykita churahushpayki alichakriy chay piñachishkayki runawa. Chaywasha kutiy kunayahushkaykita Yaya Diosta kunaykipa.

²⁵ Shuk runata liwihushkaykimanta pay piñarishpan kanta apuma pushahushpanka manarapas paktahushpaykichira alichaychi mana apuka kanta liwishkaykimanta kastigananpa. Apupi mana atipashpayki alichanata runantami kunka karselpi churananpa.

²⁶ Chaymantaka manami llukshinkichu tukuy liwishkaykita paganaykikama.

Jesуска yachachin mana shukpa warminta munarishpa kawsanamanta

²⁷ Kankuna yachankichi Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimashkanta:

Nima maykan warmiyu kari shuk warmiwa musayachun. Kusayu warmipas ama musayachun shuk kariwa nishpa.

28 Kunan ñuka kankunata rimani, maykanpas shukpa warminta munarishpa rikushpanka ñami yuyayninpi uchata rurashka.

29 Ñawiki rikushpan kanta uchata rurachinayashpanka ñawikita surkuhukshina sakiy mana uchata ruranaykipa. Ashwan ali kama shuk ñawillawa siluma rinaykipa, mana ishkanti ñawikiwa ninama wichuy tukunaykipa.

30 Makiki uchata rurachinayahushpanka chay makikitaka pitihukshina sakiy mana uchata ruranaykipa. Ashwan ali kama shuk makillawa siluma rinaykipa mana ishkay makikiwa ninama rinaykipa.

Jesuska yachachin warmiyukuna, kusayukuna mana sakinakunamanta

31 Ñawpa yaya rukunchikunata rimarkakuna: Kasarashka kahushpayki warmikita sakinayashpaykika konsehuma riy killkachinaykipa kay warmitaka manami munaninachu nishpa.

32 Kunan ñuka kankunata rimani, warmiki mana shuk runawa musayashpanka ama sakiychu. Chay warmiwa alita kawsahushkaykita sakishpaykika uchatami ruranka shuk runawa. Shuk warmi sakirishkata warmiyahushpaykika uchatami ruranki. Warmipas kari sakirishkawa kawsahushpanka uchatami ruran.

Jesuska yachachin shutipallata mana llullashpa rimananchipa

33 Kankuna yachankichi Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimashkanta:

Runakunapa puntankunapi shuk ruranaykichita rimashpaykichi Yaya Diospa rikushkanpi paktachinaynita rimani nishpa, ama llullashpa rimaychichu. Ashwan ñukata rimawashkaykichita paktachinaykichi tiyan nishpa.

³⁴ Kunan ñuka kankunata rimani, mana llullashpa tukuy uras shutipallata rimanaykichi tiyan. Chayrayku nima ima uras runakunapa puntankunapi rimahushkaykichita kirichinayashpa chay kirichinaykichi rimanakunawa rimaychichu. Yanka yuyarinkichi mana Yaya Diospa shutinta chay kirichinaykichi rimanakunapi churashpaykichika mana paktachishkaykichimanta mana yapa kastigay tukunaykichita. Chasna yuyaykichipi pantachishpaykichimi kankunata rimani: Nima siluta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, siluka Yaya Diospa kawsanan kashkanrayku maymantami tukuyta kamachin.

³⁵ Nima allpata churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, kay allpaka Yaya Diospa kamachinan kashkanrayku. Nima Jerusalenta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, atun apu Yaya Diospa munashkan llaktan kashkanrayku.

³⁶ Nima kankuna kikinta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu. Nima chukchaykichita atipankichichu yanayachinata nima yurayachinata tukuy uras chasnalla kiparinanpa, Yaya Dioslla kankunata rurashkanrayku.

³⁷ Kankuna rimashpaykichika ari nishpa, ari kachun. Rimashpaykichika mana nishpa, mana

kachun. Chay ari chay mana nishkaykichimanta ashwanta kirichinayashpa rimanakunaka millaypakunata rurachik supaypa yuyachishkanmi kan.

Jesuka yachachin shuk runa ñukanchita mana alita rurashpanka mana rantipananchipa
(Lk 6.29-30)

³⁸ Kankuna yachankichi ñawpa yaya rukunchikunata rimashkankunata:
Shuk runa piñarishpan runa masinpa ñawinta waklichishpanka apuka paytapas chasnallatata kastiganan tiyan. Chaymanta shuk runa piñarishpan runa masinpa kirunta pakishpanka apuka payta chasnallatata kastiganan tiyan nishpa.

³⁹ Kunan ñuka kankunata rimani, ama rantipaychu shuk runa kanta millaypata rurashpanka. Uyaykipi sakmashpanka ama rantipaychu. Kutikashka sakmashpanpas ama piñarinkichu, ashwan alichay paywa.

⁴⁰ Chaymanta shuk runa kanta kichunayashpanka kamisaykita, kan ñukata liwiwashkanki, kamisayki raktata kuway nishpanka shuk kamisaykitapas kichunayashpanka sakiy, ama piñariychu payta.

⁴¹ Shuk suntalu kanta rimashpanka shuk llasha wankurishkata mana pagashpa apanaykipa shuk waranka purina tuputa, ama piñariychu payta. Ari, apashami, munashpaykika ishkey waranka purina tuputapas apasha nishpa rimay.

⁴² Imaykita kanmanta tapuk runata mana mitsashpa kuy. Imaykita prestananpa shamuk runata mana mitsashpa prestay.

Jesуска yachachin tukuy chiknik runakunata yuyananchipa

(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ Kankuna yachankichi ñawpa yaya rukunchikunata rimashkankunata: Runa masikichita yuyaychi. Kankunata chiknik runakunataka chikniychi.

⁴⁴ Kunan ñuka kankunata rimani, kankunata chiknik runakunataka yuyaychi. Shuk runakuna kankunata wañuchinayashpankunaka Yaya Diosta mañaychi paykunarayku.

⁴⁵ Chasna alita kawsashpaykichika silupi kawsak Yaya Diospa wawankunami kankichi, payshina yuyak kahushkaykichirayku. Paymi intita llukshichin alita rurak runakunarayku, mana alita rurak runakunaraykupas tukuy runakunata chasnalla yuyashpa yanapananpa. Chasnallatata tamyatapas kachan yanapananpa tukuy runakunata chasnalla.

⁴⁶ Yachanchi llullachik runakunapas ayllunkunata yuyanankunata. Kankuna chasnallatata aylluykichikunallata yuyashpaykichika paykunamanta mana ashwan alitachu rurahunkichi. Paykunashina rurashpalla kawsashpaykichika imamantata Yaya Dioska kankunata kushichinka.

⁴⁷ Kankuna aylluykichillawa kwintak kashpaykichika shuk runakunawa mana kwintashpaykichika chay Yaya Diosta mana kirikkunamanta mana ashwan alitachu rurahunkichi. Paykunapas yuyashkankuna runa masinkunallowami kwintanahun.

⁴⁸ Imashnami silupi kawsak Yayanchi Dioska

tukuy runakunata yuyan, chasnashina kankunapas tukuy runakunata yuyanaykichi tiyan.

6

Jesuka yachachin ali ruranakunamanta

¹ Kankuna runa masikichita yanapashpaykichika ama yuyariychichu, tukuy runakuna chay yanapashkaynita rikushpankuna rimankakuna yapa alita rurak runa kanaynita nishpa. Chasna tukunaykichillapa runa masikichita yanapashpaykichika silupi kawsak Yaya Dioska rurashkaykichimanta kankunata manami kushichinkachu.

² Chayrayku, shuk nima imayuta yanapashpaykika ama nima pita rimaychu. Ama ruraychu chay yanka nishpa rimak runakunashina. Paykunaka tantarinankuna wasikunapi ñampikunapipas shukma shukma rimashpa purinahun tukuy runakuna yachashpankuna nima imayu runakunata yanapashkankunata paykunata atunyachinankunapa. Alita uyawaychi. Chasna yanapak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kparinkakuna.

³ Nima imayu runakunata yanapashpaykika ama nima pita rimaychu, nima yuyashkayki amiguykita kwintaychu yanapashkaykimanta.

⁴ Chunllalla rurashpaykika Yaya Dioska chay nima pi yachashkan rurashkaykita rikushpan alita rurashkaykimanta kanta kushichinka.

*Jesuka yachachin imashnami Yaya Diosta
mañashunchi
(Lk 11.2-4)*

⁵ Kankuna Yaya Diosta mañahushpaykichika ama ruraychichu chay yanka nishpa rimak runakunashina, maykankunami kirichinayanahun alita kasukmi kani nishpa. Paykunaka tantarina wasikunapi, ñampikunapipas tukuy runakuna rikuhushkankunapi shayarishpankuna Yaya Diosta mañanahun. Chasna ruranahun runa masinkuna paykunata rikushpankuna rimanankunapa, chay Yaya Diosta mañak runa alita kasukmi nishpa. Alita uyawaychi. Chasna rurak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallowa kparinkakuna.

⁶ Yaya Diosta mañanayashpaykika kwartuykipi yaykuy. Punkuta tapashpa sapallayki Yaya Diosta mañay. Payka kanwa tantaylla kashpan tukuy rimashkaykita uyanmi. Chasna nima pi yachashkan mañashkaykita rikushpan alita mañashkaykimanta kanta kushichinka.

⁷ Ama chay mana israel runakunashina mañaychichu. Paykunaka yanka diosninkunata mañanahun chay shimikunallata achka kuti rimashpa. Chasna mañashpankuna yuyarinahun diosninkuna paykunata ashwan alita uyanankunata.

⁸ Kankunaka Yaya Diosta mañahushpaykichika ama paykunashina ruraychichu. Manarapas Yaya Diosta mañahushpaykichira paymi yachan tukuy munahushkaykichita.

⁹ Chayrayku kasna rimashpa mañaychi:

Yaya Dios, kanllami kanki yayanchika.

Silupi kawsak kashpayki yanapay tukuy
runakuna kan yapa ali kanaykita
yuyanankunapa.

¹⁰ Kay allpata ali kamachinaykita ruray.

Imashnami silupi munashkaykita ruranahun,
yanapay chasnallatata kay allpapipas
runakuna munashkaykita rurashpa
kawsanankunapa.

¹¹ Karan puncha ñukanchita kuy mikunanchita.

¹² Llakichiy ñukanchita mana alita
rurashkanchikunamanta.

Imashnami ñukanchikuna runa masinchikunata
llakichinchi mana alita ñukanchita
rurashkankunamanta, chasnallatata
ñukanchitapas llakichiy.

¹³ Anchuchiy ñukanchita supaymanta.

Ama sakiychu pantachichisha nishpa pay
ñukanchita sinchita kamashpan mana
alikusunata rurananchipa.

Ashwan kishpichiy ñukanchita tukuy mana aliku-
namanta.

Chasna kachun.

¹⁴ Kankuna runa masikichikunata llakichish-
paykichika kankunata mana alita rurashkanku-
namanta, silupi kawsak Yayanchimi kankunata
apas tukuy millaypata rurashkaykichimanta lla-
kichinka.

¹⁵ Kankuna runa masikichita mana llakichish-
paykichika Yayanchika manami kankunataka lla-
kichinkachu uchaykichikunamanta.

*Jesúska yachachin imashnami mana mikushpa
Yaya Diosta kushichishunchi*

16 Kankuna Yaya Diosta yuyarishpa maykan punchami mana mikushpa kahushpaykichika ama uyaykichika llakirishkashina kachun, chay yanka nishpa rimak runakunapashina. Yapa munashpankuna tukuy runakuna yachanankunapa yarkay wiksa chishiyahushkankunata llakirishka uyayu tukunahun. Alita uyawaychi. Chasna rurak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kiparinkakuna.

17-18 Mana mikushpa Yaya Diosta mañahushpaykichika uyaykichita alita mayllaychi, chukchaykichita alita ñakchariychi kushilla rikurinaykichipa, nima pi yachananpa mana mikushpa kahushkaykichita. Yaya Dioslla yachachun chasna kahushkaykichita. Chay nima pi yachashkan rurashkaykichita rikushpan alita rurashkaykichimanta kankunata kushichinka.

Jesuska yachachin silupi kahuk sumakunata munashpa kawsananchipa
(Lk 12.33-34)

19 Kay allpapira kawsahushpaykichi ama imaykichikunata mirachishpa kawsaychichu. Shuk imakunata kumehenkunaka mikunahun, shuk imakunaka ismunahun. Chaymanta shuwakunapas wasikhipi yaykushpankuna imaykichikunata apanahun.

20 Ashwan Yaya Diosta alita kasushpa kawsaychi tukuy chay silupi kahuk sumakunata apinaykichipa. Chaypi nima shukta kumehen mikunchu, nima shuk ismunchu, nima shuwakuna yaykunahunchu apanankunapa.

²¹ Chayrayku alita yuyariychi imatata ashwanta munankichi. Imaykichikunata mirachishpa kawsahushpaykichika chayllatami yuyarinkichi tukuy shunkuykichimanta pacha. Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsahushpaykichika tukuy shunkuykichimanta pacha payllatami yuyankichi.

*Jesuka yachachin punchapishina
kawsananchipa*

(Lk 11.34-36)

²²⁻²³ Ñawinchika ñukanchirayku punchata rikuchikmi. Ñawikichi ali kashpanka alita rikuk punchapi purihushkashina kawsankichi. Ñawikichi mana ali kashpanka amsapi purihushkashina kawsankichi. Tukuy kankunapi punchata rikuchikshina tukuyta alita riksichik asirtachik kashkaka waklishpa amsashina tukushka kashpanka nima imata asirtashpa yapa manchaypa amsa tutapi purihushkashinami kawsankichi.

*Jesuka yachachin mana kullkiraykulla
yuyarishpa kawsananchipa*

(Lk 16.13)

²⁴ Nima maykan kamachishkan runa atipanchu chay ratulla ishkay patroyninrayku tarawanata. Shukllata kasunan tiyan. Shuk patroyninta kasushpanka shuktaka mana kasunkanachu. Kankunaka chay tarawak runashinami kankichi. Kullkita munashpalla kawsashpaykichika manami atipankichinachu Yaya Diosta kasushpa kawsanata.

*Jesуска yachachin Yaya Dios wawankunata
kuyrananmanta
(Lk 12.22-31)*

²⁵ Chayraykumi kankunata rimani, ama muspariyichichu, ¿imatashi mikusha, imatashi upyasha kawsanaynipa? nishpa. Kawsananchimi mikunamanta ashwan valik kan. Chasnallatata ama yuyariyichichu ¿imatashi churarisha? nishpa. Aychanchimi churarinamanta ashwan valik kan.

²⁶ Rikuychi, imashnami pishkukunaka pawashpa kawsanahun. Paykunaka nima shuk muyuta tarpunahunchu mikunankunapa. Paykunapaka nima tampunkunaka tiyanchu pallashkankunata wakaychanankunapa. Mana nima shuk muyuta tarpushpankunapas silupi kawsak Yaya Diosmi paykunataka achka muyukunata kun mikunankunapa. Ashwan kankunataka Yaya Dioska pishkukunamanta pasatami yuyan, tukuy munashkaykichita kun.

²⁷ Chaymantapas kawsanaykichita yapa yuyarishpaykichipas nima shuk urata atipankichichu mirachinata.

²⁸ Mana nima chayta atipashpaykichika ¿imaraykuta musparinkichi imawami llachapaynita rantisha nishpa? Rikuychi chay suma sisakunata, imashnami wiñanahun. Paykunaka nima tarawanahunchu, nima puchkanahunchu llachapanarayku. Mana tarawashpankunapas suma churarishkashina kanahun.

²⁹ Ñawpa atun apu Salomón wañupa yapa suma ali churarishkanmanta chay sisakunaka ashwan alita rikurinahun.

³⁰ Kiwakunaka chakirinalla, rupachinalla kashpankunapas Yaya Dios suma sisayukunata ruran. Chayta rikushpaykichi ¿imaraykuta mana kirin-kichichu Yaya Dios kankunataka ashwan alita kuyrananta?

³¹ Yaya Dioska kiwa sisakunamanta kankunataka ashwantami yuyan. Chayrayku ama musparishpa kawsaychichu, imatashi mikusha, imatashi upyasha, imatashi churarisha nishpa.

³² Yaya Diosta mana riksik runakunami chasna yuyaywa kawsanahun. Kankunaka ama paykunashina kawsaychichu. Ashwan kankunapaka tiyanmi alita kuyrak silupi kawsak Yayaykichi Dios. Paymi alita yachan imakunami pishin kankunapaka.

³³ Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha munaychi Yaya Dios kankunata kamachinanta, paypa munashkanta rurashpa kawsanatapas. Chasna kawsashpaykichimi payka tukuy munashkaykichitapas kankunata kunka.

³⁴ Tukuy puncha Yaya Dios yanapak kashpan ama yapa yuyarishpa rimaychichu kayaka imashi pasawanka nishpa. Kayantimapas Yaya Diosta yuyashpaykichika payka yanapankallami. Chasna kashpan ama musparishpa yuyariychichu kayarayku, kayawasharaykupas.

7

*Jesуска yachachin mana shuk runamanta
mana alichu kanki nishpa rimananchipa
(Lk 6.37-38, 41-42)*

¹ Ama shuk runa masikichimanta rimaychichu payka mana alichu kan nishpa. Chasna rimashpaykichika Yaya Dioska kankunamantapas rimanka paykunaka mana alichu kanahun nishpa.

² Imamantachari kankuna runa masikichimanta rimankichi payka mana alichu kan nishpa chaymantallatatami Yaya Dioska kankunamantapas rimanka paykuna mana alichu kanahun nishpa. Imashnami kankuna munankichi runa masikichi kastigay tukunanta, chasnallatatami kankunapas kastigay tukunkichi. Maykantachari kankuna chapankichi runa masikichi rurananpa chaymantallatatami Yaya Dioska kankunatapas tapunka.

³⁻⁵ Runa masikichipa ñawinpi shuk uchilla susyastu tiyamaka, shuk ratu rikunkichima. Ashwan kankunaka kikin ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka, mana rikunkichimachu. Ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka runa masikichipa ñawinpi kahukmanta, mana alichu kama payta rimanaykichipa ñawikimanta susyata surkushara nishpa. Chasna rurankimaka kan kikintami llullachirinkima. Ashwan puntiru kan kikinpa ñawikimantara chay atun susyata surkuy. Chaymanta alita rikushpayki runa masikipa ñawinmanta chay uchillastu susyata surkuy. Chasnallatata puntiru kan kikinpa uchaykita sakinayki tyan. Chaypirami atipankichi runa masikita kunanata paypa uchanta sakinanpa.

⁶ Chaymanta Yaya Diospa shiminta ama yachachiychichu mana kasunayak runakunata. Chasna runakuna allkukunashina, kuchiku-

nashina mana yuyayyuchu kanahun. Paykunata yachachishpaykichika yapa chaniyu wallkata kuchikunarayku wichuhukshina kankichima kuchikunaka saru saru ruranankunapa. Chasnallatata shuk runakuna Yaya Diospa shiminta mana munanahunchu, nima uchillastuta. Paypa shiminka yapa chaniyushina kashpanpas paykuna mana valichishpa asichinahun. Kankunata chiknishpa piñarinahun. Chayrayku maykankunami Yaya Diospa shiminta munanahun, paykunallata yachachiychi.

*Jesuska yachachin tukuy munashkanchita Yaya Diosta mañashpa tapunanchipa
(Lk 11.9-13; 6.31)*

⁷ Yaya Diosta tapushpaykichika payka munashkaykichita kunkami. Maskashpaykichika Yaya Diosta, payta tarinkichimi. Silupi yaykunayashpa punkunpi kayashpaykichika Yaya Dioska paskankami.

⁸ Maykanmi tapun, paytaka kunkami. Maykanmi maskan, tarinkami. Maykanmi punkupi kayan, payraykuka paskankami.

⁹ Alita yuyariychi. Wawaykichi panta tapushpanka kankunaka mana rumita kunkichimachu mikunanpa.

¹⁰ Challwata tapushpanka mana machakuyata kunkichimachu mikunanpa.

¹¹ Kankuna mana alita rurashpa kawsakkuna kashpaykichipas wawaykichita alikunallata kunkichi. Ashwan silupi kawsak Yayanchika kankunata alikunallatami kunka payta tapushpaykichika.

12 Kankuna munashpaykichika runa masikichi kankunarayku alita ruranankunapa, ashwan kankunara paykunarayku alita ruraychi. Chasnallatata Moisespa killkashkanta yachachikkuna, Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapas ñawpamanta pacha ñukanchita yachachirkakuna.

Jesuka yachachin Yaya Diosta katihushpanchi ñañu ñampita purihukshina kananchita (Lk 13.24)

13 Kankuna ñañu punkutashina yaykuychi. Achka runakuna paykuna kikinpa munashkankunallata rurashpa kawsanahun. Paykuna anchu punkutashina yaykushpa anchu ñampipi purihukshina kanahun. Chay anchu ñampipi purihukshina kashpankuna nina mana wañukma paktankakuna.

14 Chaymanta mana achka runakunachu Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanahun. Paykunaka ñañu punkutashina yaykushpa ñañu ñampipi purihukshina kashpankuna parisishpa kawsanahun. Chay ñañu ñampipi purihukshina kashpankuna Yaya Diospa kawsananpi paktankakuna.

Jesuka yachachin llullachik runakunamanta kuyrarinanchipa (Lk 6.43-44)

15 Kankunaka alita kuyrariychi llullachishpa yachachikkunamanta. Paykunaka Yaya Diospa rimashkanta alita yachachihunchi nishpa Yaya Diosta alita kasukshina rikurinahun. Chasna kashpanpas mana tukuy shunkunkunamanta

pachachu payta katinahun. Chayrayku mana ali yuyayyu kashpankuna kankunata pantachichinkakuna manana payta kasushpa kawsanaykichipa.

¹⁶ Chasna llullachik runakunataka kawsanankunamantami riksinkichi. Rikuychi, millaypa kasha kaspika mana muyuyamachu ali muyuta. Chinikunaka mana muyuyamachu mishki mikuna muyuta.

¹⁷ Shuk ali kaspika ali muyullata muyuyan. Millaypa kaspika mana mikuypa millaypa muyuta muyuyan.

¹⁸ Ali kaspika mana atipanchu muyuyanata millaypa muyuta. Nima millaypa kaspika atipanchu muyuyanata ali muyuta.

¹⁹ Tukuy millaypa tarpukunataka pitishpa ninama wichunchi, mana alita muyuyashkanrayku.

²⁰ Chayrayku yachachikkunata kawsanankunamantami riksinkichi ali yachachikkunachu kanahun manachu.

Jesuka yachachin Yaya Diosta kasushpa kawsak runakunalla siluma rinankunata (Lk 13.25-27)

²¹ Maykankunami Yayayni Jesús, Yayayni Jesús yanka nishpa rimanahun, Yaya Diosta mana tukuy shunkunkunamanta pacha katihushpankunaka chaykunaka Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi manami kawsankakunachu. Ashwan maykankunami ruranahun Yayaynipa munananta, chaykunallami kamachihushkanpi kawsankakuna.

22 Ñuka shamuhushkayni puncha rimasha, maykankunami siluma rinkakuna, maykankunami mana rinkakunachu. Chay puncha achka runakuna rimawankakuna: Yayayni Jesús, Yayayni Jesús, ñukanchimi kanpa shutikiipi yachachirkanchi, kanpa shutikita rimashpa supaykunata llukshichirkanchi. Chaymanta kanpa shutikita rimashpa atun yachaywa achka ruranakunata rurashkanchi nishpa.

23 Chaypina paykunata aynisha: Kankunaka yanka llullashpa shutinipi rimarkankichi. Mana ñukata katiwashkankichichu. Millaypata rurakkuna kashpaykichi mana runaynikunachu kankichi. Chasna kashpaykichi anchuriychi ñukamanta nishpa.

Jesуска ishкаy runakuna wasita rurashkankunamanta yuyachishpa yachachin

(Mk 1.22; Lk 6.47-49)

24 Maykanmi rimashkaynita alita kasushpa kawsan, chaymi shuk alita yuyarik runashina kan. Chay runaka luma awapi uchkukunata allashpan orkonta sumakta shayachishpan wasinta rurashka.

25 Sinchita tamyashpan yaku untayka shamushpan sinchi wayra wasinta waktashpan mana urmankachu, luma awapi orkonkunaka sumakta shayachirishka kashkanrayku.

26 Maykanmi rimashkaynita mana kasunchu, chaymi shuk mana alita yuyarik runashina kan. Payka wasinta ruran tiyupi, mana yapa ukuta allashpan urkunkunata shayachin.

²⁷ Sinchita tamyashpan yaku untayka shamushpan wayraka chay wasita waktashpan utkalla urman. Chasna urmashpan paki paki tukun.

²⁸⁻²⁹ Jesús yachachishkanta tukuchishpan tukuy runakuna mancharishpankuna paykunapura rimarkakuna: Kay Jesuska Yaya Diospa yachayninwami yachachin. Tukuy kay Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta yapa alitami ñukanchita yachachin nishpa.

8

Jesuka aycha ismuchik unkuyyu runata ampirka

(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

¹ Jesuska chay lumamanta uraykumuhushpan achka runakuna payta katirkakuna.

² Chasnallapi shuk aycha ismuchik unkuyyu runaka, nima pita kayllayanata atipashpantata Jesusta kayllayarka. Puntanpi kunkurishpan rimarka:

Yaya Jesús, yachani ampinata atipawanaykita. Kanrayku ali kashpan kay unkuynimanta ampipay, ampirishpayni kuti atipanaynipa tantaylla kawsanata aylluynikunawa nishpa.

³ Chaypina Jesuska chay runataka makinwa llankashpan nirka:

Ari, munanimi. Ñami ampirishkanki.

Chasna nishkanllawa chay runaka tukuy unkuyninmanta ampirishka karka.

⁴ Chaymantapas rimarka:

Ama nima pita kwintankichu kanta ampishkaynimanta. Kunanka saserdotellama riy ampirishkaykita rikunanpa. Chaymanta ñawpa

Moisespa killkashkanpi kamachishkatashina ruray, Yaya Diosta kunayki kashkata apashpa churak rinki. Chasna rurashkaykimantami tukuy runakuna yachankakuna unkushkaykimanta ampirishkaykita.

Jesуска shuk romano kapitanpa runanta ampirka

(Lk 7.1-10)

⁵ Kapernaum llaktapi paktashpan shuk kapitan Jesusta kayllayarka. Payka Roma llaktamanta suntalunkunata kamachik karka. Chaypi Jesusta tapurka yanapananpa:

⁶ Yachachik, shuk runaynimi wasinipi yapa unkushkalla kawsan. Mana kuyurinata atipanchu. Yapa nanaywa parisishpa kawsan.

⁷ Chaypi Jesuska aynirka:

Wasikima rishpayni paytaka ampisha.

⁸ Chaypina chay kapitanka Jesusta aynirka:

Yachachik, ñukaka mana nima imachu kani wasinipi yaykunaykipa. Kaymantalla rimashpayki atipankimi runaynita ampinata.

⁹ Ñukapapas tiyanmi apuynikuna kamachiwankunapa. Paykuna kamachiwashpankuna kasunayni tiyan. Chasnallatata ñuka suntaluynikunata kamachishpayni paykunapas kasuwankuna tiyan. Shuk suntaluta maymapas rinanpa rimashpayni kunalla kasushpa rin. Shukta kayashpayni utkalla kasushpan shamun. Chaymanta shuk runaynita imatapas rurananpa rimashpaynika kunalla rurana. Chasnallatatami shuk shimillawa atipanki anchuchinata unkuyta chay runaynimanta.

¹⁰ Chay kapitan chasna rimashpan Jesuska yapa kushikurka. Chaymanta tukuy chay katihukkunata rimarka:

Kankunata rimani, tukuy israel masinikunamanta nima maykan ñukata tukuy shunkunmanta pacha kiriwashkanta tarishkanichu kay romano runatashina. Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchitata kankunaka mana kay runashinachu kiriwankichi.

¹¹ Chayrayku kankunata rimani, shuk punchami Yaya Dioska tukuy payta kirikkunallata, mana israel runakuna kashpankunapas tantachinka inti llukshinamanta, inti yaykunamantapas. Chaypi ñawpa yaya rukunchikuna Abrahamwa, Isaakwa, Jakobwa pakta Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi tiyarinkakuna mikunankunapa.

¹² Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchipas Yaya Diospa kamachinankuna kananchipa, achka kankunamanta ñukata mana kirishkankunarayku manchaypa amsamami wichuy tukunkakuna. Chaypi sinchita parisishpa wakankakuna, piñaywa kirunkunata kanirinkakuna nishpa.

¹³ Chaypina kapitanta rimarka:

Tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwashkaykirayku runaykita ampishkani. Chayrayku kutiy wasikima nishpa.

Chasna rimashkanllapi chay romano kapitanpa runanka ña ampirishka karka.

*Jesuskapa ampirka Pedropa warminpa mamanta
(Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)*

¹⁴ Chaymanta Jesuska Pedropa wasinma rirka. Chaypi Pedropa warminpa mamanta tarik rirka kalinturawa sirihukta.

¹⁵ Chaypina Jesuska chay warmipa makinta llankashpan kalinturanka pasapurka. Chay ratulla payka atarishpan Jesusta runankunatapas upyachirka kararka.

Jesuska achka unkushka runakunata ampirka
(Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

¹⁶ Ña amsayahushkanpi achka supay yaykushka runakunata pushamurkakuna Jesusma. Chaypi Jesuska shuk rimashkanllawa chay supaykunataka llukshichirka. Unkushka runakunatapas tukuyta ampirka.

¹⁷ Chasna Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias ñawpa paymanta killkarka:

Pay kikin parisishpan nanaykunata, unkuyninchikunamanta ampiy tukushunchi. Tukuy ima nanaykunamanta ñukanchita aliyachinka nishpa.

Chay killkashkanpi rimashkanshina Jesuska runakunata tukuy unkuynichikunamanta ampirka.

Shuk runakuna Jesusta katinayarkakuna
(Lk 9.57-62)

¹⁸ Shuk puncha kutikashka achka runakuna Jesuspa kuchunpi tantarirkakuna. Jesuska paykunata rikushpan runankunata rimarka:

Akuychi chimpashunchi kay kuchata nishpa.

¹⁹ Manara botipi yaykuhushpankunara Moisespa killkashkanta shuk yachachik Jesusta kayllayashpan rimarka:

Yachachik, maytapas rishpayki kanta katisha nishpa.

²⁰ Jesuska payta aynirka:

¿Imata yuyarishpaykita katinayawanki? Rimashkaykichi, mahaskunapa tiyan uchkunkunaka. Pishkukunapapas tiyan wasinkunaka maypimi kawsanahun. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka mana wasiyuchu kani maypimi samasha.

²¹ Chaypina Jesusta shuk katik runa payta rimarka:

Yachachik, kanwa rinayashpaynipas manara atipanichu kunallaka. Yayaynita munanira kuyranata wañunan punchakama. Paypa aychanta allarishka urku uchkupi churashpa tapashkayniwasha kanwa risha.

²² Chasna rimashpan Jesuska mana munarkachu.

Kunalla aku ñukawa rishu. Sakiy Yaya Diospa shiminta mana kasunayak runakunaka wañushkankunata urku uchkupi churashpa tapanankunapa. Yayayki wañushpanka paykunami paypa aychanta uchkupi churashpa tapanakuna nishpa.

Jesuska sinchi wayra ulastapas kasillayachirka (Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

²³ Chasna kwintashkankunawasha Jesuska runankunawa pakta shuk botipi uraykurkakuna kuchata chimpanankunapa.

²⁴ Chimpahushkankunapi kunkaymanta atun wayra shamurka. Chay wayraka yapa sinchita wayrahushpan atun ulaskuna shayarirkakuna.

Botinkunapi yakuka untarihushpan ña tikranayarkakuna. Chay yaku wayrawa yapa ulasyahushpanpas Jesuska botipi puñurayahurka.

²⁵ Chaypina paypa runankunaka yapa mancharishpankuna likchachirkakuna Jesusta.

¡Yaya Jesús, kishpichiy ñukanchita! ¡Ñami tikrahunchi!

²⁶ Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta chasna yapa mancharihunkichi?
¿Kunankamachu manara tukuy shunkuykichi-manta pacha ñukapi sinchikunkichi?

Chaymanta Jesuska atarishpan chay wayrata yakutapas sinchi shimiwa rimarka:

¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!

Chasna rimashkanllawa pasarirka wayraka, ulaspas mana ulasyarkanachu.

²⁷ Chaypi runankunaka yapa mancharishpa tapunakurkakuna paykunapura:

Pishi kan kay runaka. Rimashkanllawa wayra yakupas kasushpa kasillayanahun.

*Jesuska supayyashka runakunata ampirka
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)*

²⁸ Chaymanta chay atun kuchata chimpashpankuna Jesuska runankunawa paktarkakuna Gadara llakta kuchupi. Paktashpankuna ishkay supayyashka runakuna kallpashpa kayllayarkakuna. Paykuna kawsapayanahun urku uchupi, maypimi wañushkakunata churashka karkakuna chaypi. Supayyashka kashpankuna yapa piñaywa manchaypa karkakuna, chayrayku nima pi atipapayanahunchu chay ñampita purinata.

²⁹ Chay ishkay runa Jesusta kayllayashpankuna sinchita kaparishpa rimarkakuna:

Yaya Diospa Wawan Jesús, amara ñukanchita kastigayrachu. Manara chay kastigana punchaka paktarishkarachu nishpa.

³⁰ Mana karupichu achka kuchikunaka mikuhlla karkakuna.

³¹ Chaypina chay runakunapi kawsak supaykunaka Jesusta tapurkakuna:

Kay runakunamanta ñukanchita llukshichihushpaykika kachay ñukanchita chay kuchikunapi kawsananchipa.

³² Jesuska aynirka:

Ariya alimi, riychi.

Chasna rimashkanllawa chay supaykunaka chay ishkay runakunamanta llukshishpankuna kuchikunapina yaykuk rirkakuna. Chasnallapi tukuy chay kuchikunaka waykuma kallpashpa pultyarkakuna lumamanta yakuma. Chaypina chinkarirkakuna.

³³ Chayta rikushpankuna kuchikunata kuyrak runakunaka yapa mancharirkakuna. Manchaywa kallparkakuna llaktankunama. Chaypi paktashpankuna tukuy runa masinkunata kwintarkakuna imashnami Jesuska chay supayyashka runakunata ampishka nishpa. Kuchikuna yakupi chinkarishkankunamantapas kwintarkakuna.

³⁴ Chayta uyashpankuna tukuy chay llaktapi kawsak runakunaka llaktankunamanta llukshishpankuna Jesusta rikuk rirkakuna. Payta rikushpankuna rimarkakuna:

Yachachik, munanchi llukshinaykipa kay allpanchimanta, tukuy kuchinchikunata chinkachishkaykirayku nishpa.

9

Jesuska shuk runata chakichik unkuymanta ampirka

(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

¹ Chaymanta Jesuska runankunawa botipi uraykushpankuna kuti chay atun kuchata chimparkakuna. Chaypi paktarkakuna paypa llaktanma.

² Chaypina shuk runakuna shuk chakichik unkuyyu runata llanchamanpi apamurkakuna Jesusma. Chay unkushkata apamuk runakunaka tukuy shunkunkunamanta pacha kirishpankuna yuyarirkakuna Jesús chay unkushkata ampinanta nishpa. Chaypi Jesuska paykunata rikushpan kirihushkankunata yacharka. Manara ampihushpan chay unkushkata rimarka:

Sinchikuriy wawki, tukuy uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa.

³ Chayta uyashpankuna Moisespa killkashkanta shuk yachachikkuna yapa piñarishpa yuyarirkakuna, kay runaka rimashkanwa Yaya Diosta yapa piñachihun. Yaya Diosshina tukunayashpa kay unkushkata rimashka tukuy uchankunamanta llakichihushkanta.

⁴ Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan paykunata rimarka:

¿Imaraykutaya chasna yuyarihunkichi ñukamanta?

⁵ Kay runataka rimashkani uhaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipa llakichishkachu manachu nishpa. Ñuka kay unkushkata rimaynima atariy, puriy nishpa. Pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita.

⁶ Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa paypa yachayninwa runakunata uchankunamanta llakichinaynita kay allpapi, kunalla kay unkushkata ampisha.

Chasna rimashpan chay unkushkata rimarka:
Atariy. Llanhamaykita apishpayki kutiy wasikima.

⁷ Jesús chasna rimashpan chay runaka ampishka atarirka, llanhamanta apishpan wasinma kutirka.

⁸ Chayta rikushpankuna runakunaka yapa mancharirkakuna. Yaya Diosta kushichishpa rimarkakuna: Yaya Dios, kushikunchimi kay runata atun yachaykita kushkaykirayku unkushkakunata ampinanpa.

*Jesuska Mateota kayarka
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)*

⁹ Chaymanta Jesuska llaktanmanta llukshishpan purihushkanpi ñuka Mateota rikuwarka. Kullkita kobrana wasipi tiyarishpayni impuestuta kobrapayarkani romano tukuymanata atun apurayku. Chaypina Jesuska rikuwashpan rimawarka:

Mateo, shamuy katiway.

Chasna rimawashpan atarishpayni Jesusta katirkanina.

10 Chaymanta Jesusta payta katihukku-nawa pakta pusharkani wasinima chaypi mikunanchipa. Chaypi mikuhushpanchi achka Roma llaktarayku impuestuta kobrak masinikuna, chaymantapas shuk millaypata rurak runakuna shamurkakuna, ñukanchiwa pakta tiyarishpankuna mikunankunapa.

11 Chaypina fariseokunaka rikuhurkakuna Jesusta ñukanchi millaypata rurak runakunawa pakta mikuhushkanta. Chaypina payta katikkunata tapurkakuna:

¿Imaraykuta kankunata yachachikka impuestuta kobrakkunawa, paykunashina mana alita rurak runakunawapas mikuhun?

12 Jesús chayta uyashpan paykunata yachachirka shuk yuyarinawa:

Rikuychi, alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ashwan unkushkakunami ampikta munanahun ampirinankunapa.

13 Yuyariychi imatata Yaya Dioska rimanayan killkachishkanpi kasna nishpan:

Manami munanichu wiwakunata wañuchishpa kuwanaykichita ñukata kushichiwanaykichipa, ashwan munanimi runa masiki-chita llakichishpa yanapanaykichita.

Chasna kashpanmi ñukaka mana shamushkanichu yanapanaynipa maykanmi riman mana uchayuchu kani nishpa. Ashwan shamushkanimi uchayukunata yanapanaynipa Yaya Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata manana atipanankunata

katinata

(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

¹⁴ Chaymanta Bawtisak Juanta katikkunaka Jesta kayllayashpankuna tapurkakuna:

Ñukanchi, fariseokunapas achka punchakuna mana mikushpa Yaya Diosta mañanchi. Ashwan kanta katikkunaka karan puncha mikunahunlla. ¿Imaraykutaya mana ñukanchishina shuk shuk punchakuna mana mikushpa Yaya Diosta mañanahunchu? nishpa.

¹⁵ Jesuska paykunata aynirka:

Rikuychi, shuk musuka warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata kushilla tantarishpa paywa pakta mikunankunapa. ¿Chasnaka chay kayashkankunaka llakirishkachu kanahuma? Mana. Ashwan shuk puncha kuntrankunaka chay mushu warmiyahushkata anchuchishpankuna chay puncha shuti yapa llakirishpa shuk punchakuna mana mikunkakunachu nishpa. Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu warmiyahushkashina kashkanta yuyachishpa.

¹⁶ Chaymanta Jesuska ashwanta paykunata asirtachinayashpan rimarka: Shuk yapa likirishka mawka kamisata mana rimintanchimachu shuk mushu llachapawa. Chasna chay mushuwa rimintashpanchika mawkaka ashwantami likirin.

¹⁷ Chasnallatatami mushu vinu putskurishushkata mana churanchimachu shuk mawka karamanta rurarishka bulsapi. Chay vinu urtiyashpan putskurishushpanka mawka karaka tukyashpan vinuka talirin. Ishkanti mana valinahunnachu. Chayrayku mushu vinuta

mushu karamanta rurarishka bulsapi churanchi. Chasnaka ishkantimi mana waklinkachu.

Ñukaka Yaya Diospa mushu shimintami yachachihuni. Ñawpa yaya rukuykichikunaka mana chasnachu yachachipayarkakuna. Kankunaka katinaykichi tiyan kay mushu yachachihushkaynitana. Mana atipankichichu chapuchinata chay ñawpa yachakushkaykichiwa.

*Jesuka Jairopa shipas wawanta kawsachirka
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)*

¹⁸ Jesús chay runakunata yachachihushkanllapi, ñukanchi israel runakunapa shuk tantarinanchi wasipi kamachik payta kayllayarka. Payka Jesuspa puntanpi kunkurishpa tapurka:

Kunalla wawaynika wañushka. Chasna wañushka kashpanpas kanka ñukawa wasinima rishpaykika makikiwa llankashpaykimi wawaynika kawsarinka nishpa.

¹⁹ Jesuka atarishpan ñukanchi runankunawa pakta chay apupa wasinma rirka.

²⁰ Chasna rihushkanchipi, shuk unkushka warmi Jesusta washanmanta kayllayarka. Payka chunka ishkay watata unkushka karka. Tukuy uras yawar paymanta urmapayan. Chay warmika Jesuspa washanmanta churarishkanta llankarka.

²¹ Jesuspa churarishkanpa shiminllata llankashpaynimi ampirisha nishpa yuyarirka.

²² Chasna chay warmika yuyarishpa llankashpan Jesuka washanma tikrarishpan payta rikurka. Chaypina llakichishpan rimarka:

Pani, kushikuy. Tukuy shunkuykimanta pacha kiriwashkaykirayku ampirishka kanki.

Chayllata rimashpan chay unkushka warmika ampirirka.

²³ Chasna ampishkanwasha Jesuska paktarka chay kamachikpa wasinpi. Chaypi achka runakuna sinchita kaparishpa wakahurkakuna. Kenata pukuk runakunaka chaparkakuna chay wañushkata urku uchkupi churashpa tapak rinankunapa.

²⁴ Tukuy paykunata rikushpan Jesuska rimarka:

Llukshiychi kaymanta. Kay shipaska manami wañushkachu, puñuhunmi.

Chasna rimashpan tukuy chay runakunaka Jesusa asichirkakuna.

²⁵ Chaypina Jesuska tukuy chay runakunata kanchama llukshichirka. Chaymanta yaykushpan chay shipasta makinmanta apirka. Chaypina chay shipaska atarirka.

²⁶ Chaymanta tukuy chay llaktakunapi kawsak runakunaka Jesús chay shipasta kawsachishkanmanta yacharkakuna.

Jesuska ishkey wisku runata ampirka

²⁷ Jesús chay apupa wasinmanta llukshishpan ishkey wisku runakuna sinchita kayashpa katirkakuna:

¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiy ñukanchita! nishpa.

²⁸ Jesús shuk wasima yaykushpan chay ishkey wiskukunapas yaykurkakuna. Kayllayashpankuna Jesuska paykunata tapurka:
¿Kirinkichichu ñuka kankunata ampinaynita?

Ari yachachik, kirinchimi nishpa aynirkakuna.

²⁹ Chaypina Jesuska ñawinkunata llankashpan rimarka:

Tukuy shunkuykichimanta pacha kiriwashkaykichirayku ampirishka kiparinkichi.

³⁰ Chasna rimashpan chay ishkey runakunaka alitana rikurkakuna. Chaypina Jesuska paykunata alita kunarka:

Nima pita kwintankichichu ñuka kankunata ampishkaynimanta.

³¹ Chasna kunashpanpas paykunaka kwintak rirkakuna tukuy chay llaktakunapi kawsak runakunata imashnami Jesuska paykunata ampishka nishpa.

Jesuska mana rimanata atipak runata ampirka

³² Chay ishkey runakuna llukshishkankunawasha shuk runata Jesusma apamurkakuna. Chay runaka supay yaykushka kashpan mana atiparkachu rimanata.

³³ Jesuska supayta chay runamanta llukshichishpan chaypira chay runaka atiparka rimanata. Chayta rikushpankuna chay runakunaka mancharishpankuna rimarkakuna paykunapura:

Nima ima uras rikushkanchichu chasna ampik runata kay Israel allpanchipi.

³⁴ Chaypina fariseokunaka rimarkakuna:

Kay ampik runaka supaykunapa apunpa yachayninwa supaykunata llukshichin nishpa.

Jesusta chiknishpankuna chasna rimarkakuna.

Jesuska runakunata llakichirka

³⁵ Chaymanta Jesuska shuk llaktama shuk llaktama purirka tantarinankuna wasikunapi runakunata yachachinanpa kay suma ali shimita Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chasna yachachihushpan Jesuska runakunata tukuy unkuykunamanta parisinakunamantapas ampipayarka.

³⁶ Jesuska chay achka runakunata rikuhushpan paykunata llakichirka, paykuna mana amuyu shikwarishka sampayashka obhakunashina kashpankuna.

³⁷ Chaypina ñukanchita rimarka: Kay runakuna ña pallanapa pukushka muyukunashina kahunkuna. Chasna kashpanpas Yaya Diospa shiminta yachachikkunaka mana achkachu kanahun muyuta pallahukshina runakunata Yaya Diosrayku tantachinankunapa.

³⁸ Chayrayku Yaya Diosta mañaychi, paypa wawankunata tukuy llaktakunama kachananpa, runakunata yachachik rinankunapa.

10

Jesuska chunka ishkayta akllarka kachanan runankuna kanankunapa

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Chaymanta Jesuska ñukanchi chunka ishkay akllashkan runankunata kayashpan rimarka:

Kunan ñuka Yaya Diospa yachayninta kankunata kusha tukuy supaykunata llukshichinaykichipa runakunamanta. Chaymantapas atipankichi ampinata runakunata tukuy unkuykunamanta parisinakunamantapas nishpa.

² Jesús apostolnikuna kankichi nishpa chunka ishkey akllashkanpa shutinkunaka karkakuna: Simón, maykantami Jesuska shutiyachirka Pedro; Andrés Simonpa wawkin; Santiago Juanpas Sebe-deopa wawankuna;

³⁻⁴ Felipe, Bartolomé, Tomás, ñuka Mateo. Ñawpa karkani impuestuta kobrak romano tukuymanta atun apurayku. Chaymanta Santiago Alfeopa wawan; Tadeo, Simón, maykantami rimapayarkakuna Selote. Chaymantapas Judas Iskariote, maykanmi chaywasha Jesusta apichinan karka.

Jesuka chunka ishkey akllashkankunata kacharka Yaya Diospa kamachinanmanta yachachinankunapa
(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

⁵ Jesuska ñukanchi chunka ishkey akllashkankunata shuk shuk llaktakunama kachahushpan rimarka:

Riychi israel masinchikunapa llaktankunallapi. Ama riychichu mana israel runakunapa llaktankunamaka, nima Samaria allpa llaktakunapi yaykunkichichu.

⁶ Israel masinchikunallata yachachik riychi. Paykunaka mana amuyu obhakuna pantashkashinami kahunkuna.

⁷ Rishpaykichi rimaychi ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa.

⁸ Chasna yachachihushpaykichi unkushkakanata ampiychi, wañushkakanata kawsachiychi, aycha ismuchik unkuyyu runakunata ampiychi, supay yaykushka runakunamanta supaykunata

llukshichiychi. Yaya Dios kankunata yachayn-inwa yanapashpanmi tukuy chaykunata atipankichi ruranata. Yaya Dios kankunata yanka yanapashkanrayku, kankunapas nima imata tapunkichichu chay ampishkaykichi runakunamanta.

⁹ Chay ñampita rihushkaykichipi nima kullkita apaychichu,

¹⁰ nima bulsata, nima ashwan shuk churarinaykichita, nima chakikichirayku ashwan shuk churarinaykichita, nima ashwan shuk tulaykichita apankichichu. Chay churarishkaykichillawa riychi. Runakunata yanapashpaykichi yachachishpaykichi paykunapas kankunata karanankuna tiyan.

¹¹ Maykan llaktapi paktashpaykichi maskaychi shuk wasi amuta, maykanmi kankunata ali yuyaywa kayanka. Paypa wasinpi kipariychi shuk llaktama rinaykichi punchakama.

¹² Chay runapa wasinpi yaykuhushpaykichi saludaychi tukuy chay wasipi kawsak runakunata.

¹³ Paykuna kankunata alita kayashpankunaka Yaya Dios paykunata yanapanka. Mana alita kayashpankunaka Yaya Dios mana paykunata yanapankachu.

¹⁴ Chay runakuna wasinkunapi mana kayashpankunaka nima rimashkaykichita uyanayashpankunaka llukshiychi chay wasimanta chay llaktamantapas. Llukshihushpaykichi rimaychi Yaya Dios kankunata kastigankami, mana paypa shiminta uyanayashkaykichirayku nishpa.

¹⁵ Alita uyawaychi. Shuk punchami Yaya Dioska tukuy runakunata tapunka rurashkanku-

namanta. Chay tapunan punchami Yaya Dioska ñawpa Sodoma llaktapi Gomorra llaktapi kawsak runakunata kastigashkanmanta pasatami chay mana kasunayak runakunata kastiganka.

Jesuspa runankuna chikniy tukunankunamanta riman

¹⁶ Chaymanta Jesuska rimarka: Rikuychi, ñuka kankunata kachani obhakunatashina sachá al-kukuna chawpipi. Chayrayku yapa yachaywa, ali yuyayllawa kawsaychi.

¹⁷ Kuyrariychi kankunata chiknik runakunamanta. Paykuna kankunata apishpa apukunama pushankakuna kastigachinankunapa. Tantari-nankuna wasikunapi yaykushpaykichika kanku-nata asutichinkakuna.

¹⁸ Ñukamanta yachachishkaykichiraykumi chay runakunaka kankunata apishpankuna apunkunama pushankakuna. Shukkunata kankunamanta ashwan atun apukunama-pas pushankakuna. Chasna apirishka tukushpaykichi tukuy paykunata, mana israel apukunatapas yachachishkaynita riksichinaykichi tiyan.

¹⁹ Chay apukunama kankunata pushashpanku-naka ama mancharinkichichu, imatashi rimasha, imashnashi aynisha nishpa. Yaya Diospa Espiri-tunmi kankunata chay uras yuyachinka imatami rimanaykichi tiyan nishpa.

²⁰ Pay kankunata yuyachishpanmi atipankichi tukuy apukunata ayninata. Manami kankuna kikinpa yuyaykichimantachu rimankichi.

²¹ Chay parisina punchakuna chiknik runakunaka kikin wawkinkunata yanka

llullashpa apukunama pushankakuna
wañuchichinankunapa, chaymantapas yayakuna
wawankunata. Wawakuna yapa piña
tukushpankuna yayankunata apichinkakuna
wañuchichinankunapa.

²² Tukuy runakuna kankunatapas
chiknikakunami ñukata kasushpa
kawsahushkaykichirayku. Kankunata
chiknishpankunapas wañunaykichi punchakama
ñukata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Diosmi
kankunata chay atun kastigananmanta kish-
pichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa.

²³ Shuk llaktapi kawsak runakuna kankunata
wañuchinayashpankunaka chay llaktamanta
mitikuychi shuk llaktama. Alita uyawaychi.
Manarapas kankuna tukuy kay Israel allpanchi
llaktakunapi yachachishpaykichira ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runa kuti shamusha.

²⁴ Nima shuk katik runa payta yachachikmanta
ashwan yachanchu. Nima shuk runa patron-
manta ashwan kamachikchu kan.

²⁵ Shuk katik runa payta yachachikshina
tukushpan kushilla kama. Chaymanta
shuk runa patronshina tukushpan kushilla
kama. Ñuka ali yachachik kashpaynipas shuk
runakuna chikniwashpankuna rimawanahun
supaykunapa apun Beelsebú kanaynita.
Ñukamanta chasna llullashpa rimashpankuna
kankuna katiwak runaynikunamanta ashwan
millaypata rimankakuna.

Jesuka yachachin chiknik runakunata mana

manchananchipa

(Lk 12.2-7)

²⁶ Ama manchaychichu chay kankunata chiknik runakunata. Rikuychi, nima ima pakalla rimashkaka, nima pakalla rurashkaka pakalla kparinkachu. Tukuy yuyayta shunkunchipi pakahushkanchita Yaya Dioska shuk punchami tukuy runakunata riksichinka.

²⁷ Chasnallatami kankunallata tutapi pakalla rimashkaynita tukuy runakunata mana pakashpa rimaychi. Chasnallatata chunllalla yachachishkaynita kankunana sinchita tukuy runakunata yachachiychi.

²⁸ Ama manchaychichu kankunata wañuchinayak runakunata. Paykuna wañuchishpankunapas mana atipanahunchu kankunata nina mana wañukma kachanata. Yaya Diosllami atipan tukuy mana ali rurak runakunata wañushkankunawasha nina mana wañukma kachanata. Chayrayku Yaya Diosllata manchaychi, payllata kasushpa kawsaychi.

²⁹ Yuyariychi pishkukunapi. Mana yapa chaniyu kashpankuna ishkaystuta atipanchi rantinata shuk kullkistullawa. Chasna mana yapa chaniyu kashpankunapas nima shuk wañunchu Yaya Dios mana munashpanka.

³⁰⁻³¹ Yaya Dios kankunatapapas alita kuyran. Pishkukunamanta ashwan pasatami kankunata yuyan. Kankunata yuyashpan alita riksichin. Nima shuk uchilla chukcha umaykichipi tiyashkaka paymanta kishpinchu. Chayrayku ama manchaychichu nima pita nima imatapapas.

*Tukuy runakunapa puntankunapi Jesukristu-
manta rimananchi tiyan*

(Lk 12.8-9)

³² Jesús yachachihushkanllapi rimarka: Maykan runami mana pinkashpa ñukamanta runakunapa puntankunapi riman Jesusta katik kani nishpa, paymantaka ñukapas silupi kawsak Yayayni Diospa puntanpimi rimasha kay runata riksinimi nishpa.

³³ Ashwan maykanmi runa masinkunapa puntanpi pinkashpa ñukamanta riman payta mana riksinichu nishpa, paymantaka ñukapas silupi kawsak Yayayni Diospa puntanpi rimasha kay runata mana riksinichu nishpa.

*Jesusta katihushpanchimi payta mana
munakkunaka ñukanchita chikninahun*

(Lk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Ama yuyariychichu ñuka kay allpama shamushkaynirayku runakuna kushilla shuk yuyayllawana kawsanankunata. Ashwan shamushkaynirayku mana shiminita kasunayak runakuna kankuna ñukata kasuk runakunawa chikninakushkashina manana shuk yuyayllawa kawsankakuna.

³⁵ Kunanmanta pacha shuk wasipi kawsak ayllupura ñukaranti manana shuk yuyayllawa kushilla kawsankakunachu. Chasna kashpan shuk wawa yayanta, shuk shipas mamanta, shuk nuera swegranta chiknishpa kawsankakuna.

³⁶ Ñukata katishpa kawsahushkaykichirayku kikin aylluikichi kankunata chikninkakuna.

³⁷ Mana ñukata yayaykichimanta mamay-
kichimanta wawaykichimantapas ashwan

alita yuyawashpaykichika manami ñukata katikkunachu kankichi.

³⁸ Kasuwashkaykichirayku runakuna kankunata yapa chiknishpa parisichinkakuna. Chasna parisichishpankunapas wañuchinayashpankunapas alita kasuwashpa katiwanaykichi tiyan. Chasna parisichinankunata mana awantanayashpaykichika manami ñukata katikkunachu kankichi.

³⁹ Munashkaykichillata rurashpa kawsashpaykichika manami nima ima uras Yaya Dioswa wiñaypa kawsankichichu. Ñukata kasuwahushpaykichi kankunata wañuchishpankunapas Yaya Dioswami wiñaypa kawsankichi.

Jesуска yachachin Yaya Diospa kachashkankunata yanapananchipa
(Mk 9.41)

⁴⁰ Maypipas kankunata wasinkunapi yaykuchishpankunaka ñukatami yaykuchiwahanun. Ñukata yaykuchiwashpankunaka kachamuwashka Yayayni Diostapas yaykuchinahun.

⁴¹ Kankuna shiminita yachachik rishpaykichi shukkuna kankunata yaykuchinkakuna. Paypa kachashkan kashkaykichirayku Yaya Dioska paykunata kankunatashina rimanka alita rurashkankichi nishpa. Chaymanta ali rurak runakuna kashpaykichi shukkuna kankunata yaykuchinkakuna. Paykunatapas kankunatashina Yaya Dioska rimanka alita rurak runakuna kankichi nishpa.

⁴² Maykanmi shuk ñukata chayra katiwak runata suma chiri yakullatapas upyachishpanka

ñukata katiwahushkanrayku, chay runataka Yaya Diosmi chasna rurashkanmanta kushichinka.

11

¹ Jesús ñukanchi chunka ishkay runankunata chasna yachachishkanwasha purirka tukuy Galilea allpa llaktakunapi Yayan Diospa shiminta yachachinanpa.

*Bawtisak Juan Jesusmanta yachanayashpan runankunata payma kacharka
(Lk 7.18-35)*

² Chay uras Bawtisak Juanka karselpi kahurka. Chaypi Kristupa rurahushkankunata yachashpan ishkay payta katikkunata Kristuma kacharka.

³ Chaypina payta tapurkakuna:
¿Kanchu kanki maykantami Yaya Dios kachanan karka? Manapika ¿shuktachu chapashunchi?

⁴ Jesuska paykunata aynirka:
Riychilla, Juanta kwintak riychi tukuy uyahushkaykichita, tukuy rikuhushkaykichi-tapas.

⁵ Rimak riychi: Wiskukunaka mushumanta rikunahun. Mana purinata atipakkunapas mushumanta purinahun. Aycha ismuchik unkuyyukunapas ampirishka kanahun. Mana uyanata atipakkunapas mushumanta uyanahun. Wañushkakunapas kuti kawsarinahun. Nima imayu runakuna Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta uyahunkuna.*

---

* 11:5 Rikuy Biblia kastellanopi Isaías 35.5-6, 61.1

⁶ Chaymanta Juanta rimaychi: Maykanmi mana sampayashpa ñukata kiriwan, chayka kushillami kanka.

⁷ Chasna rimashpan Juanpa kachashkan runankunaka kutirkakuna Juanta rimanankunapa. Kutishkankunawasha Jesuska chaypi kahukkunata Juanmanta rimarka:

Kankunaka chunlla chakishka allpama rishpaykichi ¿imashna runatata rikunayarkankichi? ¿Shuk muspa yuyayyu runatachu rikunayarkankichi? Mana chasnatachu rikuk rirkankichi.

⁸ ¿Shuk suma churarishka runatachu rikuk rirkankichi? Mana chasnatachu rikuk rirkankichi. Suma churarishka kahukkunaka apukunapa wasinkunapimi kawsanahun.

⁹ Chasna kashpan ¿imata rikunayashpaykichitaya rirkankichi? ¿Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachiktachu rikunapa rirkankichi? Kankunata rimani, ari, chayraykumi rirkankichi. Mana chasna runallatachu rikunapa rirkankichi. Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunamanta ashwan yachaktami rikuk rirkankichi.

¹⁰ Chay Juanmanta kasna killkarishka kan ñawpa Yaya Diospa rimashkanka:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka manarapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

¹¹ Alita uyawaychi. Ñawpamanta pacha tukuy kay allpapi kawsak runakunamanta Juanka ashwan alita runakunata kunarka.

Chasna Juan tukuy yachachikkunamanta ashwan yachak kashpanpas maykanmi Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsan, mana yachak kashpanpas chaymi Juanmanta pasa kan.

¹²⁻¹³ Ñawpamanta pacha Bawtisak Juan yachachinankama Moisés wañu tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapas Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi paktarinamanta rimarkakuna. Bawtisak Juan shamushkanmanta pacha kunankama runakuna atipashkankunata ruranahun Yaya Diospa ali kamachinanpi kawsanankunapa. Maykankunami sinchikurinahun shunkunkunamanta pacha, paykunallami Yaya Diospa kamachishkankuna tukushpa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.

¹⁴ Mana kirishpaykichipas Juanmi kan, maykanmantami Yaya Dioska killkachishkanpi riman: Manara Kishpichikka shamuhushpanmi shuk yachayniwa yachachik Eliasshina rimak shamunka nishpa.

¹⁵ Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa yachakuychi.

¹⁶ Imashnata kankunata yachachinima. Imashna rimanakunawashi kankunata yachachinima. Kankunaka ñampipi tiyarishpa pukllahuk wawakunashina kankichi. Paykunaka pukllak wawa masinkunata kaparishpa rimanahun:

¹⁷ Nukanchi kenata pukushpanchipas kankuna mana baylashkankichichu. Chaymanta llakiy-pata takishpanchipas mana wakashkankichichu nishpa.

18-19 Chasna nima pita kasunayak wawakunashina kashpaykichi nima Bawtisak Juanta, nima ñukata kasunayashkankichichu. Juanka Yaya Diosta yuyashpan shuk shuk punchakuna mana mikushkachu, nima upyashkachu. Chasna kashpanpas payta rimarkankichi, supay yaykushkami kanki nishpa. Chaymanta ñukana Yaya Diospa Kachashkan Runa shamurkani. Payta yuyashpayni mikuni upyani. Ñukataka rimawankichi mikuysiki upyaysikimi kanki, mana ali rurak runakunapa, Roma atun llaktarayku impuestuta kobrakkunapa amigunmi nishpa. Chasna rimashpaykichipas ñukanchi Yaya Diosta kasushpa tukuyta alillata rurahushpanchi rikuchinchi Yaya Diospa suma yachayninwa kahushkanchita.

*Jesuka mana kasunayak runakunata rimarka
(Lk 10.13-15)*

20 Chaymanta Jesuska yachachik rirka chay llaktakunapi, maypimi puntiru rishpan atun yachaywa achka ruranakunata rurarka. Chaypi kawsak runakuna Jesús atun yachaywa rurashkankunata rikushpankumatata Yaya Diosta mana kasunayashkakunachu. Chayrayku Jesuska paykunata piñarishpan rimarka:

21 Ay kankuna Korasín llaktapi kawsak runakuna. Ay kankuna Betsaida llaktapi kawsak runakuna. ¡Imashna kastigushi kankunarayku kanka! Kankunawa kashpayni atun yachaywa achka ruranakunata rurashpaynipas kankunaka Yaya Diosta mana kasunayashkankichichu. Chay Yaya Diospa mana akllashkan Tiro

llaktapi, Sidón llaktapi kawsakkuna rikunahuma karka atun yachaywa rurashkaynikunata, paykunaka Yaya Diosta kasunahuma karka. Chay urasllapi paykunaka yapa pinkaywa llakirishpankuna wakanahuma karka, millaypa rurahushkankunata sakishpankuna alitana ruranankunapa.

²² Chayrayku kastiganan puncha Yaya Dioska chay Tiropi Sidonpi kawsak runakunamanta kankuna Korasinpi Betsaidapi kawsak runakunata ashwan sinchitami kastiganka.

²³ Kankuna Kapernaum llaktapi kawsak runakuna, ¿imaraykuta yuyarinkichi Yaya Dios ñukanchita siluma pushanka nishpa? Mana chasnachu. Nina mana wañukmami rinaykichi tiyan. Atun yachaywa achka rurashkaynikunata rikushpaykichipas mana kiriwashkankichichu. Ñawpa Sodoma llaktapi chay atun yachaywa ruranakunata ruraynima karka, chaypi kawsak runakunaka kiriwanahuma karka, llaktankunaka mana chinkarimachu karka.

²⁴ Chayrayku kankunata rimani, Yaya Dios kastiganan puncha kankunata Sodoma llaktapi kawsak runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

Jesuska runakunata kayan paytana katishpa kushilla kawsanankunapa

(Lk 10.21-22)

²⁵ Chay uraslla Jesuska Yayan Diosta kushichishpan rimarka: Munashkayni Yayayni, yapa alimi kanki. Kanmi kay allpapi silupipas atun yachaykiwa kamachik kanki. Kushikunimi mana yachakchu kani nishpa

yuyarik runakunallata tukuy yachaykita asirtachishkaykirayku. Tukuy chay yachak kanankunata yuyarik runakunata mana asirtachishkankichu yachaykita.

²⁶ Ari Yayayni, kan kikin munashkaykirayku chasna rurashkanki nishpa.

²⁷ Yayanta chasna rimashkanwasha, tukuy chay runakunata yachachirka: Yayaynimi tukuyta kuwarka ñukalla tukuyta kamachik kanaynipa. Payllami yuyaynita yachashpan ñukata alita riksiwan. Kankunaka manami alitachu riksiwankichi. Yaya Diospa Wawan kashpayni ñukallami alita riksini imashnami Yayayni Dioska nishpa. Maykankunallatami ñuka riksichisha, paykunallami Yayayni Diosta riksinkakuna. Mana ñuka riksichishpaynika Yayayni Diostaka manami nima pi riksinkachu.

²⁸ Tukuy kankuna chay achka kamachirishka kashkata paktachinayashpa nitirishkashina, yapa llashata aparihukshina sampayashka kahushpaykichi shamuychi ñukama kankunata samachinaynipa.

²⁹ Ñuka kankunata yachachishkaynitana kasushpa kawsaychi. Ñukata katishpaykichi yachakuychi. Mana piñachu kani, ali shunku, mana atunyanayashpachu kani. Chayrayku ñukama shamushpaykichi ñukata kasuwashpaykichika samahukshina kushilla kawsankichi.

³⁰ Kamachishkaynika ali kan kankunarayku. Maykantami kankunata rimashkani ruranaykichipa chayka manami kankunarayku kanchu shuk llasha nitihukshina. Ñuka kankunata

yanapashpaynimi tukuy rimashkaynita
atipankichi ruranata.

12

Jesuska yachachin samana punchamanta
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

¹ Shuk samana puncha Jesuska ñukanchiwa pakta trigu tarpurishkakuna chawpita rirka. Chaypina ñukanchika yarkashpanchi shuk shuk trigu muyuta pallarkanchi mikunanchipa.

² Chayta fariseokuna rikushpankuna piñarishpa Jesusta rimarkakuna:

Rikuy, samana puncha kashpanpas kanwa purihukunaka trigu muyuta pallahunkuna mikunankunapa. Chasna pallahushpankuna Moisespa killkashkan kamachishkata, samana punchapi ama tarawaychichu nishkanta mana kasuhunkunachu.

³ Chasna rimashpankuna Jesuska paykunata aynirka:

¿Manachu leyishkankichi, ñawpa yaya rukunchi Davidka, paywa purikkunapas yarkashpankuna imashnata rurarkakuna?

⁴ Davidka Yaya Diospa wasinpi yaykushpan Yaya Diosta rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata apishpan mikurka Yaya Diosrayku rurarishkata. Paywa purikkunatapas kurka mikunankunapa. Chay panka mana karkachu payrayku, nima paywa purikkunaraykuchu, ashwan ñukanchi israel runakunapa saserdotenchikunaraykullami karka. Runankuna yarkashpankuna chay panta mikushpankunapas Yaya Dioska mana

uchatashina rikushpa paykunata mana kastigarkachu.

⁵ Chasnallatata ¿manachu leyishkankichi ñawpa Moisespa killkashkanpi, imashnami saserdotekuna Yaya Diospa wasinpi karan puncha samana punchapas tarawanahun? Chasna samana puncha paypa wasinpi tarawashpankunapas Yaya Diospa rikushkanpi mana uchata ruranahunchu.

⁶ Kankunata rimani, chay Yaya Diospa wasinmanta ñukami ashwan ali kani.

⁷ Yaya Dios killkachishkanpi riman: Kankuna wiwaykichikunata wañuchishpa rupachinkichi ñukata kushichiwanaykichipa. Chay wiwaykichita rupachishkaykichimanta ashwan munani runa masikichita llakichishpa yanapanaykichipa. Chasna Yaya Dios rimashpanpas kankunaka mana asirtashkankichichu. Alita asirtankichimaka, manami kay ñukawa purikkunata rimankichimachu uchatami rurahunkichi, shuk shuk trigu muyuta pallashkaykichirayku samana punchapi nishpa.

⁸ Yaya Dioska ñuka paypa Kachashkan Runata yachayninta kuwashka kankunata rimanaynipa imakunami ali kan samana puncha ruranaykichipa.

Jesuska shuk chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹ Chaymanta Jesuska rishpan shuk tantarina wasipi yaykurka.

¹⁰ Chaypi tiyarka shuk chakirishka makiyu runa. Chaypina fariseokuna Jesusta chiknishpa

rikurayarkakuna, pay shuk mana rurananchi kashkata ruramachu manachu nishpa payta uchachinankunapa. Pantachichinayashpankuna Jesusta tapurkakuna:

¿Chasnachu Moisespa killkashkanpi ñukanchita riman, shuk unkushkata ampinanchipa samana punchapi?

¹¹ Jesuska paykunata aynirka:

Rikuychi, samana puncha kashpanpas shuk obehaykichi uchakupi urmamaka, kankunaka obehaykichita llakichishpami surkunkichima.

¹² Shuk runa obehamanta ashwan valikmi kan. Chayrayku Yaya Dioska munan, samana puncha kashpanpas runa masinchita llakichishpa yanapananchipa.

¹³ Chasna paykunata rimashpan Jesuska chay chakirishka makiyu runata rimarka:

Makikita chutachiy nishpa.

Chay runaka Jesusta kasushpan chakirishka makinta chutachirka. Chasna chutachishpan makinka ampirishka kipurpurka chay shuk ali makinshina.

¹⁴ Jesús samana punchapi chay runata ampishkanrayku fariseokunaka chay tantarina wasimanta llukshishpankuna paykunapura kwintarkakuna imashnashi Jesusta wañuchinchima nishpa.

Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachik killkarka Jesusmanta

¹⁵ Jesús yachashpan fariseokuna payta wañuchinayahushkankunata chay llaktamanta llukshirka. Llukshishpanna achka runakuna payta

katirkakuna. Jesuska tukuy unkushkakunata ampipayarka.

¹⁶ Chaymanta chay ampishkan runakunata rimarka:

Nima pita kwintankichichu ñuka kankunata ampishkaynita nishpa.

¹⁷ Chasna rurashpan paktachirka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspa killkashkan Yaya Dios paymanta rimashkanta:

¹⁸ Rikuychi kay kasuwak runaynita. Ñukami paytaka yuyashpa akllashkani. Paymi yapa kushichiwan. Espirituynimi paytaka yanapanka. Paymi tukuy kay allpapi kawsak runakunata shutipata yachachinka shunkunkunaka alicharishka tukunankunapa.

¹⁹ Payka nima piwa piñanakunkachu, nima pita sinchi shimiwa kaparishpa rimankachu, llaktakunapi purihushpan runakunata mana piñachinkachu.

²⁰ Paymi ñaño ramashina pakirinalla kashkata mana pakinkachu. Wañunalla ninashina kashkata mana wañuchinkachu. Ashwan llakichishpa yanapanka llakiypa kawsak runakunata, mana yapa shunkunkunamanta pacha ñukata kirihukkunata. Chasna yanapashpa katinka tukuy mana ali kashkata winsinankama, tukuy parti runakunata yanapanankama mana alita rurashpa kawsahushkankunamanta kishpichiy tukunankunapa, mana munakkunataka kastigashpa anchuchinankama.

²¹ Chayrayku tukuy kay allpapi kawsak runakuna

kushikushpankuna payta chapankakuna kishpichirishka kanankunapa nishpa.

Fariseokuna rimarkakuna supaykunapa apun Jesusta yanapahushkanta

(Mk 3.20-30; Lk 11.14-23; 12.10)

²² Chaymanta Jesusma pusharkakuna shuk supay yaykushka runata. Chay runaka mana atiparkachu rikunata nima rimanata. Chaypina Jesuska payta ampishpan atiparka rikunata rimanatapas.

²³ Chayta rikushpankuna tukuy runakunaka yapa mancharishpa tapunakurkakuna:

Kay runachari chapahushkanchi ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichik kan nishpa.

²⁴ Chayta fariseokuna uyashpankuna Jesusta mana kirishpankuna rimarkakuna:

Jesuska kay runamanta supaykunata atipashka llukshichinata, supaykunapa apun Beelsebú yachayninta kushkanrayku.

²⁵ Jesuska chay fariseokunapa yuyarihushkankunata yachashpan paykunata rimarka:

Shuk llaktapi kawsak runakuna chikninakushpa makanakushpankunaka paykunapurami wañunakunahuma. Chasnallatami shuk wasipi kawsak runakuna chikninakushpa makanakushpankunaka shikwarinahuma.

²⁶ Chasnallatata supaykunapa apun maykantami Satanás Beelsebupas ninchi paypa kamachinankunata shuk runamanta llukshichimaka, supaypura piñanakushpankuna paykuna kikin rurahushkankunata waklichinahuma. Chasnashpankunaka imashnataya Satanaska alita kamachima.

27 Kankuna rimankichi supaykunapa apun Beelsebupa yachayninwa kay runamanta supaykunata llukshichishkaynita. Chasna rimashpaykichi ¿pita yanapan kankunata katik runakunata supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa? ¿Paykunapas Satanaspa yachayninwa supaykunata runakunamanta llukshichinahunchu? Kankunaka alita yachankichimi Yaya Dios paykunata yanapananta. Chayraykumi paykuna kikin rikuchinahun kankuna yankamanta rimawahushkaykichita.

28 Yaya Diospa Espíritun yanapawashpanmi supaykunata llukshichini. Chay rurashkaynita rikushpaykichi yachankichi Yaya Diospa ali kamachinan chawpikichipi ña kallarishkanta.

29 Rikuychi. Shuk sinchi runapa wasinmanta manara amunta watashpankuna nima pi atipamachu shuwanata nima imata. Chasna chay sinchi runata watashpanrami tukuy paypa tiyapushkanta atipama kichunata. Chasnallatata ñukapas, Yaya Diospa yachayninllawami atipani supaykunapa apunta winsinata supaykunata llukshichinaynipa runakunamanta.

30 Kankuna mana kiriwashpaykichika chikniwahunkichimi. Runakunata ñukamanta alita yachachishpa mana yanapawashpaykichika pantachishpa ñukamanta anchuchinkichi.

31 Chayrayku kankunata rimani, Yaya Dioska runakunata tukuy mana alita rurashkankunamanta, mana alita rimashkankunamantapas llakichinkami. Chasna kashpanpas manami llakichinkachu Yaya Diospa Espiritunmanta llullashpa paypa yachayninka supaykunapa apunpa

yachayninmi nishpa rimakkunataka.

³² Maykan runami piñarishpan millaypata riman ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta, paytaka Yaya Dioska llakichinkami. Maykanmi Yaya Diospa Espiritunmanta llullashpa riman paypa yachaynin supaykunapa apunpa yachayninmi nishpa, chaytaka Yaya Dioska manami llakichinkachu, nima kawsahushkanpi, nima wañushkanwasha.

³³ Shuk kaspita muyunmanta riksinchi. Muyunkuna ali kashpankunaka riksinchimi ali kaspi kananta. Muyunkuna mana ali kashpankunaka riksinchimi mana ali kaspi kananta.

³⁴ Kankuna machakuyashina runakuna kankichi, yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. Shunkuykichika mana ali kashpan mana atipankichichu alikunata rimanata. Imatami shuk runaka yuyarin shunkun ukupi, chaytami riman.

³⁵ Ali runaka shunkunpi ali yuyarishkantami riman. Mana ali runaka shunkunpi mana ali yuyarishkantami riman.

³⁶ Kankunata rimani, Yaya Dioska kastiganan punchami tukuy runakunata tapunka, tukuy mana ali shimikunata rimashkankunamanta.

³⁷ Yaya Dioska tukuy rimashkaykichita yachan. Chayrayku rimashkaykichi ali kashpanka kankunata ali runa kanki nishpa rimanka. Rimashkaykichi mana ali kashpanka kankunata sinchitami kastiganka.

Mana kirinayak runakuna Jesusta tapurkakuna

Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinampa

(Mk 8.12; Lk 11.29-32)

³⁸ Jesús yachachihushpan fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna uyarkakuna. Chaypina rimarkakuna:

Yachachik, yachanayanchi kan shutipachu Yaya Diosmanta shamushkanki manachu nishpa. Chayrayku munanchi rikunata shuk nima ima uras rikushkanchita Yaya Diospa yachayninwa ruranaykita nishpa.

³⁹ Jesuska paykunata aynirka:

Kankuna Yaya Diosta mana kirinayak kashpaykichimi mana ali rurak runakuna kashpaykichi Yaya Diospa yachayninwa ruranaynita rikunayankichi. Munashpaykichipas manami rurashanchu. Chayllatami rikunkichi Yaya Dios chay ñawpa paypa yachayninwa yachachik Jonaspa pasashkantashinami ñukawa rurananta.

⁴⁰ Ñawpa Jonasta shuk saltonshina atun challwa millpurka. Chaypina payka chay challwapa wiksampi kimsa punchata, kimsa tutata karka. Chaymanta chay challwaka Jonastaka kiwnarka. Chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kimsa punchata, kimsa tutata allpa ukupi kashkaynimanta kawsarimusha.

⁴¹ Chay ñawpa Nínive llaktapi kawsak runakuna yapa millaypata rurashpa kawsapayarkakuna. Jonaska paykunata yachachishpanmi tukuy uchata ruranata sakirkakuna Yaya Diosta alita kasushpana kawsanankunapa.

Yaya Diospa kastiganan punchapi chay ñawpa Nínive llaktapi kawsak runakunami paypa pun-

tanpi kankunamanta mana alita rurashkaykichita rimankakuna. Ñukaka Jonasmanta ashwan atun yachayyu kashpaynipas mana kiriwanayan-kichichu.

⁴² Chaymanta ñawpa karu llaktamanta shuk kamachik warmi shamurka Jerusalemma chay atun yachayyu Salomonta uyananpa. Ñukaka Salomonmanta ashwan atun yachayyu kashpaynipas kankunaka manami uyawanayankichichu. Chayrayku Yaya Diospa kastiganan punchapi chay kamachik warmika Yaya Diospa puntanpi kankunamanta mana alita rurashkaykichita rimanka.

*Jesuka supay shuk runamanta llukshishkan-
manta yachachin*
(Lk 11.24-26)

⁴³ Chaymanta Jesuka paykunata rimarka:

Shuk runamanta shuk supay llukshishpanka yaku illa allpakunapimi purin, maskashpa maypimi kawsanka nishpa. Mana maypi samananta tarishpanka yuyarishpa riman:

⁴⁴ Kutishara chay llukshishkayni runamallatata nishpa. Kutishpan chay runata tarikrin shuk wasi suma chusha picharishkatashina.

⁴⁵ Chaypi kanchis paymanta ashwan millaypata rurak supay masinkunata pushakrin. Tukuy paykuna chay runapi yaykushpankuna paywa kawsanahun. Chasnami chay runaka ashwan millaypakunata rurashpa kawsan. Kankunaka yapa millaypata rurak kashpaykichimi chay achka supay yaykushka runashina kankichi.

Jesupa wawkinkuna mamanwa pakta kwintak rirkakuna paywa

(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶ Jesús chay runakunata yachachihushkanpi paypa wawkinkuna mamanwa pakta chay wasima paktamurkakuna. Paykunaka Jesuswa kwintanayashpankuna wasi washamantalla payta kayachirkakuna.

⁴⁷ Chaypina shuk runaka Jesusta rimarka:

Mamaykimi wawkikikunawa kanchapi chapahunkuna kanwa kwintanankunapa nishpa.

⁴⁸ Chaypi Jesuska chay runata rimarka:

Mana mamaynillatachu kikin wawkinikunalatachu yuyani.

⁴⁹ Chaymanta ñukanchikunata makinwa rikuchishpan tukuy runakunata rimarka:

Kaykunami mamaynikuna, wawkinikunapas.

⁵⁰ Maykanmi ruran silupi kawsak Yayayni Diospa munashkanta, paymi kan wawkinishina, paninishina, mamaynishina.

13

Jesuska tarpuk runamanta yuyachishpa yachachin

(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Chay punchalla Jesuska chay wasimanta llukshishpan tiyarik rirka kucha mayanpi.

² Chaypi tiyahushpan achka runakuna payta kayllayarkakuna. Chayrayku Jesuska shuk botipi yaykurka tiyarishpan paykunata yachachinanpa. Chasna yachachihushpan tukuy chay runakuna kucha mayanmanta payta uyarkakuna.

³ Chaypina Jesuska chay achka runakunata Yaya Diospa shiminta shuk yachachinakunawa yachachirka kasna nishpa: Akuychi yuyarishunchi, shuk runa arus muyuta tarpuk rirka chakranpi.

⁴ Chaypi chay tarpuk runaka arus muyukunata wichashpa rirka wiñanankunapa. Shuk muyukunaka urmarkakuna ñampipi. Chay ñampipi urmashkataka pishkukuna mikurkakuna.

⁵ Shuk muyukunaka urmarkakuna llapcha allpa samantasapapi. Shuk ratu tukyarirkakuna chay muyukunaka, llapcha allpa kashkanrayku.

⁶ Chaypi yapa intishpan arus wiñahukka wañurirka, mana ankunka yaykunata atipashpan samantapi.

⁷ Shuk muyukunaka urmarkakuna kashasapa allpapi. Chay kashakunaka arus muyukunamanta ashwan utkalla wiñarkakuna. Chasna utkalla wiñahushpan chay kashakunaka nitirkakuna chay arus wiñahukta. Chayrayku aruska mana muyuyarkachu.

⁸ Shuk muyukunaka urmarkakuna ali allpapi. Alita wiñashpankuna sumakta muyuyarkakuna. Shukkunaka muyuyarkakuna shuk pachak muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna sokta chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna kimsa chunka muyukunata.

⁹ Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa yachakuychi.

*Jesuska runankunata yachachishkanta
asirtachirka
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)*

¹⁰ Chaymanta ñukanchika payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

¿Imaraykuta runakunata chay yachachinaku-nawa yachachinki? nishpa.

¹¹ Jesuska ñukanchita aynirka:

Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka kay allpapi. Mana kasunayak runakunataka Yaya Dioska manami yachachinchu.

¹² Tukuy payta kasukkunatami Yaya Dioska sumakta yanapanka ashwanta asirtanankunapa. Mana kasunayakkunataka uchillastu yachashkankunata kunkachinkami.

¹³ Tukuy chay runakunata yachachishpaynipas mana asirtanahunchu. Tukuy ali rurashkaynikunata rikushpankunapas mana yachanahunchu imaraykumi chaykunataka rurani nishpa. Chayrayku mana yapa asirtaypa yachachinakunallawa paykunataka yachachini.

¹⁴ Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias killkarka Yaya Diosta mana kasunayak runakuna tiyananta. Kasnami Isaiaska Yaya Diospa rimashkanta killkarka:

Kay runakunaka ali yachachishkakunata uyashpankunapas manami asirtanahunchu. Ali rurashkaynita rikushpankunapas nima imata asirtanahunchu, imaraykumi chayta rurani nishpa.

¹⁵ Kay runakunapa yuyayninkuna taparishka kanahun. Ñawinkunaka taparishkashina kashpankuna rurashkaynita mana rikunahunchu. Rinkrinkunaka taparishkashina kashpankuna

rimashkaynita mana uyanahunchu. Chasna tukushpankuna manana atipanahunchu uchankunamanta yuyarishpankuna llakirinata, ñuka llakichishpayni paykunata aliyachinaynipa.

¹⁶ Chaymanta Jesuska ñukanchi runankunallata rimarka:

Tukuy kankuna kushilla kankichi, rurashkaynikunata rikushpaykichi asirtashkaykichirayku. Kushilla kankichi yachachihushkaynikunata uyashpaykichi kasushkaykichirayku.

¹⁷ Alita uyawaychi. Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna, chaymanta achka ali rurak runakunapas yapa riksinayawarkakuna. Paykunaka mana atiparkakunachu riksiwanata, manara kay allpama shamushkaynirayku. Kunanka kankuna ña riksiwashkankichi. Chayrayku yapa kushikuychi.

Jesuska asirtachin tarpuk runamanta yuyachishpa yachachishkanta

(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

¹⁸ Kunan uyaychi imatami yachachinayan chay muyuta tarpuk runawa yachachishkaynika.

¹⁹ Achka runakunami mana asirtakchu kanahun. Chasna kashpankunami ñampipi chakishka allpapi urmashka muyukunashina kanahun. Chasna runakunaka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta shimita uyashpankunapas manami asirtanahunchu. Supayka shamun Yaya Diospa shiminta shunkunkunamanta kunkachinanpa.

²⁰ Chaymanta shuk runakunaka Yaya Diospa shiminta kushilla uyanahun. Chay runakunaka samantasapapi wiñak muyukunashinami kanahun.

²¹ Mana ukupi sapiyushina kashpankuna shuk ratullami Yaya Diosta kushilla katinahun. Kirishkankunarayku runa masinkuna asichishpa parisichihushpankuna nanayta llakiyta musyashpankuna sakinahunna Yaya Diosta katinata.

²² Chaymanta shuk runakunaka sumakta shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa shiminta munanahun. Chasna alita munashpankunapas yapa kullkillata munashpankuna paykuna kikin munashkankunallata rurashpa kawsashpankuna kunkarinahun Yaya Diospa shiminta. Chasna runakunaka muyukuna kashasapapi urmashka nima ima uras muyuyakkunashina kanahun.

²³ Ashwan shuk runakunaka yapa sumaktami shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa rimashkanta asirtashpa kasunahun. Paykunaka Yaya Diosta yuyashpalla kawsanahun. Chasna kashpankunami muyukuna ali allpapi wichashkashina kanahun. Paykunaka shuk muyumanta shuk pachak muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka sokta chunka muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka kimsa chunka muyuta muyuyakshinami kanahun.

Jesuska trigu chawpipi millaypa kiwa wiñashkata yuyachishpa yachachin

²⁴ Chaymanta Jesuska chay achka runakunata shuk yachachinata rimashpa yachachirka kasna

nishpa: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Shuk runa chakranpi ali trigu muyukunata tarpushkata rikuychi.

²⁵ Shuk tuta tukuy puñuhushkankunapi kuntranka chay tarpushka chakrama rirka millaypa muyukunata chay tarpurishkakunapi shikwachinanpa.

²⁶ Chay trigu muyukuna wiñashpan ña muyuyahushkanpi chay millaypa kiwakunapas sumakta wiñarkakuna.

²⁷ Chaypina chay chakrayu runapa runankunaka amunta rimarkakuna: Patrón, kan ali trigu muyukunatami tarpurkanki. Maymantataya chay millaypa kiwakunaka wiñahunkuna nishpa.

²⁸ Chay chakrapa amunka rimarka: Chikniwak runami chay millaypa kiwakunataka tarpushka nishpa. Chaypi runankunaka patroyninta tapurkakuna: ¿Munankichu chay kiwakunata pitik rinanchipa? nishpa.

²⁹ Chaypi patroyninka aynirka: Mana. Pitihushpaykichika chay millaypa kiwakunata, trigutapas pitinkichimi.

³⁰ Sakiychi parihulla wiñanankunapa pallananchi punchakama. Trigu muyu pukushpanka ñukami kachasha pallak runakunata, chay millaypa kiwakunataka pitishpankuna tantachishpa rupachinankunapa. Chaywasharami trigu muyuta pallashpankuna wakaychana wasinipi churankakuna.

Jesuka uchilla muyumanta yuyachishpa

*yachachin**(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)*

³¹⁻³² Chaymanta Jesuska chay runakunata kaytapas yachachirka kasna nishpa: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Mostasa muyuta rikuychi. Tukuy muyukunamanta ashwan uchillastumi kan. Shuk runa chakranpi tarpushpanka shuk uchilla tarpukunamanta ashwan atuntami wiñan. Shuk kaspishinami atunta ramayan. Chaypi pishkukunaka shamunahun, wasinstukunatapasa ruranahun. Chasna rimashpan Jesuska yuyachirka puntiru shukkunalla Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunata, chaymanta kirikkunaka achka tukunankunata. Chasna kashpan shukkuna kushilla paykuna chawpipi kawsak shamunahun.

Jesuska levaduramanta yuyachishpa yachachin
(Lk 13.20-21)

³³ Chaymanta Jesuska kuti yachachihushpan chay runakunata rimarka: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Levadurata rikuychi. Shuk warmi panta rurahushpan kimsa mati harinapi uchillastu levadurata yakuwa chapurishkata churan. Chaywa chapushpan tukuy harinaka panrayku alita punkin.

Jesuska imaraykumi chikan chikan yachachin
nakunawa yachachin
(Mk 4.33-34)

³⁴ Jesuska achka yachachinakunawa tukuyta chay runakunata yachachirka. Nima ima uras rimarkachu kуска asirtana shimikunata.

³⁵ Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikka killkarka, imashnami Jesuska yachachinka nishpa. Chay killkashkanpika kasnami riman:

Ñukaka chikan chikan yachachinakunawami runakunata yachachisha pakalla kashkakunata. Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pacha mana nima pi yachashkankunatachu yachachisha nishpa.

Jesuska runankunata asirtachirka chay millaypa kiwakunamanta yachachishkanta

³⁶ Chaymanta Jesuska chay achka runakunata kutinankunapa rimashkanwasha yaykurka shuk wasipi. Chaypi ñukanchi payta kayllayashpanchi tapurkanchi chay millaypa kiwa chakrapi wiñashkamanta yachachishkanta asirtachinanpa.

³⁷ Chaypina Jesuska rimarka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runami shuk chakrayu runa ali muyukunata tarpukshinami kani.

³⁸ Kay allpaka chakraynishinami. Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsak payta kasuk runakunami chay ali muyukunashina kanahun. Supaypa kamachishkankunata kasuk runakunaka chay mana ali kiwakunashinami kanahun.

³⁹ Supayka chay millaypa kiwakunataka shikwachik runashinami. Kay allpa tukurinaka chay trigu muyuta pallana punchashinami.

Angelkunaka chay trigu muyukunata pallak runakunashinami kanahun.

⁴⁰ Imashnami millaypa kiwakunata pichashpa rupachinchi ninapi, chasnallatatami kay allpa tukurihushpan Yaya Dioska tukuy uchasapa runakunataka nina mana wañukpi rupachinka.

⁴¹ Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runami angelkunata kachasha, kamachinaynipi mana ali rurak runakunata, runa masinkunata uchata rurachikkunatapapas tantachinankunapa.

⁴² Tukuy paykunata tantachishpankunami ñukaka wichusha nina mana wañukma. Chaypimi paykunaka sinchita parisishpa wakankakuna, piñaywa kirunkunata kanirinkakuna.

⁴³ Chaymanta tukuy maykankunami Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanahun, paykunaka Yaya Diospa kamachinan mushu mundumami rishpankuna inti sumakta punchayachihukshina rikurinkakuna. Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa yachakuychi nishpami yachachirka Jesuska.

Jesuska yapa suma valik imakunamanta yuyachishpa yachachin

⁴⁴ Chaymanta Jesuska kuti yachachihushpan rimarka: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Shuk yapa valik oro pamparishkata rikuychi. Shuk runa allpapi pakashka yapa valik orota tarirka. Chay tarishkantaka chayllapi kuti pampashpa sakirka. Chaypi yapa kushikushpa kutishpan tukuy tiyapushkanta rantichirka. Chay kullkiwana rantirka chay oroyu allpata.

⁴⁵ Chaymanta Yaya Diospa ali kamachinanka shuk yapa achka valik perlashinami. Shuk wirakucha maskashpa purirka atun yapa valik yura wallkashina rikunayu perlata.

⁴⁶ Chaypi achka valik atun yura perlata tarishpan tukuy tiyapushkankunata rantichirka. Chay kullkiwana rantik rirka chay yapa valik perlata.

Jesuka redimanta yuyachishpa yachachin

⁴⁷ Chaymantapas Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi shuk atun yakupi aysay tukuhushka redishinami kan. Rediyak runakunata yuyariychi. Rediyashpankuna chikan chikan challwakunata apinahun.

⁴⁸ Chaymanta redinkunata tiyuma aysashpankuna challwakunata akllanahun. Tukuy ali challwakunataka tasankunapi churanahun mana ali challwakunataka yakumami wichunahun.

⁴⁹ Chasnallatatami kay mundu tukurihushkanpi, chay challwakunata akllak runakunashina angelkunaka runakunata akllankakuna. Mana kasuk runakunataka anchuchinkakunami Yaya Diosta alita katik runakunamanta.

⁵⁰ Chay mana kasuk runakunataka nina mana wañukmami wichunkakuna. Chaypimi sinchita parisishpa wakankakuna, piñaywa kirunkunata kanirinkakuna.

Jesuka chikan chikan yachachinakanawa yachachishkanta tukuchirka

⁵¹ Yachachinankunata tukuchihushpan Jesuka ñukanchita tapurka:

¿Asirtankichichu kay yachachihushkaynikunata?
nishpa.

Chaypina aynirkanchi:

Ari, asirtanchimi nishpa.

⁵² Chaypi Jesuska ñukanchita rimarka:

Rikuychi, shuk wasi amu achka mushu mawka charishkankunata wakaychakta. Chay charishkankunamanta maykantachari munan chayta surkun. Chay wasi amuka Yaya Diospa killkachishkanta yachachikshina kan, maykanmi Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta yachachishkaynita alita yachakurka. Chasna runaka yachan kay mushu yachachishkaynita, ñawpa Yaya Diospa yachachishkantapas runakunata yachachinata.

*Ayllunkunaka Jesusta Nasaret kikin llaktanpi
mana kirinayarkakunachu*

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Chaymanta Jesuska tukuy chay yachachinakunata rimashkanwasha chay llaktamanta llukshirka.

⁵⁴ Chasna rishpan kikin llaktanpi paktarka. Chaypina tantarinankuna wasipi Yaya Diospa shiminta yachachirka. Chasna yachachihushkanta uyashpankuna tukuy chay runakunaka mancharishpankuna nirkakuna:

¿Maypitaya kay runaka chay tukuyta yachakushka? ¿Imashnataya ruran mana atipaypakunata?

⁵⁵ ¿Manachu kay runaka karpintirupa wawan?
¿Manachu mamanka Maria, wawkinkunaka Santiago, José, Simón, Judas?

⁵⁶ ¿Paninkunaka manachu kay llaktanchipi kawsanahun? ¿Pitaya payta yachachishka chay tukuyta yachananpaka? nishpa.

⁵⁷ Chasna yuyarishpankuna chay llaktanmantalla kashpankunapas Jesusta mana kasunayarkakunachu. Chayrayku Jesuska paykunata rimarka:

Tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachik-taka kikin llaktanpika, kikin wasinpika manami ayllunkunaka kasunahunchu. Shuk llaktakunapimi yachachishpan runakunaka alita kasunahun nishpa.

⁵⁸ Chasna llaktanpi kawsak runakuna payta mana kirishkankunarayku Jesuska kikin llaktanpi mana achkatachu atun yachaywa ruranakunata rurarka.

14

*Apu Herodes Bawtisak Juanta wañuchichirka
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)*

¹ Chay punchakunapi Galilea allpapi kamachik apu Herodeska uyarka Jesús achka mana atipaypakunata rurahushkanta.

² Chaypi Herodeska runankunata yanka rimarka:

Chay Jesuska wañuchishkayni Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarimushka. Chayraykumi atipan Yaya Diospa yachayninwa ruraypakunata ruranata nishpa.

³ Kay Herodeska ñawpa Juanta kadenakunawa watashpan karselpi churarka, wawkin Felipepa warmin Herodias chasna munashkanrayku.

⁴ Manara Juanka karselpi churay tukushpanra apu Herodes chay wawkinpa warminta apishkan-raykumi Juanka payta kunarka Yaya Dioska mana munanchu kachuykiwa kawsanaykipa nishpa. Chayta rimashkanraykumi Herodeska Juanta karselpi churarka.

⁵ Herodeska piñarishpan Juanta wañuchichinayashpanpas runakunata manchashpan mana atiparkachu. Tukuy runakuna yacharkakuna Juan Yaya Diospa yachayninwa yachachik kananta.

⁶ Chay punchakuna Herodespa wawayarishkan pucha paktashpan fiestata rurarka. Chaypi Herodiaspa shipas wawanka sumakta baylarka tukuy kayashkan runakunapa rikuhushkanpi. Chayta rikuhushpan Herodeska yapa kushikurka.

⁷ Chayrayku chay shipasta tukuy runakunapa uyahushkankunapi rimarka shutipa paktachinanpa:

Imatachari tapuwanki, chayta kushkayki nishpa.

⁸ Chay shipaska mamanta tapuk rirka:

¿Imatata tapusha? nishpa.

Mamanka Juanta wañuchichinayashpan wawanta kunarka Herodesta tapunanpa, Bawtisak Juanpa umanta shuk kallanapi churashpa kuway yachanaynipa shutipa pitichichishkaykita nishpa.

⁹ Chasna tapushpan Herodeska sinchita llakirirka. Achka kayashkan runakunapa rikushkankunapi rimashkanraykumi kamachirka Juanpa umanta pitishpa kunankunapa.

¹⁰ Shuk suntalunkunata kamachirka, karselma rishpankuna Juanta wañuchishpa umanta piti-nankunapa.

¹¹ Chasna pitishkankunawasha shuk kallanapi apamushpankuna chay shipasta kurkakuna. Chaymanta chay shipaska mamantana kurka.

¹² Chayta yachashpankuna Juanpa runankunaka paypa aychanta apashpankuna urku uchcupi churashpa tapak rirkakuna. Churashkankunawasha Jesusta rimak rirkakuna Juan wañushkanmanta.

*Jesuska pichka waranka runakunata kararka
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)*

¹³ Jesuska Juanta wañuchishkankunata yachashpan chay llaktamanta llukshishpan sapallan rirka shuk botipi chunlla chakishka allpama. Chasna Jesús rihushkanta achka runakuna yachashpankuna tukuy llaktakunamanta kucha mayanta kallpashpa payta katirkakuna.

¹⁴ Jesuska botimanta llukshihushpan achka runakunata rikurka. Paykunata rikushpan llakichirka. Chasna llakichishpanmi chay apashkankuna unkushkakunata ampirka.

¹⁵ Chaymanta ña tutayahushpan ñukanchika Jesusta kayllayashpanchi rimarkanchi:

Ñami chishiyashkanchi. Kaypika manami nima shuk runa kawsanchu. Tukuy kay runakunata kachay, llaktankunama rishpankuna mikunankunata rantinankunapa nishpa.

¹⁶ Chaypi Jesuska ñukanchita aynirka:

Mana munanichu rinankunapa. Kankuna karaychi paykunata.

17 Chaypi ñukanchi aynirkanchi:

Pichka panstu, ishkay challwastullami tiyan ñukanchipaka.

18 Jesuska ñukanchita aynirka:

Apamuychi ñukama.

19 Kushpanchi Jesuska tukuy chay runakunata kamachirka pastuyu allpapi tiyarinankunapa. Chaymanta chay pichka panta, ishkay challwata apishpan siluma rikushpan Yayan Diosta agradesirka. Agradesishkanwasha chay pankunataka pakishpa pakishpa ñukanchita kurka. Chaypina ñukanchikunaka chaypi kahukkunata mikunankunapa kurkanchi.

20 Chay achka runakunaka mikurkakuna saksanankunakama. Mikushkankunawasha ñukanchikunaka puchurishkanta tantachirkanchi chunka ishkay tasa untakta.

21 Chay mikuk karikunaka pichka waranka karkakuna. Achka warmikuna wawakunapas mikurkakuna, paykunataka mana yuparkanchichu.

Jesuska yaku awata purirka

(Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Chaymanta Jesuska ñukanchikunallata rimarka:

Ñuka tukuy kay runakunata wasinkunama kutinankunapa rimanaynikama, kankunaka botipi kucha chimpama riychi.

23 Chay runakuna rishkankunawasha Jesuska sapallan shuk urku awama sikarka Yayan Diosta mañananpa. Tutayanankamami payka sapallan chaypi karka.

24 Jesús chay urkupi kanankama ñukanchika botipi ña chawpi kuchapi rihurkanchi. Chasna chimpahushpanchi puntanchimanta yakuka yapa sinchita wayrawa ulasyarka. Botinchita ulaska wayraka sinchita waktarka.

25 Ña pakarihushpan Jesuska yaku awata purishpa ñukanchita kayllayak shamurka.

26 Jesusta yaku awata purihushkanta rikushpanchi mana riksirkanchichu. Yapa mancharishpa kaparirkanchi:

¡Ay, almatami rikuhunchi!

27 Chasna kaparihushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:

Sinchikuriychi. Ñukami kani,* ama manchariychichu.

28 Chaypi Pedroka aynirka:

Kan Jesús kashpaykika rimaway kanma rinaynipa, yaku awata purishpa.

29 Jesuska aynirka:

Shamuy ñukama.

Chayta uyashpan Pedroka botimanta uraykushpan Jesusma rirka yaku awata purishpa.

30 Chasna rihushkanpi yaku awapi musyarka sinchi wayra paypi waktarihushkanta. Chaypi mancharirka. Chasna mancharihushpan kallarirka yaku ukuta yaykunata. Chaypi sinchita kaparishpa rimarka:

¡Kishpichiway Yaya Jesús! nishpa.

31 Chay ratulla makinmanta apishpan Jesuska nirka:

---

* 14:27 Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin

Imaraykuta mana tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwankichu sinchikurinaykipa.

³² Ña Pedro Jesuswa botipi uraykuhushkankunapi chay sinchi wayraka pasarirka.

³³ Chaypi ñukanchi botipi kahukkunaka Jesuspa puntanpi kunkurishpanchi nirkanchi:

Shutipami Yaya Diospa Wawan kanki nishpa.

Jesuska achka unkushkakunata ampirka Genesaret allpapi

(Mk 6.53-56)

³⁴ Chay sinchi wayra pasarishpanna chay kucha chimpama Genesaret allpapi Jesuswa pakta paktarkanchi.

³⁵ Chaypi kawsak runakunaka Jesusta riksishpankuna tukuy runakunata rimashpa purirkakuna ñami Jesuska paktamushka nishpa. Chayta yachashpankuna unkushkakunata Jesusma apamurkakuna.

³⁶ Chay unkushkakunaka Jesusta rimarkakuna:

Churarishkaykipa shiminllatami llankanayanchi ampirinanchipa nishpa.

Chasna rimashpankuna Jesuska chay unkushkakunata churarishkanpa shiminta llankachishpan ampirka.

15

Jesuska yachachin imata rurashpami alicharishka kanchi Yaya Diospa rikushkanpi

(Mk 7.1-23)

¹ Chaymanta fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jerusalén llaktamanta rishpankuna Jesusta kayllayarkakuna tapunankunapa.

² Chaypi paykunaka nirkakuna:

¿Imaraykutaya runaykikunaka yaya rukunchikuna wañupa rurashkankunata mana kasunahunchu? Ñukanchi yuyarinchi manara mikuhushpanchi makinchita yakuwa ukuchinanchi tiyan mana uchayu kananchipa. ¿Imaraykuta runaykikunaka mana chasna ruranahunchu?

³ Chaypi Jesuska paykunata aynirka:

Kankunaka Yaya Diospa kamachishkanta mana kasushpaykichimi yaya rukuykichi wañupa rurashkankunallata kasushpa kawsankichi. Imaraykuta chasna rurankichi.

⁴ Kasnami Yaya Dioska kamachin:

Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kasushpa kawsaychi nishpa.

Chaymanta:

Maykanmi yayanta mamanta chiknishpa riman mana ali kananta, chay runataka apuykichimi wañuchinan tiyan nishpa.

⁵⁻⁶ Chasna Yaya Dios rimashpanpas kankunaka chikantami yachachihunkichi. Runakunata rimankichi yayaykichipa mamaykichipa pishihushpanpas mana yanapanaykichi tiyan rimashpaykichi kankunata yanapanayni kullkitaka Yaya Diostami kushkani. Chayraykumi manana tiyawannachu kankunata yanapanaynipa nishpa. Chasna yaya rukuykichi wañupa rurashkanllatami

rurashpa kawsahushkaykichirayku Yaya Diospa kamachishkankunata mana kasuhunkichichu.

⁷ Ali runakuna kanchi nishpa yuyarishpaykichipas llulla runakunami kankichi. Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias wañuka alita rimarka kankunamanta Yaya Diospa ñawpa rimashkanta kasna:

⁸ Kay runakunaka shiminkunallowami yuyawanahun. Manami tukuyshunkunkunamanta pachachu yuyawanahun.

⁹ Runakunapa kamachishkankunata rimashkaynitashina yachachishpankuna yankami ñukata mañana wasipi tantarinahun kushichiwanankunapa nishpa.

¹⁰ Chasna rimashpan Jesuska shuk runakunatana kayarka payta kayllayanankunapa. Paykunata rimarka:

Alita uyawaychi asirtanaykichipa.

¹¹ Imata mikushpaykichipas manami uchata rurankichichu. Shunkuykichipi millaypata yuyarishkaykichita rimashpaykichimi shuti uchata rurankichi nishpa.

¹² Chaymanta ñukanchika payta kayllayashpanchi rimarkanchi:

¿Yachankichu chay fariseokuna rimashkaykita uyashpankuna piñarishkankunata?

¹³⁻¹⁴ Chaypina Jesuska aynirka:

Ama llakiriychichu chay fariseokunaka piñarihushpankuna. Paykunaka Yaya Diospa kamachishkanta mana alita asirtashpankunami mana yachak runakunata pantachichinahun. Wawkikuna panikuna rikuychi. Tarpushpanchi shuk muyuta, chaypi millaypa kiwakunapas

wiñanahun. Kankunaka millaypa kiwakunata surkushpaykichimi wichunkichi. Chasnalatatami Yaya Dioska mana ali yachachikku-nataka kastiganka. Paykunaka wisku runakuna wisku masinkunata pushahukshinami kanahun. Chasna kashpankunami ishkanti uchkupi urmankakuna nishpa.

¹⁵ Chaymanta Pedroka Jesusta rimarka:

Chay yachachishkaykita ashwan alita ñukanchita asirtachiy nishpa.

¹⁶ Chaypi Jesuska aynirka:

¿Kankunapas manarachu asirtankichi chay rimashkaynita?

¹⁷ Tukuy mikunami mikushpanchika wiksanchima rin. Chaymanta llukshin aychanchimanta. Imatapas mikushpanchika manami uchatachu ruranchi.

¹⁸ Maykantami rimanchi shunkunchipi yuyarishkanchimanta shamun. Chaymi shuti uchayachin.

¹⁹ Shuk runa manara millaypata rurahushpanra shunkunpi yuyarin chay millaypata ruranapa. Chaymanta tukuy chay millaypakunata ruran. Chay millaypa ruranakuna kanahun: Shuk runata chiknishpa wañuchina, shuk warmiyu kari shuk warmiwa musayana, shuk kusayu warmi shuk kariwa musayana, chaymanta tukuywa musayanakuna, shuwana, llullana, runa masinta chiknishpa kamina.

²⁰ Shuk runa chay mana alikunata rurashpan uchayan. Mana makinchita yakuwa ukuchishpa mikushpanchika manami uchayanchichu.

*Shuk mana israel warmi Jesusta tapurka yana-
pananpa*

(Mk 7.24-30)

²¹ Jesuska chay llaktamanta llukshishpan rirka Tiro, Sidón llaktakunama.

²² Chaypi shuk warmika Jesusta kayllayarka. Chay warmika ñawpa Kanaán allpapi kawsak runakunamanta kashpan mana israel warmichu karka. Payka Jesusta kayllayahushpan kaparishpa rimarka:

¡Yachachik, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway! Shipas wawaynipimi supayka yaykushpan payta yapa parisichihun nishpa.

²³ Jesuska chayta uyashpanpas nima imata aynirkachu. Chaypina Jesusta kayllayashpanchi rimarkanchi:

Chay warmita rimay kaymanta anchurinampa, yapami ñukanchita kaparishpa apanakuhun nishpa.

²⁴ Jesuska chay warmita aynirka:

Yaya Dioska kachawashkami israel runa masinikunallata yanapanaynipa. Paykunami obeha chinkarishkashina kawsahunkuna nishpa.

²⁵ Chayta uyashpan chay warmika Jesuspa puntanpi kunkurik rirka kasna nishpa:

Yachachik, yanapaway.

²⁶ Chaypi Jesuska aynirka:

Manarapas chikan runakunata aliyachihushpaynira israel masinikunatarami yanapanayni tiyan. Manami alichu shuk runa mikunata wawankunamanta kichushpa allkukunata karananpa.

²⁷ Chasna Jesús rimashpan chay warmika aynirka:

Ari yachachik, chasna kashpanpas allkukunapa amun mesapi mikuhushpanka mikunanmanta wiharishkatami allkukunapas mikunahun.

²⁸ Chaypi Jesuska rimarka:

Pani, maytukuytata shunkuykimanta pacha kiriwanki. Chayrayku shipas wawaykitaka ñami ampishkani.

Chay ratulla chay shipaska ampirirka.

*Jesuska achka unkushkakunata ampirka
(Mk 7.31-37)*

²⁹ Chaymanta Jesuska ñukanchikunawa chay llaktakunamanta llukshishpan Galilea kucha mayanpi paktarka. Chaypi shuk urku awama sikashpan tiyarik rirka.

³⁰ Chay urku awapi kahushpanchi achka runakuna achka unkushkakunata apamushpankuna Jesuspa puntanpi churak shamurkakuna. Mana purinata atipakkunata, wiskukunata, waklishka makiyu waklishka chakiyu runakunata, mana rimanata atipakkunatapas, chaymanta ashwan achka unkushkakunata apamurkakuna. Chaypina Jesuska tukuy chay unkushkakunata ampirka.

³¹ Chasna ampirishpankuna mana rimanata atipakkuna kallarikakuna rimanata. Waklishka makiyu waklishka chakiyu runakunapas aliyarkakuna. Mana purinata atipakkunapas alita purirkakuna. Wiskukunapas atiparkakuna rikunata. Chayta rikushpankuna tukuy runakuna mancharishpankuna ñukanchi israel runakunapa

Yayanchi Diosta kushichirkakuna, Yaya Dios, kanmi tukuyta atipak kanki nishpa.

*Jesuska chusku waranka runakunata kararka
(Mk 8.1-10)*

³² Chaymanta Jesús ñukanchita kayashpan rimarka:

Llakichinimi kay runakunata. Ñami kimsa punchata ñukanchita katihunkuna. Mikuna illa kay runakunaka. Manami kachanayanichu mana mikushpa wasinkunama kutinankunapa. Chasna mana mikushpa rishpankunaka pakta ñampi chawpipi lismayanahuma nishpa.

³³ Ñukanchika Jesusta nirkanchi:

¿Imashnataya kay tukuy achka runakunaraykuka tarinchima mikunata? Kaypika nima shuk runa kawsanchu.

³⁴ Jesuska ñukanchita tapurka:

¿Masna pantata charinkichi?

Ñukanchika aynirkanchi:

Kanchis panllami, chaymanta masna challwastukuna.

³⁵ Chaypina Jesuska chay runakunata rimarka allpapi tiyarinankunapa.

³⁶ Chaymanta chay pankunata, challwastukunatapas apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chaymanta paki paki rurashpan ñukanchita kurka chay tiyahuk runakunata kunanchipa.

³⁷ Chasna kushpanchi chay runakuna tukuy mikurkakuna saksanankunakama. Mikushkankunawasha puchurishkatana tantachishpanchi kanchis tasata untachirkanchi.

³⁸ Chay mikuk karikunami chusku waranka karkakuna. Achka warmikuna, wawakunapas mikurkakuna, paykunataka mana yuparkanchichu.

³⁹ Chaywashami Jesuska chay runakunata rishara nishpan ñukanchiwa pakta shuk botipi uraykushpan chimparkanchi Magdala shutiyu llaktama.

16

Fariseokuna, saduseokuna Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa

(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

¹ Chaymanta fariseokuna saduseokunawa parihi Jesusta kayllayashpankuna yapa runakunata riksichinayashpankuna mana Yaya Diospa kachashkan kananta tapurkakuna:

Ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras rikushkanchita.

² Chasna tapushpankuna Jesuska paykunata aynirka:

Kankunaka inti pukanlla yaykuhushkata rikushpaykichi rimankichi kayaka ali punchami tukunka nishpa.

³ Chaymanta shuk puncha tutamanta puyu pakarihushpan rimankichi ñami punchaka waklishka nishpa. Alita tukuy chaykunata yachashpaykichipas rurashkaynikunata rikushpaykichika ¿manachu asirtankichi imaraykumi chaykunata rurashkani?

⁴ Kankunaka Yaya Diosta mana kasushpaykichimi mana ali yuyayyu runakuna

kankichi. Tapuwashpaykichipas Yaya Diospa yachayninwa rurashkaynita rikuchinaynipa, manami rurashanchu yanka rikunaykichipaka. Kayllatami rikunkichi, imashnami Yaya Dioska ñawpa paypa yachayninwa yachachik Jonasta kimsa punchamanta wañuymanta kishpichirka, chasnallatata kuti ruranka ñukawa.

Chasna rimashkanwasha paykunata sakishpan shuk partima rirka.

Jesuka yachachirka fariseokunapa yachachinankunata mana kasunankunapa

(Mk 8.14-21)

⁵ Chaymanta ñukanchi Jesuspa runankunaka kucha chimpama paktashpanchi yuyarirkanchi panta apanata kunkashkanchita.

⁶ Chaypina Jesuska ñukanchita rimarka:

Alita yuyariychi. Kuyrariychi fariseokunapa saduseokunapa lewaduramanta.

⁷ Chasna Jesús lewaduramanta rimashpan maykanwami chapushpa panta punkichinchi ñukanchipura tapunakurkanchi:

Panta mana apamushkanchiraykumi chasna ñukanchita rimahun.

⁸ Chaypi Jesuska rimahushkanchita uyashpan rimarka:

¿Imaraykuta chasna kankunapura tapunakunkichi? Mana chay panta kunkashkaykichiman-tachu kankunata rimahuni. Kankunaka manachu ñukapi sinchikurinkichi.

⁹ ¿Manarachu asirtankichi pichka panwa pichka waranka runakunata karashkaynita? ¿Manachu yuyarinkichi masna tasatami untachirkankichi chay mikuna puchurishkanta?

10 Chaymanta ¿manachu yuyarinkichi kanchis panwa chusku waranka runakunata karashkaynita? Chaymanta ¿manachu yuyarinkichi masna tasatami tantachirkankichi chay mikuna puchurishkanta? Tukuy uras chasnallatata atipani ruranata.

11 ¿Imaraykuta kankunaka mana alita asirtankichichu? Manami panmantachu rimahuni. Kutikashka rimani, kuyrariychi fariseokunapa saduseokunapa levaduramanta nishpa.

12 Chaypirami ñukanchika asirtarkanchi chay Jesuspa rimahushkanta. Manami kikin panta punkichik levaduramantachu rimahurka, ashwan fariseokunapa saduseokunapa waklichik yachachinankunamantami ñukanchita rimarka.

Pedro rimarka Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta

(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 Chaymanta Sesarea Filipo shutiyu llaktapi paktashpanchi Jesuska ñukanchita tapurka:

Runakuna kwintahushpankuna ¿pimi kani ninahuntaya?

14 Chaypi ñukanchika aynirkanchi:

Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka. Shukkunaka ninahunmi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Jeremiaschari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Mana kashpaka Yaya Diospa

yachayninwa shuk ñawpa yachachikchari kawsarishka kanaykita nishpa.

¹⁵ Chaymanta ñukanchitana tapurka:

Kankunaka, ¿pimi kani ninkichitaya?

¹⁶ Chaypi Simón Pedro shutiyuka aynirka:

Kanmi kanki kawsa Yaya Diospa Wawan, paypa Kachashkan Kishpichik.

¹⁷ Chasna Simón Pedro rimashpan Jesuska payta rimarka:

Kushilla kanki Simón, Jonaspa wawan. Chaytaka manami runachu kanta riksichishka, ashwan Yayayni Dios silupi kawsakmi riksichishka.

¹⁸ Ñukami kanta rimani, kanmi kanki Pedro.

Pedro nishkanka rumimi. Chasna kashpan Jesuska rimashpa katirka:

Tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwashkaykirayku sinchi rumishinami kanki. Kan yachachishpayki achka runakunata yanapasha paykunapas ñukapi sinchikurishka kiriwanankunapa. Chasna shuk wasihuk runashina kankunawa wasinita rurahushpayni kantami churasha chay wasita sinchikuchik rumishina kanaykipa. Tukuy kiriwakkuna shuk sumakta rurarishka wasishina kashpaykichi nima wañuna atipankachu tukuchinata.

¹⁹ Kanta churasha kay allpapi kamachihushkaynirayku punkupi kuyrahuk runashina kanaykipa. Shuk runata rimashpayki uchaykika llakichirishkami kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami. Shuk runata rimashpayki uchaykika mana llakichirishkachu kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami.

²⁰ Chasna Pedrota rimashkanwasha Jesuska ñukanchita nirka:

Ama nima pita rimankichirachu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kanaynita.

Jesuska wañunanmanta kawsarimunamanta-pas rimarka

(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

²¹ Chaymanta pacha Jesuska ñukanchita alita asirtachishpa rimarka:

Ñuka Jerusalemna rinayni tiyan. Chaypimi ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas yapa chikni-washpankuna parisichiwankakuna. Paykunaka chikniwashpami wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

²² Chayta uyashpankuna Pedroka Jesusta chaynikstuma pushashpan rimarka:

Yaya Jesús, chaytaka ama rimaychu. Yaya Dioska manami munamachu chasna pasanaykipa nishpa.

²³ Chayta uyashpan Jesuska tikrarishpan Pedrota rimarka:

Anchuriy ñukamanta, supaykunapa apunshina rimahunki. Llullachinayawahunkimi Yaya Diosta mana kasunaynipa. Manami Yaya Diospa munashkantachu rimawahunki, ashwan runapa yu-yarinanllatami rimawahunki nishpa.

²⁴ Chaymanta Jesuska tukuy ñukanchikunata rimarka:

Kankuna ñukata katinayawashpaykichika ama kankuna kikin munashkaykichita

ruraychinachu. Kankunata chiknik runakuna piñarishpa wañuchinayahushpankunapas ñukallata katiwaychi.

²⁵ Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, chayka wiñaypami wañunka. Maykanmi ñukata katiwahushpan chikninata wañuyta parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsak rinka.

²⁶ Imata valin shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata apinanpa. Tukuy chaykunata apishpanpas wiñaypami wañunka. Masna kullkitapas kunayashpaykichika manami atipankichichu rantinata chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsanataka.

²⁷ Ñuka Yaya Diospa Wawan silumanta angelkunawa shamuhushpayni suma chuyahlla rikurishpami shamusha Yayaynipa yachayninwa. Chay urasmi mana alita rurak runakunataka kastigasha. Chaymanta kasuwak runakunataka rimasha ñukawami silupi kawsankichi.

²⁸ Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi kahukkunaka manara wañuhushpaykichira ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichimi wañushkaynimanta kawsarimushpayni kay allpapi kamachik tukunaynita.

17

Jesuka suma chuyahlla rikunayu tukurka
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

¹ Chaymanta Jesuka sokta punchamanta Pedrowa, Santiagowa, paypa wawkin Juanwapas sikarka shuk atun urku awama.

² Chay urkupi kahushpankuna chay kimsa runankunaka Jesusta chuyahlla

chikanyashkanta rikurkakuna. Uyanka intishina punchayachirka. Churarishkanpas yura chuyahlla sintihushkashina rikurirka.

³ Chay kimsa runankunaka rikurkakuna ñawpa yachachikkuna Moiesta, Eliastapas Jesuswa kwintahukkunata.

⁴ Chayta rikushpan Pedroka mancharishpa rimarka:

Yaya Jesús, alitami kaypi kahunchi. Munashpaykika rurashu kimsa tampukunata, shukta kanrayku, shuktaka Moisesrayku, shuktaka Eliasrayku nishpa.

⁵ Chasna Pedroka rimahushkanpi shuk chuyahlla rikurik puyuka paykunata arkamurka. Chay puyu ukumanta uyarkakuna Yaya Diospa rimahushkanta:

Kay Jesuska munashkayni Wawaynimi. Paymi ñukata sumakta kushichiwan. Kasuychi payta.

⁶ Chayta uyashpankuna chay kimsa Jesuspa runankunaka mancharishpankuna allpapi kunkurishpa kumurirkakuna.

⁷ Chaypina Jesuska kayllayashpan paykunata llankashpan rimarka:

Atariychi, ama manchariychichu nishpa.

⁸ Paykunaka atarishpankuna Jesusta sapallantana rikurkakuna.

⁹ Chay urkumanta uraykuhushpankunana Jesuska paykunata rimarka:

Kay urkupi rikushkaykichitaka ama nima pita kwintankichirachu, ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa wañushkaynimanta kawsarimunaynikama.

¹⁰ Chaypina chay kimsa runankunaka Jesusta tapurkakuna:

¿Imaraykutaya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka rimanahun, manara Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanrami Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliasra kuti shamunka nishpa?

¹¹ Jesuska paykunata aynirka:

Shutipami riman, puntiru Elias kuti yachachik shamunka runakuna kawsayninkunata alicharirankunapa Yaya Dioswa nishpa.

¹² Ñuka kankunata rimani, Eliaska ñami shamushka. Runakuna manami riksirkakunachu payta. Chasna mana riksishpankunami parisichishpa payta wañuchirkakuna. Chasnallatatami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpayni ñukatapas parisichishpa wañuchiwankakuna.

¹³ Chasna Jesús rimahushpanrami chay runankunaka asirtarkakuna Eliasmanta rimahushkanwa Bawtisak Juanmanta paykunata rimahushkanta.

Jesuska shuk supay yaykushka wawataampirka

(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

¹⁴ Chaymanta Jesuska chay kimsa runankunawa urkumanta uraykumushpan achka runakuna kahushkanpi paktamurkakuna. Chaypi shuk runaka Jesusta kayllayashpan puntanpi kunkurishpan rimarka:

15 Yachachik, wawaynita llakichishpayki ampi-pay. Yapa achkatami parisipahun. Maypi-pas kahushpan sinchiarishpa allpama urman. Achka kuti ninapi yakupipas urmaman.

16 Kay wawaynita apamurkani runaykikunama. Paykunaka mana atipashkakunachu ampinata.

17 Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:

Mana ali yuyayyu runakuna, kankunaka manami sinchikunkichichu ñukapi. Ima uraskamataya kankunawa kiparishpa yachachishkaykichi. Apamuychi kayma chay unkushkata.

18 Chay wawata pushamushpankuna Jesuska chay unkuchik supayta sinchi shimiwa kamachirka ¡llukshiy kay wawamanta! nishpa. Chay ratulla chay wawaka ampirishka kiparirka.

19 Chaymanta tukuy ñukanchi Jesuspa runankuna shuk parti paywa tantarishpanchi tapurkanchi:

¿Imaraykutaya mana ñukanchika atipashkanchichu chay supayta llukshichinata chay wawamanta? nishpa.

20 Chaypina Jesuska ñukanchita aynirka:

Kankunaka manami tukuy shunkuykichimanta pacha kiriwankichichu. Chayraykumi mana atipashkankichichu chay supayta llukshichinata chay wawamanta. Alita uyawaychi. Uchillastullatapas Yaya Diosta kirinkichimaka, rimankichima kay urkuta anchuriy chaymanta nishpa, chay urkuka rimashkaykichita kasushpanmi anchurima. Yaya Diosta tukuy shunkuykichimanta pacha

kirinkichimaka, payka yanapamami tukuy imata atipanaykichipa ruranata.

²¹ Chasna supaytaka atipankichi runamanta llukshichinata mana mikushpa mañashpalla Yaya Diosta nishpa.

*Jesuka kutikashka rimarka wañunanmanta
(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)*

²²⁻²³ Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta Galilea allpapi purihushpan ñukanchita rimarka:

Ñuka silumanta shamushka runa kashpaynipas chikniwak runakunami apichiwashpankuna parisichishpa wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami Yaya Dios kawsachiwanka.

Chayta uyashpanchi yapa llakirirkanchi.

Jesuka rimarka Yaya Diospa wasinrayku kullkita paganankunapa

²⁴ Chaymanta Jesús ñukanchiwa pakta rishpan Kapernaum llaktapi paktarkanchi. Chaypi shuk runakuna Yaya Diospa wasinrayku kullkita kobrakkuna kashpankuna Pedrota kayllayashpa tapurkakuna:

¿Kankunata yachachik Jesuska manachu pagan Yaya Diospa wasinrayku?

²⁵ Chasna tapushpankuna Pedroka aynirka:

Ari, paypas paganmi nishpa.

Chaymanta Pedro chay wasipi yaykushpan manara nima imata rimashpanra Jesuska payta tapurka:

¿Imatata yuyarinki Simón? Rimaway ¿pitata kullkita pagachinahun atun apukunaka, kikin llaktankunamanta runa masinkunatachu, shuk allpamanta runakunatachu? nishpa.

²⁶ Chaypi Pedroka aynirka:

Shuk allpamanta runakunatami pagachinahun nishpa.

Chaypi Jesuska rimarka:

Chayrayku chay apukunapa kikin llaktankunamanta runa masinkunaka mana nima shuk imata paganankuna tiyanchu.

²⁷ Ñuka Yaya Diospa Wawan kashpayni Yayayni Diospa wasinrayku mana paganayni tiyanchu. Mana paganayni kashpanpas nima pita piñachinanchipa, akuychi pagashunchi. Antsilukriy kuchama. Chay puntiru challwata apishpay kimi shiminpi kullkita tarinki. Chayta pagakriy ñukarayku kanraykupas.

18

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan

(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹ Chay uras Jesús Pedrowa kwintahushpan ñukanchi payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

Yachachik, Yaya Dios tukuy runakunata kamachishpan ¿pitaya ñukanchimanta ashwan yachayyu kanka?

² Chasna tapushpanchi Jesuska shuk wawata kayashpan chawpinchipi shayachirka. Payta rikuchishpan ñukanchita yachachirka:

³ Alita uyawaychi. Kankuna shuk wawashina mana yachayyuchu kani nishpa yuyarishpa

kawsaychi. Mana sakishpaykichika yuyarinata runa masinikunamanta ashwan yachayyu kani nishpa, manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankichichu.

⁴ Kay wawashina mana yachayyuchu kani nishpa yuyarishpaykichika Yaya Diospa kamachihushkanpi tukuymanta ashwan yachayyu kankichi.

⁵ Chaymanta maykanmi ñukata yuyawashpan shuk wawata yuyashpa wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan nishpa.

Jesуска yachachin shuk runa masinta uchata rurachishpan yapa kastigarishka kananmanta (Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁶ Chaymanta Jesуска rimarka: Maykanmi shuk wawa chayra katiwahukta uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi chaymanta ashwan sinchita kastiganka. Ashwan ali kama, kunkanpi atun rumiwa watashpa wichuy tukushpan chawpi yakupi chinkarinanpa.

⁷ Ay kay allpapi Yaya Diosta mana kasukkuna, yapa tukuyta uchata rurachinayashkankunarayku. Tukuy uras chasna uchata rurachinayakkuna tiyashpanpas ay, maykankunami uchata rurachikkuna kanahun. ¡Imashna kastigushi paykunarayku kanka!

⁸ Chayrayku imapas kanta uchata rurachinayashpanka sakiy. Makiki chakiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishpa wichushkashina sakiy. Mana ishkanti makikiwa, ishkanti chakikiwa nina mana wañukma rinaykipa,

ashwan alimi kama, shuk makillawashina shuk chakillawashina Yaya Diospa kawsananpi yaykunaykipa.

⁹ Chaymanta ñawikiwa imatapas rikushpayki uchata ruranayashpaykika ñawikita surkushkashina sakiy. Mana ishkanti ñawikiwa nina mana wañukma rinaykipa, ashwan ali kama, shuk ñawillawashina silupi Yaya Dioswa kawsak rinaykipa nishpa.

Jesuska yachachin obeha chinkarishkata yuyachishpa

(Lk 15.3-7)

¹⁰ Chaymanta Jesuska yachachihushpan nirka: Rikuychi, nima shuk wawastuta, nima shuk chayra katiwak runata chikniychichu. Kay rimahushkaynita alita uyaychi: Paykunapa angelkunaka silupimi tukuy uras Yaya Diospa puntanpi kanahun.

¹¹ Ñuka Yaya Diospa Wawanka shamushkanimi tukuy runakunata sinchi kastigananmanta kishpichinaynipa.

¹² ¿Imashnata yuyarinkichi? Shuk runapa shuk pachak obehankuna tiyama. Chay shuk pachak obehankunamanta shuklla chinkarishpan ¿imatata rurama? ¿Manachu chay iskun chunka iskunta sakishpan chay shuklla chinkarishkata maskak rinma?

¹³ Alita uyawaychi. Chay shuk chinkarishka obehanta tarishpanka chay achka mana chinkarishka obehankunamanta ashwantami kushikuma.

¹⁴ Chasnallatatami silupi kawsak Yayanchika tukuy wawankunata alita yuyan. Chayraykumi

payka mana munanchu nima shuk chayra katiwak runa paymanta chinkarishpa nina mana wañukma rinanpa nishpa.

Jesuska yachachin imashnami runa masinchita llakichinanchi tiyan

(Lk 17.3)

¹⁵ Chaymanta Jesuska yachachirka imashnami shuk kirik masinchita llakichinanchi tiyan nishpa. Kasnami nirka:

Shuk kirik masikichi kanta mana alita rurashpanka sapallayki rishpayki payta kunay. Kanta ari nishpanka alita alichashpa llakichinakuychi, chasnami kutikashka alitana paywa kawsankichi.

¹⁶ Mana rimashkaykita uyashpanka ish kay kimsa kirik wawkikunawa pakta alichak riychi. Chasna ish kay kimsa kirikkunapa rikushkanpi chay mana alita rurak runata kunashpaykichi tukuy yachankakuna shutipa rimashkaykichita.

¹⁷ Chay runaka kunashkaykichita mana uyashpanka Yaya Diosta kasuk masikichikunata tantachishpa rimaychi paykunapas yachanankunapa. Paykunatapas mana uyanayashpanka Yaya Diosta mana kirik runatashinana rikuychi.

¹⁸ Alita uyawaychi. Kankuna shuk runata rimashpaykichi uchaykika mana llakichirishkachu kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami. Shuk runata rimashpaykichi uchaykika llakichirishka kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami.

¹⁹ Alita uyawaychi. Kankuna ish kaymanta shuk yuyayllawa mañawashpaykichika Yaya Dios shuk imapi yanapananpa, payka kankunata yanapankami.

²⁰ Ñukata kiriwashpaykichi ish kaymanta kim-samanta tantarishpaykichi chaypi kankunawa pakta kahuni.

Jesuka yachachin mana llakichinayak runa-manta yuyachishpa

²¹ Chaypi Pedroka kayllayashpan Jesusta tapurka:

Yachachik, shuk runa masini achka kuti mana alita rurawashpanka ¿masna kutitaya payta llakichinayni tiyan? ¿Kanchis kutichu llakichisha? nishpa.

²² Chaypina Jesuka aynirka:

Mana rimashkaykichu kanchis kutilla llakichinaykipa. Rimashkayki kanchis chunka kuti kanchiskama llakichinayki tiyan. Mana yupashpa achka kuti llakichiylla.

²³ Chaymanta ashwanta asirtachishpa rimarka:

Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Rikuychi shuk yachayyu patrón runankunata kushkanwa rurashkankunamanta tapunayashkata.

²⁴ Ña tapunata kallarishpan shuk payta liwik runata pushamurkakuna. Payka chay patrona yapa achka, mana nima ima uras pagaypata waranka kullkita liwirka.

²⁵ Chay liwik runa nima kullkiyuchu karka liwishkanta pagananpa. Chayrayku chay patrona runankunata rimarka: Mana paganata atipashpan kay runataka warminti, tukuy wawankunatapas, tukuy paypa tiyapushkantapas rantichik riychi. Chay rantichishkaykichi kullkita ñukata kuwaychi paypa liwinmanta nishpa.

²⁶ Chasna rimashpan chay liwik runaka chay patronpa puntanpi kunkurirka. Yapa llakirishpan rimarka: Patroyni, ama piñariwaychu. Chapaway. Mana unayashpachu tukuy liwiskaynita pagashkayki.

²⁷ Chasna yapa atunta tapushkanrayku chay patronka chay runanta llakichishpan rimarka: Kutiy ña wasikima. Tukuy liwiwashkaykimanta kanta llakichini. Kunanka manana liwiwankinachu nishpa.

²⁸ Chay llakichirishka runa llukshishpan shuk runa masinwa tinkunakurka. Chay tinkunakushkan runaka payta shuk uchillastu kullkita liwirka. Chaypina chay llakichirishka runana yapa piñarishpan chay uchillastu payta liwik runataka kunkanmanta apishpan sipinayarka. Payta rimarka: Kunalla pagaway tukuy liwiwahushkaykita nishpa.

²⁹ Chasna rimashpan chay liwik runaka paypa puntanpi kunkurishpan rimarka: Ama piñariwaychu. Chapaway. Tukuy liwiskaynitami pagashkayki nishpa.

³⁰ Yapa sinchita tapuhushpanpas chay sipinayak runaka mana munarkachu uyanata. Chay liwihuk runa masintaka karselma churachirka tukuy liwiskanta paganan punchakama.

³¹ Chay runata karselpi churachishkanta runa masinkuna rikushpankuna yapa llakirishpankuna chay patrontana rimak rirkakuna.

³² Chaypina payka chay llakichishkan runanta kayachishpan rimarka: Kanka yapa millaypa

runami kanki. Sinchita tapuwashkaykiraykumi chay achka mana pagaypa waranka kullkita liw-washkaykimanta llakichirkani.

³³ Kanta llakichishkaynishina kanpas llakichinkima karka runa masakita nishpa.

³⁴ Chaypina chay patronka yapa piñarishpan kamachirka chay runatapas karselpi churanankunapa tukuy liwihushkanta paganan punchakama.

³⁵ Chaymanta ñukanchita rimashpa katirka: Chay patrón millaypa rurak runanta kastigashkanshinami Yaya Dios kankunatapas kastiganka, mana runa masakichikunata tukuy shunkuykichimanta pacha llakichishpaykichika.

19

Jesuka yachachin kari warminwa, warmipas kusanwa mana sakinakunankunapa (Mk 10.1-12; Lk 16.18)

¹ Tukuy chaykunata yachachishkanwasha Jesuska Galilea allpamanta llukshishpan Judea allpama rirka, chay Jordán yaku chimpama.

² Chaypi achka runakuna payta katirkakuna. Jesuska chay uras achka unkushkakunata ampirka.

³ Chaymanta fariseokuna Jesusta kayllayashpankuna pantachichinayashpa tapurkakuna:

¿Alichu kama kusan warminta sakinanpa shuk imastumantalla, maykantami mana alita ruramachu?

⁴ Chasna tapushpankuna Jesuska aynirka:

¿Manachu Yaya Diospa killkachishkanpi leyishkankichi runata rurashpan Yaya Dios karita warmita rurashkanta?

⁵ Yaya Dios chasna karita warmita rurashpan rimarka: Tukuy karikuna yayanta mamanta sakinankuna tiyan warminwana tantaylla kawsanankunapa. Paykunaka tantarishpankuna shuk runashinallami kanahun nishpa.

⁶ Chasna Yaya Dios paykunata tantachishpan shuk runashinalla kanahun, manana ishkay runashinachu kanahun. Chayrayku mana alichu nima shuk runa warminta sakinanpa.

⁷ Chasna Jesús yachachihushpanmi chay fariseokunaka tapurkakuna:

Chasna kashpanka ¿imaraykutaya Moiseska kamachirka shuk kari warminta sakinayashpan apunkunapa puntanpi warminta shuk sakina killkata kushpan atipama sakinata nishpa?

⁸ Chaypina Jesuska rimarka:

Kankuna mana Yaya Diosta kasunayashpaykichi Moiseska rimarka shuk sakina killkata kushpa atipankichi sakinata warmikichita nishpa. Ñawpamanta pachami Yaya Dioska mana munarkachu sakinakunaykichita.

⁹ Ñuka kankunata rimani warmikichita ama sakiychichu. Atipankichi warmikichita sakinata, shuk kariwa musayashkanraykulla. Mana chasna rurashpan warmikita sakishpaykichika uchatami rurankichi. Chaymanta shuk warmita apishpaykichika uchatami rurankichi. Chay sakishka warmita pushak karipas uchatami ruran.

¹⁰ Chaypina ñukanchika payta rimarkanchi:

Yaya Dios mana munashpanka warminchita sakinanchipa, ashwan alichari kama shuk runa mana warmiyananpa nishpa.

11 Chasna rimashpanchi Jesuska ñukanchita aynirka:

Mana tukuy runachu asirtankakuna kay rimahushkaynita. Ashwan maykankunallatami Yaya Dioska asirtachin, chaykunami yachankakuna imamantami rimahuni.

12 Tiyán achka runakuna chasna mana warmiyu kawsanankunapa. Shuk karikunaka wawayarinahunmi mana shuk warmiwa tupanata atipakkuna. Chayrayku mana warmiyanahunchu. Shuk karikunaka chasna tukunahun, paykunata kapashkankunarayku. Chasna tukushpankuna mana warmiyanahunchu. Shukkunaka mana warmiyanahunchu Yaya Diospa kamachishkankunalla kanankunapa. Maykankunami kay rimashkaynita asirtanahun, asirtashkankunashina kawsanahuchun nishpa.

Jesuska wawakunata llankashpan Yayan Diosta mañarka
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Chaymanta shuk runakuna wawankunata Jesusma pushamurkakuna, Jesús llankashpan paykunarayku Yaya Diosta mañananpa. Chayta rikushpanchi ñukanchika piñarishpa paykunata arkahurkanchi Jesusta mana kayllayanankunapa kasna nishpa:

Ama chay wawastukunataka Jesusma pushamuychichu.

14 Chasna piñarihushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:

Ama arkaychichu chay wawakunata ñukama pushamunankunapa. Maykankunami

kay wawakunashina ñukata kiriwanahun, chaykunallami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.

¹⁵ Chasna rimashpan Jesuska tukuy chay wawakunata kuyashpan Yayan Diosta mañarka paykunarayku. Chaymanta llukshishpan rirka.

Shuk kullkiyu runa Jesuswa kwintarka wiñaypa kawsanamanta

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶ Chaymanta shuk runa Jesusta kayllayashpan tapurka:

Yachachik, ¿ima ali ruranatata ruranayni tiyan Yaya Dioswa wiñaypa kawsanaynipa?

¹⁷ Chasna tapushpan Jesuska rimarka:

¿Imaraykuta tapuwahunki maykanmi ali kan ruranapa? Yaya Diosllami ali kan. Paywa kawsak rinayashpaykika Yaya Diospa kamachishkankunata alita kasushpa kawsay.

¹⁸ Chay runaka tapurka:

¿Maykan kamachishkakunatatata paktachinayni tiyan? nishpa.

Chasna tapushpan Jesuska rimarka:

Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama shuwaychu. Ama nima maykan runamanta nima imata llullashpa rimaychu.

¹⁹ Yayaykita mamaykita yuyashpa kushichishpa kawsay. Chaymanta kan kikinta yuyahukshina tukuy runa masikikunata yuyay. Tukuy chayta kasushpa kawsanayki tiyan nishpa.

²⁰ Chay runaka rimarka:

Tukuy chay Yaya Diospa kamachishkantaka kawsupami kawsashkani. ¿Imatata ashwan pishiwawan ruranaynipa?

²¹ Chaypina Jesuska aynirka:

Yaya Diospa munashkanta alita ruranayashpaykika rantichikriy tukuy imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkaykiwasha shuti katiway.

²² Chayta uyashpan chay runaka yapa llakirishpa wasinma kutirka. Yapa achka imayu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa kunata. Chayrayku yapa llakirirka.

²³ Chay runa llakirishka rishpanna Jesuska ñukanchita rimarka:

Alita uyawaychi. Kullkinllapi yuyarihuk runakunaka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakunachu.

²⁴ Kutikashka rimani kankunata, shuk atun wiwa kamilluka manami atipamachu pasanata shuk aguha uchkunstuta. Chasnallatatami shuk kullkiyu runaka kullkinllata munashpanka mana atipanchu Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanata nishpa.

²⁵ Chayta uyashpanchi mancharishpa tapunakurkanchi:

Chasna kashpanka ¿pishi atipanka Yaya Diospa kamachinanpi yaykunata? nishpa.

²⁶ Chaypina Jesuska ñukanchikunata rikushpan rimarka:

Manami nima shuk runa atipamachu pay kikinlla Yaya Diospa kamachinanpi yaykunata.

Yaya Diosllami atipan runakunata kishpichishpa yaykuchinata.

²⁷ Chaypina Pedroka rimarka:

Ñukanchika sakishkanchimi tukuy ñukanchipa tiyashkakunata kanta katinanchiranti. ¿Imatata Yaya Dios ñukanchita kunka? nishpa.

²⁸ Jesuska ñukanchita aynirka:

Alita uyawaychi. Yaya Dios kay allpapi tukuyta mushuta rurashpanmi ñuka paypa Kachashkan Runami kutikashka shamusha suma yachayniwa tukuy runakunata kamachinaynipa. Chasna suma kamachik tukushpaynimi ñukata katiwahushkaykichirayku kankunatapas churasha ñukawa pakta kamachikkuna kanaykichipa. Chaypina chay chunka ish kay yaya rukunchikuna wañuta tukuy paykunamanta mirashka israel masinchikunawa pakta kawsashkankunamanta tapushpaykichi rimankichi pimi kishpinka pimi kastigarinka nishpa.

²⁹ Chaymanta Jesuska rimarka:

Shuk runa ñukata katiwahushkanrayku wasinta, wawkinkunata, paninkunata, yayanta, mamanta, wawankunata, chakrankunata sakishpanka paytaka Yaya Dioska tukuy ima sakishkanmanta ashwantami kunka. Chay yuyawak runaka wañushkanwasha wiñaypatami Yaya Dioswa silupi kawsanka.

³⁰ Achka runakuna maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna.

Achka runakuna maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kankakuna.

20

Jesuka ali tarawachik patronmanta yuyachishpa yachachin

¹ Chaymanta Jesuka rimashkanta ashwan alita asirtachinanpa chay runakunata yachachirka: Akuychi yuyarishunchi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Rikuychi, shuk patronpa tiyapurka shuk atun uva chakran. Shuk puncha tutamanta payka llukshirka runakunata maskananpa, uva chakranpi tarawachinanpa.

² Runakunata tarishpan rimarka: Tukuy puncha chishiyakta chakraynipi tarawashpaykichika kankunata pagasha shuk puncha valishkata nishpa. Paykunaka ari nishpankuna tarawak rirkakuna.

³ Tutamantara kahushpan intika, chay patronka kutikashka maskak rirka ashwan runakunata. Plasapi achka mana tarawanayu runakunata rikurka.

⁴ Paykunata rimarka: Kankunapas uva chakraynipi tarawak riychi. Tarawashkaykichimanta kankunata pagasha nishpa. Chasna rimashpan paykunapas tarawak rirkakuna.

⁵ Chay chakrayu runaka chawpi puncha, chaymanta chishipi kutikashka maskak rirka runakunata tarawachinanpa. Kuti runakunata tarishpan kacharka chakranpi tarawanankunapa.

⁶ Ña chishiyahushpan kutikashka plasama rirka maskananpa runakunata tarawachinanpa. Plasapi kutikashka mana tarawanayu runakunata rikurka. Paykunata tapurka: ¿Imaraykuta tukuy puncha kaypi kankichi nima imata rurashpa? nishpa.

⁷ Chasna tapushpan paykunaka aynirkakuna: Nima pi ñukanchita tarawananchipa maskashkachu nishpa. Chaypina chay patronka rimarka: Kankunapas uva chakraynipi tarawak riychi nishpa.

⁸ Chaymanta tutayahushpanna chay patronka paypa runanta rimarka: Tukuy tarawashka runakunata kayashpayki pagay. Ashwan washa shamushkakunamanta kallarishpa tukuyta pagay nishpa.

⁹ Chaypina shuk uralla tarawak runakunata pagarka tukuy puncha tarawashkatashina.

¹⁰ Chayta rikushpankuna tutamanta pacha tarawashkakunaka yuyarirkakuna, ñukanchita ashwanta paganka tukuy puncha tarawashkanchirayku nishpa. Chasna yuyarishpankunapas shuk puncha tarawashkankunamantalla pagay tukurkakuna.

¹¹ Chayrayku piñarishpankuna patronmanta yuyarirkakuna mana ali pagak patrón kananta.

¹² Chaypi payta rimarkakuna: ¿Imaraykuta ñukanchita kay washa tarawak shamushka runakunawa parihullata paganki? Paykuna shuk urallata tarawashkakuna. Ñukanchika tukuy puncha inti rupata awantashpa tarawashkanchirayku ashwanta paganayki tiyan.

13 Chasna piñarishpa rimashpankuna chay patronka shukta rimarka: Amigu, ñukaka manami kanta llullachihunichu. ¿Manachu kwintashkanchi tukuy puncha tarawashkaykirayku shuk puncha valishkata paganaynipa? ¿Imashnataya kunan ashwanta munanki paganaynipa?

14 Chay kushkayni kullkita apashpa riy. Ñuka paganayani washa shamushkakunatapas kankunawa parihullata.

15 Ñukapa kullkini kashpan munashkaynita rurani. Kanka matsankarashpaykika shukkunaka kanshinallatata kullkita apashkankunarayku, mana alitachu yuyarinki. ¿Piñarihunkichu ñuka ali shunku kashpayni mana mitsashpachu shukkunatapas kantashina kushkaynirayku?

16 Chasnallatatami maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kankakuna. Maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna nishpa.

Jesuska kimsaynin kuti wañunanmanta kawsarianmantapas rimarka

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

17 Chaypina Jesuska achka runakunawa pakta Jerusalén llaktama rihushpan ñukanchi chunka ish kay runankunata chaynikstuma pushashpan rimarka:

18 Ñami yachankichi Jerusalén llaktama rihushkanchita. Chaypi chiknik runakunaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apiwankakuna, saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas kuwankakuna. Chaypina paykunaka tantarishpankuna shuk yuyayllawa wañuchiwanayankakuna.

19 Chasna wañuchiwanayashpankuna romano runakunata kuwankakuna. Paykuna yapa asichiwankakuna, waktawankakuna, chaywasha kruspi klabawashpankuna wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarimusha.

Santiagopa, Juanpa maman Jesusta tapurka shuk imata wawankunarayku rurananpa

(Mk 10.35-45)

20 Chaymanta Sebedeopa warmin ish kay Jesusta katik wawankunawa Jesusta kayllayarkakuna. Sebedeopa wawankuna Santiago, Juan karkakuna. Chay warmika Jesusta tapunayashpan puntanpi kunkurirka. Chaypina Jesuska payta tapurka:

21 ¿Imatata munanki ruranaynipa? nishpa.

Payka aynirka:

Kan tukuy runakunata kamachihushpayki kay ish kay wawaynikunata karan shukta kuchuykipi tiyachipay tukuy manta ashwan alita kanwa pakta kamachinankunapa nishpa.

22 Jesuska aynirka:

Kankunaka mana alita yachashpaykichi chayta tapuwahunkichi. Ñukaka achkatami parisinayni tiyan wañunaynikama. ¿Atipankichimachu ñukashina

awantanata chay tukuy parisinakunata
wañunaykichikama?

Chasna rimashpan paykunaka aynirkakuna:

Ari, atipashunmi awantanata.

²³ Chaypina Jesuska rimarka:

Ari, kankunapas ñukashina achkata
parisinaykichi tiyan. Chasna parisishpaykichipas
ñukaka manami akllashanchu nima pita
maykanmi kuchuynipi tiyarishpa kamachinka.
Yayayni Diosllami akllanka, maykankunami
kuchuynipi tiyarishpa kamachinkakuna nishpa.

²⁴ Chasna chay warmi ishkay wawankunarayku
tapushpan ñukanchi chunka runankunana
uyashpanchi piñarirkanchi, chay ishkay
wawkikuna ñukanchimanta ashwan atun
tukunayashkankunarayku.

²⁵ Chasna piñarihushkanchita rikushpan Jesuska
ñukanchita kayashpan rimarka:

Kankunaka alita yachankichi, kay allpapi atun
allpakunapi kamachik atun apukuna kamachi-
nanpi kawsak runakunata yapa manchachish-
pankuna sinchita kamachishkankunata. Ka-
machinanpi kawsak runakunata mana yuyashpa
parisichishpa kasuchinahun.

²⁶ Kankuna Yaya Diospa shiminta kasukku-
naka, ama chasna kanayaychichu. Shukku-
namanta pasa kanayashpaykichika tukuy runa
masikichikunata yanapashpa kawsaychi.

²⁷ Kankuna tukuymanta ashwan yachak
kanayashpaykichika tukuy runa masikichiku-
nata kasushpa kawsaychi.

²⁸ Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas
manami shamushkanichu kay allpama runakuna

sirviwanankunapa. Ashwan shamushkani
nimi tukuy runakunata yanapanaynipa.
Shamushkanimi achka runakunaranti
wañushpayni kastigarina kashkankunamanta
kishpichinaynipa.

*Jesuska ishkay wiskukunata ampirka
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)*

²⁹ Jesuska ñukanchiwa pakta Jerikó llaktamanta
llukshishpan achka runakuna katirkakuna.

³⁰ Chaypina ishkay wisku runakuna ñampi
mayanpi tiyahurkakuna. Paykunaka Jesús
pasahushkanta uyashpankuna sinchita
kaparishpa rimarkakuna:

¡Yaya Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik,
ñukanchita llakichiy!

³¹ Chasna sinchita kaparishpankuna
Jesuswa purik runakunaka killarishpankuna
rimarkakuna:

Chunllayaychi nishpa.

Chay wiskukunaka mana kasushpachu ashwan
sinchita kaparirkakuna:

¡Yaya Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik,
ñukanchita llakichiy!

³² Chaypina Jesuska rihushkanmanta
shayarishpan chay ishkay wisku runakunata
kayashpan tapurka:

¿Imatata munankichi kankunarayku
ruranaynipa?

³³ Chaypina paykunaka aynirkakuna:

Yaya Jesús, ñawinchita ampiy rikunanchipa.

³⁴ Chasna rimashpankuna Jesuska paykunata
llakichishpan ishkantipa ñawinkunata llankarka.

Chayllawa kunkaymanta rikurkakunana. Paykuna ampirishpankuna Jesustana katirkakuna.

21

Jesuka Jerusalén llaktapi yaykurka
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jesuka ñukanchiwa pakta Jerusalén llaktama rihushpan Betfagé llakta mayanpi paktarkanchi. Chay uchilla llaktaka karka Jerusalén kuchupi, Olivos shutiyu urku pampapi. Chay mayanpi paktashpanchi Jesuka ñukanchikunamanta ishkayta kacharka kasna nishpa:

Riychi chay rikuhushkanchi llaktama. Chaypi paktashpaykichimi tarinkichi shuk burru warmi watarishkata malta wawanwa pakta. Chay mamanta paskashpaykichi wawanwa pakta apamuychi.

³ Shuk runa kankunata mitsashpan tapushpanka ¿imaraykutaya kay burruta apahunkichi? nishpa, payta rimaychi Yayanchi Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa rinanpa. Kunanllatatami kutichik shamushu nishpa rimankichi.

⁴ Chayka pasashka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikpa kasna nishkanka paktarinanpa:

⁵ Jerusalén llaktapi kawsak runakunata rimaychi: Rikuychi, atun apuykichimi ña shamuhun kankunata kishpichinanpa. Yapa yachak apu kashpanpas mana yachak runashina llashata apak burrupa wawan maltapa awanpi tiyarishpa shamuhun nishpa.

⁶ Chaypina chay ishkay runankunaka Jesús kamachishkashina chay burruta apak rirkakuna.

⁷ Chay burruta wawanti Jesusma apamushpankuna ñukanchika burrupa awanpi churarinanchita mantarkanchi. Chay awapi Jesuska tiyarishpan rirka Jerusalenpi yaykunanpa.

⁸ Chasna Jesús rihushpan achka runakuna payta kushichishpa katirkakuna. Shukkunaka paypa puntanpi rishpankuna kamisankuna awapi churarishkankunata Jesuspa puntanpi rihushkan ñampipi mantarkakuna. Shukkunaka chipati pankakunata pitishpa mantarkakuna ñampita sumayachishpa Jesusta shuk atun aputashina kushichinankunapa.

⁹ Chaypina Jesuspa puntanpi rihuk runakuna, washanmanta katik runakunapas yapa kushikushpa kaparirkakuna:

¡Akuychi kushichishunchi kay ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichikta! Yaya Diospa alita rikushkan yanapashkan runami kan. Yaya Diospa munashkanta rurananpa kachashkan kashpanmi shamuhun. ¡Akuychi kushichishunchi awa silupi kawsak Yaya Diosta! nishpa.

¹⁰ Jesús Jerusalén llaktapi yaykuhushpan chaypi kawsak runakuna yapa mancharishpankuna tapurkakuna:

¿Pitaya kay runaka? nishpa.

¹¹ Jesuswa purihuk runakuna rimarkakuna:

Kay runaka Yaya Diospa yachayninwa alita yachachik Jesusmi. Payka Galilea allpapi kahuk Nasaret llaktamanta runami nishpa.

*Jesuska rantichik runakunata Yaya Diospa was-
inmanta llukshichirka*

(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Chaypi Jesuska Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi achka rantichihuk runakuna, rantihuk runakunapas karkakuna. Chaymanta tiyarka kullkita kamyakkuna. Tukuy chaykunata rikushpan Jesuska kullkita kamyakkunapa mesankunata, wiwa mukukunata rantichikkunapa mesankunatapas pultyachi pultyachi rurashpan amunkunata kamachirka llukshinankunapa.

¹³ Chasna rurashpan Jesuska rimarka:

Yaya Diospa killkachishkanpi rima:

Kay wasinika ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.

Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla tantarinata rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan paykuna chaypi achkata kobrashpa kullkita kamyahushkankunarayku rantichihushkankunarayku shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]*

¹⁴ Chaymanta Jesús chay wasillapi kahushpanra wisku runakuna, waklishka chakiyu runakuna payta kayllayarkakuna. Chaypina Jesuska paykunata llakichishpan ampirka.

¹⁵ Chay saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkan kamachishkata yachachikkunapas chay mana atipaypakunata rurashkanta rikushpankuna piñarirkakuna. Chaymanta ashwan piñarirkakuna, wawakuna Yaya Diospa wasinpi kaparihushkankunarayku akuychi

kushichishunchi kay ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichikta nishpa. Chayta uyashpankuna saserdotekuna piñarishpa Jesusta rimarkakuna:

¹⁶ ¿Manachu uyanki chay wawakuna rimahushkankunata? ¿Imaraykuta munanki chasna kanta kushichishpa rimanankunata? nishpa.

Chaypina Jesuska rimarka:

Ari, paykunata uyahunimi. ¿Manachu leyishkan-kichi Yaya Diospa killkachishkanpi kasna nikta? Kanmi Yaya Dios, uchilla wawakunata, chuchuk llullukunatapas yuyachinki kanta kushichishpa takinankunapa nishpa.

¹⁷ Chayta rimashpan Jesuska chay runakunata sakirkana. Jerusalemanta llukshishpan Betania llaktama rirka chaypi puñunanpa.

Jesuka yachachin, Yaya Diosta kirishpa ta-pushpanchimi yanapay tukunchi

(Mk 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Kayantima tutamantalla Betania llaktamanta Jerusalemma kutihushpan Jesusta yarkayka apirka.

¹⁹ Ñampi mayanpi shuk igu kaspita rikurka. Chayta kayllayarka muyunta mikunayashpan. Chay uras chay kaspika mana muyuyuchu karka, pankankunallata tarirka. Chaypina Jesuska chay igu kaspita rimarka:

Kunanmanta pacha manana muyuyankinachu.

Chasna rimashpanlla chay igu kaspika kunkaymanta chakirirka.

²⁰ Chayta rikushpanchi mancharishpa Jesusta tapurkanchi:

¿Imashnataya rimashkaykillawa kay igu kaspika kunkaymanta chakirishka? nishpa.

²¹ Jesuska ñukanchita aynirka:

Alita uyawaychi. Kankunapas alita kirishpaykichika atipankichimi ñukashina ruranata. Yaya Diosta tapushpaykichika ama yuyarinkichichu uyawankachu manachu nishpa. Ashwan tukuy shunkuykichimanta pacha kirishpaykichi yuyariychi paymi shutipa uyawanka nishpa. Chasna kirishpaykichimi mana shuk igu kaspillatachu atipankichi chakichinata. Ashwan kay urkutapas rimankichimaka kaymanta warankarishpayki atun yakuma chinkariy nishpa, kay urkuka warankarimami.

²² Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kirishpa mañashpaykichimi payka tukuy mañashkaykichita kankunata kunka.

*Jesuska yachayninmanta tapuy tukurka
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)*

²³ Chasna yachachishkanwasha Jesuska Jerusalén llaktapi Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chaypi yachachihushkanpi saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:

¿Pita kanta kamachishka chasna yachachinaykipa? ¿Pita kanta kamachishka tukuy rurahushkaykikunata ruranaykipa? nishpa.

²⁴⁻²⁵ Chasna tapushpankuna Jesuska rimarka:

Ñukapas kankunata tapuni ¿pita Juanta kacharka bawtisananpa? ¿Yaya Dioschu

shuk runachu payta kachamurka? Ayni-washpaykichika ñukapas rimashkaykichi pimi kachawashka nishpa.

Chasna Jesús paykunata tapushpan chay runakunaka shukwa shukwa tapunakurkakuna imatami ayninkakuna nishpa.

Aynishpanchika Yaya Diosmi Juanta kacharka nishpa, Jesuska ñukanchita rimankami Yaya Dios payta kachashka kashpanka ¿imaraykutaya Juanta mana kasushkankichichu? nishpa.

²⁶ Chaymanta aynishpanchika pay kikinllami yuyarishpa Juanka yachachirka nishpa, tukuy runakuna yapa piñarinkakuna. Paykunaka kirinahun kay Juan wañuka Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkanta.

²⁷ Chasna tapunakushpankuna chay runakunaka Jesusta aynirkakuna:

Mana yachanchichu pimi Juanta kachashka nishpa.

Chaypina Jesuska aynirka:

Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkaykichichu pimi kamachiwashka tukuy kaykunata ruranaynipa nishpa.

Jesuka kasuk runakunamanta, mana kasuk runakunamantapas yuyachishpa yachachin

²⁸ Chaymanta Jesús chay saserdotekunapa apunkunata, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunatapas rimarka:

¿Ima ninkichita kay kwintanaynimanta? Shuk runa ishkay musu wawayu karka. Shuk puncha shuk wawanta rimarka: Kunalla uva chakraynipi tarawakriy nishpa.

²⁹ Chasna yayan kamachishpan chay musu wawanka aynirka: Mana rinayanichu nishpa. Ashwan shuk ratumanta kutikashka yuyarishpan tarawak rirka yayanta kushichinanpa.

³⁰ Chaymanta chay runaka shuk wawantana kamachirka uva chakranpi tarawak rinanpa. Payka chay ratulla ari nishpa rimarka kunalla risha. Chaymanta mana tarawak rirkachu.

³¹ Kunan tapushkaykichi: Chay ish kay wawankunamanta ¿maykanta yayanpa munashkanta rurarka? nishpa.

Chasna tapushpan aynirkakuna:

Chay tarawak rishka musu wawanmi yayanpa munashkanta rurarka nishpa.

Chaypina Jesuska paykunata rimarka:

Alita ayniwashkankichi. Kankuna yuyarinkichi chay romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkuna, puta warmikunapas uchasapakuna kanankunata. Alita uyawaychi. Paykunami kankunamanta ashwan utkalla Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.

³² Chay Bawtisak Juanka shamushka kankunata yachachinanpa, tukuy uchaykichikunata sakishpa Yaya Diostana kasushpa kawsanaykichipa. Kankunaka payta mana kirirkankichichu. Chay impuestuta kobrakkunaka, puta warmikunapas uchankunamanta llakirishpami sakirkakuna. Paykunaka chaymanta Yaya Diospa shiminta alita uyashpa kasurkakuna. Kankuna chayta rikushpaykichipas manami Yaya Diospa shiminta kirishpa kasuwashkankichichu.

*Jesуска mana kasunayak tarawakkunamanta
yuyachishpa yachachin*

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ Chaymanta Jesуска kutikashka shuk yachachinawa yachachirka: Kunan shukta yachachishkaykichi. Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay runaka chakranpi uva wiñarishkakunata tarpuchishkanwasha kinchachirka. Chaymanta chakranpi shuk atun batanta rurarka, chaypi uva muyukunata sarushpa chawanankunapa. Chaymanta shuk yapa awa wasita rurachirka awamanta shuk runa tukuyta kuyrananpa chakranta, mana nima pi chay tarpunpa muyunkunata shuwananpa. Chaymanta chay amunka uva chakranta shuk tarawak runakunata kurka amunshina pichashpa kuyranankunapa. Chasna kushpan rimarka: Pallashtpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka rirka shuk karu llaktamana.

³⁴ Chaymanta pallana timpu paktarishpan chay amunka shuk runankunata kacharka chay chakranpi tarawakkunata rimak rinanpa: Patroyninchimi ñukanchita kachashka uva muyuta pallashtpaykichimanta chawpita payrayku apananchipa.

³⁵ Chaypina chay chakrata kuyrak runakunaka patronpa kachashkan runankunata apishpankuna shukkunata makarkakuna, shukkunataka wañuchirkakuna, shukkunataka rumikunawa tuksi tuksi rurarkakuna.

³⁶ Mana nima imata kachashpankuna chay

chakra amuka kutikashka ashwan achka runankunata kacharka. Paykunatapas chay tarawakkunaka chasnallatata rurarkakuna.

³⁷ Chaymanta chakra amuka shuklla wawantana kacharka, yuyarishpan kay wawaynitaka manchashpankunami kasunkakuna nishpa.

³⁸ Chaypina chay tarawakkunaka amunpa wawanta rikushpankuna kwintarkakuna paykunapura: Rikuychi, kay shamuhuk runami chakra amupa wawan. Yayan wañushpan kay chakraka payraykumi kiparinka. Akuychi kunalla wañuchishunchi tukuy kay uva chakraka ñukanchipana kananpa.

³⁹ Chasna kwintashpankuna chay amunpa wawanta apirkakuna. Chaymanta uva chakra washama pushashpankuna wañuchirkakuna payta.

⁴⁰ Jesuska chasna yachachishkanwasha chay chiknik runakunata tapurka:

Chay chakra amuka rishpan ¿imanachimashi chay wañuchik runakunata? nishpa.

⁴¹ Paykunaka aynirkakuna:

Chay amuka tukuy chay yapa millaypa tarawakkunata mana llakichishpachu wañuchima. Chaymanta chakranta shuk tarawakkunatana kuma, maykankunami pallana uras tukuy pallashkankuna uvata chawpinakushpa amunta chay chawpita kunahuma.

⁴²⁻⁴³ Chasna aynishpankuna Jesuska rimarka:

Ñuka kankunata rimani mana munawashkaykichirayku Yaya Dioska manami munannachu paypa kamachishkankuna kanaykichipa.

Shuk chikan runakunatanami kayanka paypa kamachishkankuna kanankunapa. Paykunami shuti Yaya Diosta kasushpa kawsankakuna. Kankunaka Yaya Diospa ñawpa killkachishkanta leyishpaykichipas manarachu asirtankichi. Kasna riman:

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllashpan churarka chay wasinpi shuk orkonshina sinchikuchik kananpa. Chasnashinami Yaya Dioska akllashkan runawa ruranka. Ñukanchika chayta rikushpanchi yapa alimi kan nishpa rimanchi nishpa.

⁴⁴ Chay akllashkan rumipi takakta tukushpaykichika tulluykichi pakiktami urmankichi. Chay atun rumi awaykichipi urmashpanka machuyakta nitishpa pulbu wañunkichi nishpa. *[Chasna rimashpa Jesuska yuyachinayarka imashnami paypa yachachishkanta chaymantapas payta mana munakkunaka tukunkakuna.]*

⁴⁵ Chaypina chay saserdotekunapa apunkuna, fariseokunapas Jesuspa yachachihushkanta uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna:

Payka ñukanchimanta yuyarishpan chasna uyachishpa yachachihun. Chay mana ali rurak tarawakkunashina kananchita, chaymanta chay rumipi takarik runashina kananchita nishpa.

⁴⁶ Paykuna yapa piñarishpankuna Jesusta apinayarkakuna wañuchinankunapa. Chasna

runayashpankunapas runakunapa
piñarinankunata manchashpankuna mana
payta apirkakunachu. Tukuy runakuna
yuyarishkakuna Jesús Yaya Diospa yachayninwa
yachachik kananta.

22

*Jesuska shuk kasaranapi mikunankunapa
kayashkakunamanta yuyachishpa yachachin
(Lk 14.15-24)*

¹ Chaymanta Jesuska kutikashka chay runaku-
nata shuk yachachinakunawa yachachirka:

² Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali
kamachinanka kay allpapi. Rikuychi shuk atun
apuka musu wawan warmiyahushkanrayku
kushikuna mikunata rurashkanta.

³ Payka runankunata kacharka tukuy
kayashkan runakunata kayak rinankunapa.
Kayashpankunapas mana shamunayarkaku-
nachu.

⁴ Mana shamunayashpankuna chay apuka
shuk runankunatana kayashpan rimarka:
Tukuy kayashkayni runakunata rimak riychi:
Patroynika ñami wakrankunata, wirayachishkan
wiwankunatapas wañuchishka. Mikunaka ñami
yanushka kahun. Kunalla chay kasarashushkapi
mikunata mikuk shamuychi nishpa.

⁵ Chasna rimak rishpankuna chay
kayashkankunaka manana shamunayarkaku-
nachu. Shukka chakranma rirka. Shukka
imankunata rantichinanpa rirka.

⁶ Shukkunaka chay apupa runankunata apish-
pankuna makarkakuna wañuchinankunakama.

⁷ Chayrayku chay apuka yapa piñarishpan suntalunkunata kacharka chay wañuchik runakunata wañuchinankunapa, llaktankunatapas rupachinankunapa nishpa.

⁸ Chaymanta chay runankunata rimarka: Kasarashkapi mikunaka ñami chayashka. Chay kayashkayni runakunaka mana alita rurashkankunamanta mananami wasinipika yaykunkakunachu.

⁹ Chayrayku anchu ñampikunama rishpaykichi rikushkaykichi runakunata kayaychi, kasarashkapi mikunata mikuk shamunankunapa nishpa.

¹⁰ Chasna rimashpan paypa runankunaka ñampikunapi purihuk runakunata kayak rirkakuna kasarashkapi mikunankunapa. Ali rurak, mana ali rurak runakunatapas kayashpankuna chay apupa atun wasinpi achka runakuna tantarirkakuna.

¹¹ Chaypi chay apuka yaykushpan kayashkan runakunata kwintachirka. Chaypi shukta rikurka kasarana kushikunarayku churarinata mana churarishkata.

¹² Payta rikushpan rimarka: Amigu, ¿imaraykuta mana kasarana kushikunarayku churarinata churarishpa yaykushkankichu? nishpa. Chay runaka nima imata ayninata atipashpan pinkarishpan chunlla kipurirka.

¹³ Chaypina chay apuka mesama mikunata apak runankunata rimarka: Kay runata chakinta makinta alita watashpa chay manchaypa amsama wichuychi. Chaypi sinchita parisishpa wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka nishpa.

14 Chasnallatata Yaya Dios achka runakunata kayashka paypa runankuna kanankunapa. Achka runakuna kayay tukushka kashpankunapas shuk shukkunalla kayashkanta kasushpankuna shamunahun Yaya Diosma.

Jesusta chiknik runakuna pantachichinayarkakuna

(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

15 Jesús yachachishkanwasha fariseokunaka llukshishpankuna tantarishpa paykunapura kwintarkakuna: Akuychi, Jesusta pantachichishunchi shuk mana ayniypata tapunawa. Mana alita aynishpanka apunchikunata rimashunchi payta apishpankuna kastiganankunapa nishpa.

16 Chayta ruranayashpankuna fariseokunaka paykunata katik runakunata, chaymanta Herodespa partidunta katikkunatapas kacharkakuna alishina tukushpa Jesusta pantachichinayashpa paywa kwintanankunapa kasna nishpa:

Yachachik, yachanchi mana llullachishpachu shutipa kashkata rimanki. Tukuy runakunata alita yachachinki Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanankunapa. Kanmi mana manchashpachu nima shuk runata, nima apukunata tukuyta kuskata yachachinki.

17 Kunanka rimay ñukanchita imashnata yuyarinki. ¿Alichu manachu ñukanchi israel runakuna chay romano tukuymanta atun aputa impuestuta pagananchipa? ¿Yaya Dios munanchu pagananchipa manachu?

¹⁸ Chasna tapushpankuna Jesuska yacharka payta apichinayashpa rimashkankunata. Ari, pagananchi tiyan nishpa aynimaka ñukanchi israel runakunamanta apukunata rimak rinahuma payta kastiganankunapa. Mana alichu pagananchipa nishpa aynimaka romano apunchita rimak rinahuma. Chayrayku Jesuska rimarka:

Kankunaka mana ali yuyayyu runakunachu kankichi. ¿Imaraykuta apichiwanayashpa tapuwankichi?

¹⁹ Rikuchiwaychi chay paganaykichi kullkita.

Chasna nishpan shuk kullkita payta rikuchirkakuna.

²⁰ Jesuska chay kullkita rikushpan paykunata tapurka:

¿Pipa almantata rikunkichi kay kullkipi? ¿Pipa shutinta kay kullkipi killkarishka kan? nishpa.

²¹ Paykunaka aynirkakuna:

Romano tukuymanta atun apupami.

Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:

Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios ñukanchikunata rurashkanrayku ñukanchikunapa amunchi kan. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi nishpa.

²² Chasna yapa yachayninwa aynishkanta uyashpankuna chay pantachichinayak runakunaka yapa mancharishpankuna chunllalla anchurirkakuna Jesusmanta.

Jesуска yachachin wañushkakuna kawsari-nankunata

(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

²³ Chaymanta chay punchallatata shuk saduseokunaka Jesuswa kwintak rirkakuna. Paykunaka yachachinahun wañushkanchimanta manana kawsarimushunchinachu nishpa. Chayrayku paykuna Jesusta tapurkakuna:

²⁴ Yachachik, ñawpa Moisés wañuka kasna yachachirka: Shuk warmiyu runa manara nima shuk wawayu kashpan wañushpanka wawkinka kachuynin mashintuta warmiyanan tiyan chay mashintuka atipananpa wawayanata. Chaypina kari wawata wawayashpanka chay wawkin wañupa wawanshina kanan tiyan nishpa.

²⁵ Kunan kanta kwintanayanchi: Kay llaktanchipi tiyarka kanchis wawkikuna. Shuk pucha puntiru wawkika warmiyarka. Chay wawkika nima shuk wawayu kashpanra wañurka.

²⁶ Pay wañushpan shuk wawkinna kachuyninta warmiyarka. Paypas wañurka nima shuk wawayu kashpanra. Chaypina shuk wawkinna chay kachuyninta warmiyarka. Paypas nima shuk wawayu kashpanra wañurka. Chaymanta shuk wawkinna chay kachuyninta warmiyarka. Paypas chasnallatata mana wawayuchu wañurka. Chasnallatata shukllankama shukllankama chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyashpankuna karan shuk mana wawayuchu wañurka.

²⁷ Chasna tukuy kusankuna wañushkankunawasha chay warmipas wañurkana.

²⁸ Kunanka rimay ñukanchita. Chay kanchis

wawkikuna chay warmillata warmiyarkakuna. Wañushka runakuna kawsarimushpankuna chay kanchis wawkikunamanta ¿maykanpa warminshi kama?

²⁹ Chasna tapushpankuna Jesuska paykunata aynirka:

Kankuna kikintami llullachirinkichi, wañushkakuna kawsarinankunata mana kirishkaykichirayku. Yachashpaykichitata Yaya Diospa killkachishkanta mana asirtankichichu. Chaymanta Yaya Diostapas mana riksinkichichu, wañushkakunata kawsachinata atipakta.

³⁰ Yaya Dios wañushka runakunata kawsachimushkanwasha nima shuk kari warmiyankanachu, nima shuk warmi kusayankanachu. Silupi kawsak angelkunashinami tukuy kawsankakuna.

³¹ ¿Manachu leyishkankichi Yaya Diospa killkachishkanta? Chaypi riman wañushkakuna kawsarinankunamanta kasna:

³² Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob kushichiwanahun nishpa.

Chasna Yaya Dios rimashpan yachanchi chay yaya rukunchikuna wañushpankunapas paywa pakta kawsa kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichinahun, wañushkakunaka mana payta kushichinahunchu nishpa.

³³ Chayta uyashpankuna saduseokunaka chunlla kipurirkakuna. Jesús chasna alita yachachishkanrayku chay runakuna yapa mancharirkakuna.

Jesuska yachachin Yaya Diospa kamachishkankunamanta, maykanmi ashwan ali

kan

(Mk 12.28-34)

³⁴ Chaymanta fariseokunaka yachashpankuna Jesús saduseokunata chunllayachishkanta, payta tapunankunapa tantarirkakuna.

³⁵ Shuk paykunamanta Moisespa killkashkan kamachishkakunata yachachik kashpan Jesusta pantachichinayashpan tapurka:

³⁶ Yachachik, Yaya Diospa tukuy kamachishkankunamanta, ¿maykantaya ashwan ali kan?

³⁷⁻³⁸ Chayta tapushpan Jesuska aynirka:

Chay tukuyamanta ashwan ali kamachishkanka riman tukuy shunkuykimanta pacha Yayayki Diosta yuyashpa munashpa kawsay. Payta yuyahushpayki alikunata yuyarishpa rurashpa kawsay nishpa.

³⁹ Chaymanta chay ishkaynin kamachishkanka chasnashinallatatami riman runa masakita yuyay kan kikitashina nishpa.

⁴⁰ Kay ishkaymi tukuy kamachishkakunamanta puntiru kanan tiyan. Chaymantallami tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata, Yaya Diospa shiminta yachachikkunapa yachachishkankunatapas asirtananchi tiyan.

Jesuka yachachin pay tukuyamanta ashwan ali kamachik kananta

(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹⁻⁴² Fariseokuna tantarishka kahushkankunallapi Jesuska paykunata tapurka:

Kankunaka ¿imatataya yuyarinkichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikmanta? ¿Maykan runapa miraymantataya? nishpa.

Chasna tapushpan fariseokunaka aynirkakuna:

Payka ñawpa atun apu David wañupa miraymantami kan nishpa.

⁴³ Chaypina Jesuska paykunata rimarka:

Davidpa miraymanta kashpanka ¿imaraykuta Yaya Diospa Espiritun yuyachishpan Davidka rimarka payta kamachik kananta kasna nishpa?

⁴⁴ Yaya Dioska kamachiwakta rimarka: Tiyariy kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.

⁴⁵ David Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta kamachiwak nirka. Chay uras ña kawsa paymanta pasa kashpan David unay wañushkanwasha paypa miraymantallatata kashpan manami atipanchu runalla kanata.

⁴⁶ Chasna Jesús yachachihushpan chay fariseokunaka nima imata ayninata atipashpankuna chunlla kipurirkakuna. Chaymanta pacha nima shuk runa Jesusta tapunayarkakunanachu.

23

Jesuska fariseokunata piñarka

(Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

¹ Chaymanta Jesús chay fariseokunata yachachishkanwasha chay tantarishka runakunata, ñukanchikunatapas yachachirka:

2 Ñawpamanta pacha Moisespa killkashkan kamachishkakunata yachachikkuna, fariseokunapas tantarina wasipi tiyarinahun chay kamachishkanta yachachinankunapa.

3 Chayrayku, paykuna Yaya Diospa shiminta kankunata yachachishpankuna alita rurashpa kasuychi. Alita yachachishpankunapas paykuna kikin mana ruranahunchu yachachishkankunashina. Kankunaka ama paykunashina ali shimita yanka yachakushpa kawsaychichu.

4 Chay fariseokunaka shuk patronkuna runankunata llasha kargata apachihukshinami kanahun. Kankunata yuyayninkunamanta achka kamachinankunata yachachinahun. Kankunarayku kanahun atun llasha kargashina. Chasna kankunata yachachishkankunawa nitishkashina rurahushpankunapas nima shuk uchillastuta yanapanahunchu kankunata.

5 Paykunaka tukuyta ruranahun runa masinkuna rikunankunallapa, Yaya Diosta alita kasukmi nishpa yuyarinankunapa. Yaya Diospa shiminta shuk shukta suni ñañu karakunapi killkanahun. Chaykunata urintinkunapi makinkunapi watanahun. Churarishkankuna shimita sumayachinahun. Chasna churarishkankunawa Yaya Diosta alita kasuk kani nishpa yanka rikuchinayashpa purinahun.

6 Fiestakunapi, tantarina wasikunapipas paykunaka tukuyanta suma tiyarinakunapi munanahun tiyarinata runa masinkuna paykunata aputashina rikuhushkankunata rikuchishpa.

⁷ Ñampikunapi plasakunapi purihushpankuna yapa munanahun tukuy runakuna paykunata yuyashpankuna ali yachachik nishpa saludanankunapa.

⁸ Yaya Diosllami kankunata kuskata yachachin. Chayrayku ama munaychichu runakuna kankunata yachachik nishpa rimanankunapa. Kankunaka wawkipurallami kankichi. Ñukallami kankunata yachachik kani.

⁹ Chaymanta kay allpapi nima pita Yaya Diostashina yuyashpa Yayayni nishpa rimaychichu. Yayanchi Diosllatami yuyanaykichi tiyan, payllata kasunkichi. Yaya Dios shukllami, maykanmi silupi kawsan.

¹⁰ Chaymanta ama munaychichu runa masikichikuna kankunata rimanankunapa kanmi kanki ñukata kamachik nishpa. Ñukallami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka kankunata kamachik kani.

¹¹ Maykanmi kankunamanta ashwan kamachik kan payka tukuy runa masinkunata sumakta yanapak kanan tiyan.

¹² Kankuna kikinmanta yuyarinkichima, ñuka tukuy runa masinikunamanta ashwan yachakmi kani nishpa. Chasna atun tukunayashpaykichika Yaya Diosmi kankunata mana alichu nishpa pinkachinka. Kankuna runa masikichikunamanta mana atun tukunayashpa paykunata yuyashpa yanapashpaykichika Yaya Diosmi sumakta kankunata atunyachinka.

¹³ Chaypina Jesuska fariseokunata rimarka:

Ay fariseokuna, Moisespa killkashkanta

yachachikkunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Yaya Diosta mana kasunayashpaykichipas alita kasukshina tukunkichi. Llullachiysikikunami kankichi. Runakunata arkankichi Yaya Diospa kamachishkankuna tukushpa paypa ali kamachihushkanpi mana kawsanankunapa. Kankunaka manami Yaya Diospa kamachishkankuna tukunkichichu. Chaymanta Yaya Diospa kamachishkankuna tukunayak runakunata arkankichi.

¹⁴⁻¹⁵ Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Yakuta allpata purinkichi shuk runallata maskashpa yachachinaykichipa kankunata katinanpa. Chaymanta chay kankunata katik runa kankunamanta ashwanta uchata rurachinkichi kankunamanta pasa nina mana wañukpi atunta kastigarishka kananpa.

¹⁶ Ay kankuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Wiskushina mana rikunata atipak kashpaykichi shukkunata ñampita purichinayankichi. Llullashpa yachachinkichi: Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinta churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpanpas Yaya Dioska payta mana kastigankachu. Yaya Diospa wasinpi kahuk orota churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpan Yaya Dioska shuti payta kastiganka.

¹⁷ Chasna llullachishpa yachachishpaykichi mana ali yuyayyu, mana asirtak runakunami

kankichi. ¿Maykanta ashwan ali kan, Yaya Diospa wasinchu, chay wasipi tiyak orochu? Chay oroka Yaya Diospa wasinpi churashparami Yaya Diospa kan. Chayrayku Yaya Diospa wasinka chay churashka oromanta ashwan ali kan.

¹⁸ Chaymanta kankuna llullashpa yachachinkichi: Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinpi wiwakunata wañuchishpa rupachina tuchpashinata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpanpas Yaya Dioska payta mana kastigankachu. Chay tuchpashinapi Yaya Diosrayku churashkankunata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpan Yaya Dioska shuti payta kastiganka.

¹⁹ Chayta yachachishpaykichi nima imata asirtak runakunami kankichi. ¿Maykanta ashwan ali, chay wiwakunata rupachina tuchpashinachu, chay tuchpashinapi Yaya Diosrayku churashkaykichichu? Chay kushkaykichika chay tuchpashinapi churashka kashpanrami Yaya Diosrayku kan. Chayrayku churashkaykichikunamanta tuchpashinaka ashwan alimi.

²⁰ Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinpi wiwakunata rupachina tuchpashinata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana chay tuchpashinallatachu yuyachishpa riman, ashwan tukuy chay tuchpashinapi churashkakunatapas.

²¹ Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinta churashpa kirichina

rimanakunawa rimashpanka mana chay wasinllatachu yuyachishpa riman, ashwan Yaya Dios chay wasinpi kawsahushkantapas.

²² Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa siluta churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana silullatachu yuyachishpa riman, ashwan maymantami Yaya Dios kamachin chaytapas, chaymanta Yaya Dios kikintapas. Chayrayku imatapas rimashpaykichika tukuy uras shutipallata rimaychi.

²³ Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, jímashna kastigushi kanku-narayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Tukuy tarpushkaykichimanta pallashkaykichi uchillastu pankakunamantapas chunkamanta shukta Yaya Diosta kunkichi. Chasna Yaya Diospa kamachishkanta shuk parti paktachishpaykichipas chay ashwan ali kasna nishkan kamachishkankunata mana paktachinkichichu: Alillata rurashpa rimashpa kawsaychi. Runa masikichita llakichishpa kawsaychi. Yaya Diosllata tukuy shunkuykichimanta pacha kirishpa alita kasuychi nishpa. Chay kamachishkankunataka paktachinaykichi tiyan chay shukkunawa pakta.

²⁴ Kankunaka mana alita asirtashpaykichi wisku runa shukkunata ñampita purichikshinami kankichi. Shuk uchillastu siputuchi upyanaykichipi chinkarishpan shushunkichi mana millpunaykichipa. Chaymanta nima imata yuyarishpa shuk yapa atun animalta millpunkichi. Chasnashinami kankunaka tukuy ñawpa yaya rukuykichikuna wañupa

rimashkankunata kasunkichi. Maykantami
Yaya Dioska ashwanta munan, chaytaka nima
yuyarinkichichu.

²⁵ Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna,
fariseokunapas, jimashna kastigushi kanku-
narayku kanka! Llullachiysikikunami
kankichi. Tukuy rurashkaykichiwa alita
rikurishpaykichipas shunkuykichipika
millaypa yuyayyu kankichi, shukkunapa ima
tiyapushkanta llullachishpa shuwakuna, tukuy
imakunata munakkuna, mitsakkuna. Pusilluta,
kallanata washanllata mayllak runakunashina
kankichi, ukunta susyata sakinkichi.

²⁶ Wisku runakunashina nima imata asirtak
fariseokuna, puntiru shunkuykichita alichaychi.
Chaymanta aliyashka shunkuykichi kashpan
alikulallatana ruraychi.

²⁷ Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna,
fariseokunapas, jimashna kastigushi kanku-
narayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi.
Shuk yurawa pintarishka rumiwa taparishka
wañushkakanata churana uchkushinami kankichi.
Kanchamantaka sumakta rikurishpanpas
ukupika wañushkapa tullunkunawa millanayaypa
ismukunawa untakta kan.

²⁸ Chasnashinami kankunapas runakunapa
rikushkanpi Yaya Diospa kamachishkanta alita
kasukshina rikurishpaykichipas yuyaykichipika
yapa millaypata yuyarishpa llullachiysikikunami
kankichi.

²⁹ Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna,
fariseokunapas, jimashna kastigushi kanku-
narayku kanka! Llullachiysikikunami

kankichi. Chay Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapa aychanta churashkankunata sumayachinkichi paykunata yuyakkunashina tukushpa. Chay ñawpa alita rurashpa kawsak runakunata yuyarinaykichi rumikunata pantiyunpi sumayachinkichi.

³⁰ Chaymanta rimankichi: Ñukanchi ñawpa yaya rukunchikuna kawsashkan uras kawsanchima karka, manami paykunata yanapanchimachu karka Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata wañuchinata nishpa.

³¹ Chasna yaya rukunchikuna nishpa rimashpaykichimi kankuna kikin rimankichi chay wañuchik runakunapa miraykuna kanaykichita paykunashina millaypa yuyayyukuna.

³² Kankunapas shutipa kashkata yachachikkunata wañuchinayashpalla kawsashpaykichimi yaya rukuykichikunapa ucha ruranankuna pishishkata paktachinkichi.

³³ Machakuyashina runakuna kankichi, yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. ¿Imashnashi kishpinkichi chay nina mana wañukmanta?

³⁴ Chayrayku ñuka kankunama kachasha Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata, ali yachayyukunata, Yaya Diospa shiminta alita yachakushka yachachikkunata kankunata yachachinankunapa. Kankuna millaypa yuyayyu runakuna kashpaykichi shukkunata wañuchinkichi. Shukkunata kruspi klabashpa wañuchinkichi. Shukkunata chiknishpa

tantarinaykichi wasikunapi makankichi.
Chaymanta paykunata shuk llaktamanta
shuk llaktama kallpachishpa chiknishpa
parisichinkichi.

³⁵ Ñawpamanta pacha kunankama yaya
rukuykichikuna alita paykunata yachachishpa
kawsak runakunata wañuchishkakuna. Chay
ali rurak runa Abelta wawkinka wañuchirka.
Chaymanta yaya rukuykichikuna wañuka achkata
wañuchirkakuna, Berekiaspa wawan Sakariasta
wañuchishkankunakama. Yaya Diospa wasinpi
wiwakunata rupachina tuchpashinapa kuchunpi
kahushpanpas wañuchirkakuna. Kankuna
chasnalla katishkaykichirayku tukuy chay ñawpa
wañuchishkakunamantapas uchayu kankichi.

³⁶ Alita uyawaychi. Kankuna tukuy chay
ñawpamanta pacha mana ali ruranakunata
yachashpaykichipas mana yachakushpaykichi
chasnallatata rurankichi. Chayrayku Yaya Dios
kankunata sinchitami kastiganka.

*Jesuska Jerusalenpi kawsak runakunata llakishpan wakarka
(Lk 13.34-35)*

³⁷ Chaymanta Jesuska Jerusalén llaktapi kawsak
runakunata yapa llakishpan rimarka:

Ay Jerusalenpi kawsak runakuna, yapa llakini
kankunarayku. Ñawpamanta pacha Yaya Diospa
yachayninwa paypa shiminta yachachikkunata
wañuchik kankichi. Yaya Dios kachashkan
runakunatapas rumikunawa tuksishpa wañuchik
kankichi. Kunanka ñuka achka kuti kankunata
wañuymanta arkanayashkani, imashnami

shuk atallpa wawankunata rikran ukupi tantachishpan arkan wañuymanta. Sumakta kankunata arkanayashpaynipas manami munawashkankichichu.

³⁸ Rikuychi, kunanka kankunata sakishpayni llaktaykichika chunllami kparinka.

³⁹ Chaymanta kankunata rimani, shuk puncha rimawankichi Yaya Diospa yanapashkan ali runami kanki. Yaya Diospa munashkanta ruranykipa kachashkan kashpaykimi shamuhunki nishpa. Kunanmanta pacha chasna rimawanaykichi punchakama mananami rikuwankichichu.

24

Jesuska Yaya Diospa wasinta urmachinankunamanta rimarka

(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Chayta yachachishkanwasha Jesuska Yaya Diospa wasinmanta llukshirka. Rihushkanpi ñukanchi kayllayashpanchi rimarkanchi:

Rikuy kay suma ali rurarishka Yaya Diospa wasinta.

² Chasna rikuchishpanchi Jesuska rimarka:

Kunan rikuchiwahunkichi kay sumakta rurarishka wasikunata. Alita uyawaychi. Chiknik runakunami urmachik shamunkakuna tukuy kay suma rikuhushkaykichita. Urmachishpankuna nima shuk rumi awapura rurarishkaka kparinkachu.

Jesuska yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka

(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³ Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta Olivos urkuma rirka. Chaypi tiyarishpan sapallanchi kahushkanchipi payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

Yachachik, ¿ima urastaya Yaya Diospa wasintaka urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima kutimunayki ña paktarihushkanta? ¿Imashnata yachanchima kay allpa tukurinan ña paktarihushkanta?

⁴ Chaypina Jesuska ñukanchita rimarka:

Alita yuyariychi, mana nima pi kankunata llullachinanpa.

⁵ Manara kutimuhushpaynira achka runakuna shamunkakuna kasna nishpa: Ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik. Chasna llullashpankunami achka runakunata kirichinkakuna.

⁶ Uyashpaykichika runakuna chikninakushpa kaypi chayma wañunakuhukunata, ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami pasan tiyan. Wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu.

⁷ Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi kawsak runakunaka shuk allpapi kawsak runakunawa sinchita chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Chaymanta achka llaktakunapi sinchi yarkay tiyanka. Tukuy partimi allpaka sinchita kuyunka.

⁸ Tukuy chaykuna kanka kallarinanlla. Chaywasha ashwan sinchi llakiypa punchakunami kankakuna.

⁹ Chaypina kankunata chiknik runakunaka apukunapi pushashpankuna rimankakuna

parisichinankunapa. Kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna. Ñukata kirishpa kawsashkaykichirayku tukuy llaktakunapi achka runakuna kankunata chikninkakuna.

¹⁰ Chay uras achka runakunaka manana munankakunanachu kirishpa kawsanata. Chaymanta shukwa shukwa chikninakushpankuna apunkunapi paykunapura yanka millaypata shukmanta shukmanta rimankakuna.

¹¹ Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa achka llullachishpa yachachikkuna tiyanka. Paykuna achka runakunata llullachinkakuna.

¹² Achka runakuna yapa millaypakunata rurashpa kawsashpankuna kay allpapi millaypa ruranakunata yapa mirachinkakuna. Chayrayku achka Yaya Diosta kirikkunapas manana yuyanakushpachu kawsankakuna.

¹³ Kankuna wañunaykichi punchakama alita ñukallata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Dios kankunata kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa.

¹⁴ Kankunaka tukuy kay allpapi kay suma ali shimita yachachinaykichi tiyan Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta tukuy runakuna yachanankunapa. Chasna yachashpankuna manana atipankakunachu rimanata mana yachashkanichu nishpa. Chaypirami kay allpapa tukurinanka kanka.

¹⁵ Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Daniel killkarka: Yaya Diosta chiknik runaka Yaya Diospa wasinpi yapa millaypata ruranka nishpa. Chay killkashkanpi pasananta rikushpay-

kichi leyishkaykichita yuyariychi alita asirtanaykichipa.

¹⁶ Chaypina kankuna Judea allpapi kawsakunaka utkalla urkukunama mitikuychi.

¹⁷ Wasi awapi kahushpaykichika chaymantalla utkalla mitikuychi. Ama wasikichipi yaykunichinachu kankunapa imaykichi tiyashkanta apanaykichipa. Utkalla mitikunaykichi tiyan.

¹⁸ Chakraykichipi tarawahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Amana wasikichima kutyichinachu churarinaykichita apanaykichipa.

¹⁹ Chasna mitikuhushkaykichi punchakunapi yapa llakiypa kanka chay chichu warmikunarayku chay llullu wawayu warmikunaraykupas.

²⁰ Kankunaka Yaya Diosta mañaychi ama chiri taya punchakuna, nima samana puncha mitikunaykichi punchaka paktananpa.

²¹ Chay punchakunapi tukuy runakuna sinchita parisinkakuna. Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pacha manami chasna sinchi llakina tiyarkachu. Nima chaywasha chasna llakina tiyankanachu.

²² Yaya Dioska tukuy aklashkan runakunata yuyashkanrayku chay llakina punchakunata uchillayachinka. Mana uchillayachimaka, nima shuk runa wañuymanta kishpimachu.

²³ Chay punchakunapi maykanpas kankunata rimankakuna: Rikuychi, kaypimi chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka. Chasna rimashpankunapas ama paykunata kiriyichichu.

²⁴ Chay punchakunapi achka runakuna

llullachishpa purinkakuna ñukami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kani nishpa. Shukkunaka llullachishpa rimankakuna ñukami Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa. Paykunaka achka suma mana atipaypakunata, atun yachaywa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurankakuna. Chayta rurashpankuna Yaya Diospa akllashkankunatapas llullachinayankakuna.

²⁵ Chay uras yuyariychi ña kankunata rimashkaynita chasna llullachik runakuna paktanankunata.

²⁶ Shuk runakuna kankunata rimashpankunaka chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka, payta rikuk riychi chunlla chakishka allpapi nishpa, ama riychichu. Shukkunaka kankunata rimashpankuna rikuk shamuychi kaypimi pakashka nishpa, ama kiriychichu.

²⁷ Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kutikashka shamuhushpayni tukuy runakunami rikuwankakuna. Imashnami shuk ilampa silupi shuk partimanta shuk partima kunkaymanta chuyahlla rikurin, chasnashinami ñukapas shamusha.

²⁸ Maypimi wañushkakunaka sirihunkuna, chaypimi ullawankakunaka tantarinahun. Chasnashinami runakuna millaypa rurankunata yapa mirachishpankuna millanayaypa ismushina tukushpankuna kastigay tukunkakuna. Chayka mana pakallachu kanka ashwan tukuyrayku yachaypa rikuyapa kanka.

Jesuska rimarka imashnami kutimunka kay allpama

(Mk 13.24-37; Lk 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachihushkanllapi rimarka: Sinchi parisina pucha tukushpanna intika amsayanka. Killaka manana punchayachinkachu. Istrillakuna silumanta urmankakuna. Silupi tukuy punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna.

³⁰ Chaypina ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa manarapas kutimuhushpaynira shuk imata silupi rikuchisha. Chayta rikushpankunami tukuy kay allpapi kawsak runakuna sinchita mancharishpa wakankakuna. Chaypina rikuwankakuna puyukuna awapi shamuhushkaynita, suma chuyahlla Yaya Diospa atun yachayninwa.

³¹ Chaypina angelkunata kamachisha atun trompetankunata sinchita pukushpankuna tukuy partimanta akllashkaynikunata tantachinankunapa.

³² Shuk igu kaspita rikushpa yachakuychi. Paypa yakunka ramankunapi sikashpan achkata pankayahushpan yachankichi verano timpukananta.

³³ Chasnashinami tukuy kay rimashkaynita rikushpaykichi yachankichi ñuka ña shamunalla kahushkaynita.

³⁴ Alita uyawaychi. Kunan kay punchakunapi kawsak runakunaka manara wañushpankunara tukuy kay rimahushkaynita rikunkichi.

³⁵ Kay siluka allpapas tukurinankuna tiyan. Tukuy rimashkaynika manami chasnalla pasankachu, shutipami paktarinan tiyan.

³⁶ Ima punchami ima urasmi kutimusha, chaytaka Yaya Diosllami yachan. Nima shuk runa, nima silupi kawsak angelkuna yachanahunchu. Nima ñuka Yaya Diospa kikin Wawan kashpaynipas mana yachanichu ima urasmi kutimusha nishpa.

³⁷ Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamunayni uras kanka imashnami ñawpa Noé kawsashkan uras* karka.

³⁸ Manara Yaya Dios allpata yakuwa untachishpanra tukuy runakuna kunkaylla mikushpa, upyashpa, warmiyashpa kawsapayarkakuna. Noeka chay atun lanchanpi yaykunan punchakama chasnalla kawsapayarkakuna.

³⁹ Chay runakuna nima yuyarihushkankunapi Yaya Dioska allpata yakuwa untachishpan tukuy chinkarirkakuna. Chasnallatami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kutimuhushpayni nima yuyarihushkankunapi runakunaka kullunkakuna.

⁴⁰ Chay uras ish kay runakuna chakranpi tantaylla tarawashpa kahushpankuna angelkuna shukta pushankakuna, shuktaka sakinkakuna.

⁴¹ Ish kay warmi shuk batanllapi kutahushpankuna angelkuna shukta pushankakuna, shuktaka sakinkakuna.

⁴² Mana yachankichichu ima urasmi ñuka Amuykichi kutikashka shamusha nishpa. Chayrayku shamunaynikama yuyashpalla chapawaychi.

⁴³ Alita asirtaychi. Wasi amuka yachashpanka ima urasmi tutapi shuwaka shamunanta, mana

---

* 24:37 Rikuy Génesis killkapi 6.9-7.24

puñushpachu uyashpalla chapama. Chasna chapashpan chay shuwak runaka nima imata shuwamachu chay wasimanta.

⁴⁴ Chayrayku kankunapas tukuy uras alicharishka chapawaychi. Kankuna nima yuyarihushkaykichipi ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka shamusha.

Jesuska ishkay kamachina runakunamanta yuyachishpa yachachin

(Lk 12.41-48)

⁴⁵ Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka: Shuk patrón shuk llaktama rinanpa, shuk ali yuyayyu tukuy uras alita paktachik runanta kamachirka tukuy paypa runankunata tarawachinanpa, chaymanta mikuna uras alita karananpa.

⁴⁶ Chay runanka kushillami kanka patroynin kutimushpan paypa kamachishkanta alita paktachishpa kahushkanpi tarik shamushpanka.

⁴⁷ Alita uyawaychi. Chasna alita kasuk runanta patroyninka churanka tukuy ima tiyapushkanta kuyrak kananpa.

⁴⁸ Ashwan chay kamachik runanka millaypa yuyayyu kamaka yuyarima, patroynika mana utka kutimunkachu nishpa.

⁴⁹ Chasna yuyarishpan kallarima tarawak masinkunata makashpa parisichinata. Pay kikin machak runakunawa tantarishpan sumakta mikuma upyama.

⁵⁰ Chasna rurashpa kahushkanpi, mana yuyarihushkanpi patroyninka kutimuma.

⁵¹ Chaypina chay runanta sinchita kastigama. Chasnallatata Yaya Dioska payta mana kasuk, millaypa yuyayyu runata mana llakichishpan tukuy llullachik runakunawa parihu nina mana wañukpi kastiganka. Chaypina chay runaka sinchita parisishpa wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka.

25

Jesуска yachachin chunka shipaskunamanta yuyachishpa

¹ Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi paktachirinka tukuy chay rimashkaynishina pasahushkan uras. Rikuychi chunka shipaskunata. Chunka shipaskuna, kusayahuk warmipa amigankuna lamparinkunata apashpankuna tinkuk rirkakuna kasarashushkan musuta wasinma pushanankunapa.

² Chay chunka amigankunamanta pichka alita yuyarik karkakuna, pichka nima imata yuyarikchu karkakuna.

³ Chay pichka mana alita yuyarik shipaskunaka lamparinkunata apashpankuna mana kerosenta aparkakunachu kutikashka untachinankunapa.

⁴ Chay pichka alita yuyarik shipaskunaka lamparinkunata apashpankuna butillankunapi kerosenta aparkakuna.

⁵ Chaypina kasarak musuka yapa unayashpan shamunanpa, chay chunka shipaskunaka chapahushkankunapi yapa sampayashpankuna puñurkakuna.

6 Ña chawpi tuta kahushpan uyarkakuna shuk runa karumanta kaparihushkanta: ¡Ñami musuka shamuhunna! ¡Payta tinkuk riychi! nishpa.

7 Chaypina chay shipaskunaka utkalla atarishpankuna lamparinkunata alicharkakuna.

8 Chay pichka nima imata yuyarikkunaka chay pichka yuyarik amigankunata rimarkakuna: Lamparinchikunapa kerosenka ñami tukurishka. Kuychi ñukanchitapas shuk uchillastu kerosenstuta.

9 Chasna tapushpankuna chay pichka alita yuyarik shipaskunaka rimarkakuna: Kerosenchimanta kushpanchika ñukanchiraykupas pishinkami, tukuy lamparinchikunaka wañunka. Kerosenta munashpaykichika utkalla rantik riychi nishpa.

10 Mana kunayashpankuna chay pichka nima imata yuyarikkunaka kerosenta rantik rirkakuna. Rinankunakama kasaraka musuka paktamurka. Chaypina paywa pakta chay pichka alita yuyarik amigankunaka kasarana mikuna wasipi yaykurkakuna. Tukuy yaykushpankunana wasi punkuta taparkakuna.

11 Chaywasha chay pichka nima imata yuyarik amigankunaka paktamurkakuna. Punkuta waktashpankuna kasaraka musuta kayarkakuna: ¡Musu, musu, paskay punkuta ñukanchipas yaykunanchipa!

12 Chaypina payka ukumanta rimarka: Kankunaka manami kayashkaynichu kankichi, manami kankunata rihsinichu nishpa.

13 Chasna kwintashkanwasha Jesuska

ñukanchita rimarka: Kankuna mana yachankichichu ima urasmi, ima punchami kutimusha nishpa. Chayrayku alita tukuy uras alicharishka chapawanaykichi tiyan.

Jesuka shuk patrón runankunata kullkita kushpa sakishkanmanta yuyachishpa yachachin (Lk 19.11-27)

¹⁴ Chaymantapas Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi paktachirishpan kasnami kanka: Shuk patrón karu llaktama rinayashpan paypa runankunata kayashpan kullkinta kurka mirachipunankunapa.

¹⁵ Shuk runanta pichka waranka kullkita kurka. Shuktaka ishkay waranka kullkita kurka. Shuktaka shuk waranka kullkita kurka. Kimsanti runankunata atipanankuna tuputa kurka. Chay kullkita kushpanna shuk karu llaktama rirka.

¹⁶ Chaypina chay pichka warankata apishka runanka chay kullkiwa tarawashpan mirachirka pichka waranka ashwanta.

¹⁷ Chasnallatata chay ishkay warankata apishka runanpas tarawashpan ishkay warankata mirachirka.

¹⁸ Chaymanta chay shuk warankata apishka runanka chay kullkiwa mana tarawanayashpan chay kullkita allpapi pamparka.

¹⁹ Chaymanta unayma chay patronka kutimurka. Chaypina kullkinta kushkan runankunata tapurka maytukuytata mirachishkakuna nishpa.

²⁰ Chaypina pichka waranka kullkita apishka runanka chunka warankata apamushpan patroyninta rimarka: Patroyni, kutichishkayki

kay pichka waranka kuwashkayki kullkita. Chaymanta kushkayki kay pichka waranka mirachishkaynitapas nishpa.

²¹ Chay mirachishka kullkita kushpanna patronka rimarka: Alitami rurashkanki. Kanmi kasuwak alita paktachik runayni kanki. Chay uchillastu kushkayni kullkiwa alita tarawashkanki. Chayrayku ashwanta kushkayki chaywa tarawanaykipa. Kunanka wasinipi yaykuy ñukawa pakta kushikunaykipa.

²² Chaypina chay ishkay waranka kullkita apik runanka patroyninta kayllayashpan rimarka: Patroyni, ñukata kuwashkanki ishkay warankata tarawachinaynipa. Kunanka chaytami kanta kutichini. Chaymanta kay mirachishkayni ishkay warankatapas kushkayki nishpa.

²³ Chasna chusku waranka kullkita kushpanna patronka rimarka: Alitami rurashkanki. Kanmi kasuwak alita rurak runa kanki. Chay uchillastuta kushkayni kullkiwa alita tarawashkanki. Chayrayku ashwanta kushkayki chaywa tarawanaykipa. Kunanka wasinipi yaykuy ñukawa pakta kushikunaykipa.

²⁴ Chaymanta shuk waranka kullkita apik runanka patroyninta kayllayashpan rimarka: Patroyni, ñuka alita kanta riksini, sinchita tarawachik patrón kanaykita. Kanka shuk runapa tarpushkankunamanta pallanki. Chikan runapa mirachishkanta apinki.

²⁵ Sinchi kamachik kanaykita manchashpayni kuwashkayki kullkita allpapi pampashkani. Kay shuk waranka kullki kuwashkaykillatata kutichishkayki.

26 Chasna kushpanna patroyninka rimarka: Kanka mana ali yuyayyu yapa killaysiki runayn-imi kanki. Ñuka shuk runapa tarawashkanmanta pallanaynita, chikan runapa mirachishkanta apinaynita yuyarinki.

27 Chasna kashpan ¿imaraykuta kullkinita mana churarkankichu kullkita mirachina wasipi chaypi mirachipanankunapa? Ñuka kutimushpayni kullkinita mirashkantapas surkuynima karka.

28 Chasna rimashpan patronka chaypi kahuk runakunata kamachirka: Chay shuk waranka kullkita kushkayni runata kichushpaykichi kuy-chi chay chunka waranka kullkiyu runata.

29 Maykan runami charishkanwa atipashkanwa alita ruran payka ashwanta kuy tukunkami tiyapushkan puchurinankama achkata atipak kanankama. Maykan runami uchillastu charishkanwa uchillastu atipashkanwa mana alita ruran payka chay uchillastu tiyapushkantapas atipashkantapas kichuy tukunkami.

30 Chayrayku chay nima imarayku valik runata chay manchaypa amsama wichuychi. Chaypina sinchita parisishpa wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka.

Jesuska yachachin kutikashka shamuhushpan tukuy allpakunamanta runakuna puntanpi tantarinankunamanta

31 Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa shuk puncha tukuy angelkunawa pakta suma yachayniwa kutimusha tukuy runakunata

kamachinaynipa. Chasna shamushpayni suma chuyahlla kamachina tiyarinaynipi tiyarisha.

³² Chaypi tiyarishpayni tukuy allpakunamanta runakuna puntaynipi tantarinkakuna. Imash-nami shuk runa obehankunamanta kabrakunata shuk partipi churananshina, chasnallatata ñukapas runakunawa rurasha.

³³ Akllashkayni runakunataka kuskayni parti churasha. Mana akllashkayni runakunataka llukini partimi churasha.

³⁴ Chaypina ñuka atun apu kashpayni kuskayni parti churashkayni runakunata rimasha: Yayayni kankunata alita rikushpan aliyachishkanrayku shamuychi Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi ñukawa pakta kamachinaykichipa. Chay kamachinan mushu mundupi kawsanaykichipa Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pacha kankunarayku wakaycharka.

³⁵ Ñuka yarkaywa kahushpayni kankuna karawarkankichi. Yakunayashpayni upyachiwarkankichi. Mana riksishkaykichi runa kashpaynipas paktamushpayni wasikichipi kayawashpaykichi samachiwarkankichi.

³⁶ Churarinayni pishiwashpan kankuna kuwarkankichi churarinaynipa. Unkushka kahushpayni kuyrawarkankichi. Karselpi kahushpayni rikuk riwarkankichi.

³⁷ Chasna rimashpayni paykunaka tapuwankakuna: Yaya Jesús, ¿ima urastaya yarkaywa kahushpayki kanta kararkanchi?

³⁸ ¿Ima urastaya llaktanchipi paktashpayki mana riksishkanchi runa kashpayki wasinchipi kanta kayashpa samachirkanchi? ¿Ima urastaya

churarinaykika pishishpan kanta kurkanchi
churarinaykipa?

³⁹ ¿Ima urastaya unkushka kahushpayki
karselpi kahushpayki kanta pasyarkanchi?

⁴⁰ Chasna tapuwashpankuna ñukaka atun ka-
machik kashpayni paykunata rimasha: Alita
uyawaychi. Kankunaka nima imayu runata
yanapashpaykichi ñukatami yanapawashkankichi
nishpa.

⁴¹ Chaymanta llukini parti churashkayni
runakunata rimasha: Ñukamanta anchuriychi,
Yaya Diosmi kankunata kastiganka. Nina
mana wañukma riychi. Yaya Dios chay
ninataka rurashka tukuy supaykunarayku
kamachinankunawa pakta chaypi wiñayparayku
kastigarishka kanankunapa.

⁴² Ñuka yarkaywa kahushpayni mana
karawarkankichichu. Yakunayashpayni nima
yakuta kuwarkankichichu.

⁴³ Mana riksishkaykichi runa kashpayni
paktamushpayni wasikichipi mana kayawarkan-
kichichu samanaynipa. Churarinayni
pishiwashpan nima imata kuwarkankichichu
churarinaynipa. Unkushka kahushpayni
karselpi kahushpayni nima ima uras rikuk
riwarkankichichu. Chayrayku Yaya Dios
kankunata kastiganka.

⁴⁴ Chasna rimashpayni tapuwankakuna: Yaya
Jesús, ¿ima urastaya yarkaywa kashpayki kanta
mana kararkanchichu? ¿Ima urastaya yaku-
nayashpayki kanta mana yakuta kurkanchichu?
¿Ima urastaya llaktanchipi paktashpayki mana

riksishkanchi runa kashpayki wasinchipi kanta mana kayarkanchichu? ¿Ima urastaya churarinaykika pishishpan kanta mana kurkanchichu churarinaykika? ¿Ima urastaya unkushka kahushpayki karselpi kahushpayki kanta mana rikuk rirkanchichu?

⁴⁵ Chasna tapuwashpankuna ñuka rimasha: Imashnami mana nima imayu runata mana yanapashkankichichu, chasnashinami ñukatapas mana yanapawashkankichichu nishpa.

⁴⁶ Chay mana alita rurak runakunaka nina mana wañukmami rinankuna tiyan. Yaya Diosta kasushpa kawsak runakunami siluma wiñaypa kawsak rinankuna tiyan.

26

*Israel apukuna paykunapura kwintarkakuna
Jesusta wañuchichinankunapa*

(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Tukuy chaykunata yachachishkanwasha Jesuska ñukanchita rimarka:

² Kankuna yachankichi Paskua punchakunarayku ishkay punchallana pishinanta. Manara chay punchakuna kallarihushpanra chiknik runakuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apunkunama pushawankakuna. Paykunata kuwankakuna kruspi klabachishpa wañuchiwanankunapa.

³ Jesús chayta ñukanchita rimahushpan chay punchallatata saserdotekunapa apunkuna ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunawa pakta saserdotekunapa atun apu Kaifaspa wasinpi tantarirkakuna.

⁴ Paykuna yuyarirkakuna llullachishpa Jesusta apichishpankuna wañuchichinankunapa.

⁵ Chasna ruranata munashpankunapas paykunapura rimarkakuna:

Mana Paskua punchakunapi wañuchichishunchichu, kay Jerusalenpi kahuk runakuna ñukanchita mana piñay tukunanchipa. Chayrayku manara chay punchakuna paktarihushpanra apichishunchi nishpa.

Shuk warmi mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka

(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Betania llaktapi kawsarka shuk runa Simón shutiyu. Paytami Jesuska ñawpa aycha ismuchik unkuymanta ampirka.

⁷ Jesús Simonpa wasinpi mikuhushpan shuk warmi yaykurka. Chay warmika apamurka yura rumimanta rurarishka butillapi yapa chaniyu mishkinlla asnak perfumita. Jesusta kayllayashpan umanpi chay mishkinlla asnak perfumita talirka.

⁸ Chayta rikushpanchi piñarishpa rimarkanchi:

¿Imaraykushi kay warmika chay mishkihlla asnak perfumita usuchihun?

⁹ Ashwan ali kama karka, chay perfumita rantichishpan chay apishkan kullkiwa nima imayu runakunata yanapananpa.

¹⁰ Jesús chayta uyashpan rimarka:

¿Imaraykuta piñarishpaykichi kay warmita pinkachihunkichi? Chay perfumita umaynipi talishpan alitami rurashka.

11 Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ñukataka mananami tukuy uras rikuwankichinachu.

12 Kay warmika chay mishkihlla asnak perfumita aychaynipi talishka, wañushpayni aychaynika alicharishka kananpa urku uchkupi churashpa tapanankunapa.

13 Alita uyawaychi. Tukuy maypipas runakuna kay ali shimita ñuka runakunata kishpichinaynimanta yachachishpankuna kay warmipa rurashkanmantapas rimankakuna. Payka ñukata yapa yuyawashpan chasna rurawashka. Chasna kashpan tukuy runakuna paymantapas alita yuyarinkakuna.

*Judaska Jesusta apichichirka wañuchinankunapa
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)*

14 Ñukanchi Jesuspa chunka ish kay runankunamanta shuk karka Judas Iskariote shutiyu. Payka kullkiranti Jesusta apichinayashpan saserdotekunapa apunkunata rimak rirka:

15 Ñuka rimashkaykichi imashnami Jesusta atipankichi apinata nishpa. ¿Masnatata pagawan-kichi?

Chasna Judas rimashpan paykunaka aynirkakuna:

Kimsa chunka kullkita kanta kushu nishpa.

16 Chay kullkita apishkan urasmanta pacha Judaska yuyarirka imashnami Jesusta apichichinka nishpa.

Jesuska runankunawa pakta Paskua punchapi mikurka

(Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

¹⁷ Chay Paskua punchakunapi ñukanchi israel runakuna mikunchi pan mana punkichishkata, chaymantapas shuk obeha maltata. Chay Paskua kallarinan punchapi ñukanchika payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

¿Maypita munanki alichashpa obeha maltata kusananchipa, Paskua punchakunapi mikunanchipa? nishpa.

¹⁸ Chaypina Jesuska ñukanchita aynirka:

Jerusalén llaktama riychi chay riksishkayni runapa wasinma. Chaypi payta rimankichi: Ñukanchita yachachikmi kanta riman, wañunayni puncha ñami paktarihun. Chayrayku wasikipi runaynikunawa Paskua punchapi mikunata mikunayani nishpa.

¹⁹ Chasna Jesús rimashkanshina, ñukanchika chay Paskua punchapi mikunanchipa rurak rirkanchi.

²⁰ Ña tutayahushpanna Jesuska tukuy ñukanchi chunka ishkay runankunawa pakta mesa muyukta siririshpa kahurkanchi mikunanchipana.

²¹ Chay mikuhushkanchipi Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Chikniwak runakuna apiwankakuna wañuchiwanankunapa. Shuk kankunamantami apichichiwanka nishpa.

²² Chasna rimashkanta uyashpanchi ñukanchika yapa llakirirkanchi. Chaypi Jesusta tapurkanchi shukllankama shukllankama:

Yaya Jesús, ¿pitaya ñukanchimanta chasna ru-rama? ¿Ñukachu apichichishkayki? Mana kaynima ñuka nishpa.

²³ Chasna tapushpanchi Jesuska aynirka:

Ñukawa parihu kay kallanapi panninta ukuchishpan mikuhukmi kuntraynikunata apichichiwanka.

²⁴ Imashnami Yaya Dios ñawpamanta killkachirka ñukamanta, chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka wañunayni tiyan. Wañuna kashpaynipas chay apichichiwak runarayku llakirini, yapa parisinan tiyan. Ashwan ali kama karka, mana wawayarima karka.

²⁵ Jesuspa rimashkanta uyashpan Judaska, maykanmi kuntrankunata apichinayarka, payta tapurka:

Yachachik, ¿ñukachu apichishkayki? nishpa.

Chasna tapushpan Jesuska aynirka:

Ari, kanmi kanki nishpa.

²⁶ Mikuhushpanchira Jesuska panta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chay panta pakishpa pakishpa ñukanchita kurka. Chasna kuhushkanpi rimarka:

Kay panta mikuychi. Kay panka aychaynishinami kan. Kayta mikushpaykichi yuyariychi, ñuka wañushpayni kankunata kishpichinaynita.

²⁷ Chaymanta shuk pusillu vinuta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chay pusilluta ñukanchita kuhushpan rimarka:

Tukuy kankuna kay vinuta upyaychi.

²⁸ Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarni shuturishpan Yaya

Dios achka runakunata uchankunamanta llakichishpan kishpichinka. Kay yawarni shuturinanwa Yaya Dios runakunarayku paywa alichananta paktachin.

²⁹ Kankunata rimani, ñukaka manami kutikashka kay allpapi kushilla kankunawa tantarishpa kay vinuta upyashanachu. Ña wañushami. Ashwan shuk puncha Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi shuk mushu vinutana kankunawa upyahukshina tantaylla kushilla kashunchi.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta

(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Chasna Jesuska rimashkanwasha takirkanchi salmokunata. Chaymanta rirkanchina Olivos urkuma.

³¹ Chaypina Jesuska rimarka:

Yaya Diospa killkachishkanpi ñukanchita rimani: Obhankunata kuyrak runata wañuchisha. Chayrayku tukuy obhankuna shikwarinkakuna nishpa.

Chay killkapi rimashkanshina, kay tuta tukuy kankuna kuntraynikunata manchashpaykichi sakiwankichi.

³² Wañushkayniwasha Yaya Dios kawsachiwashpan ñukara kankunamanta ñawpashpa Galilea allpama risha.

³³ Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan Pedroka aynirka:

Tukuy katik masinikuna mancharishpa kanta sakishpankunapas ñukaka nima ima uras sakishkaykichu nishpa.

³⁴ Chaypina Jesuska Pedrota rimarka:

Alita uyaway. Kay tuta manarapas atallpa kantahushpan kimsa kuti mana riksiwanaykita rimanki.

³⁵ Pedroka sinchita rimashpan nirka:

Kanwa parihi wañunayni kashpanpas wañusha, manami rimashanchu kanta mana riksinaynita nishpa.

Chasnallatata tukuy ñukanchikunapas payta rimarkanchi.

Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta mañarka

(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶ Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta chay olivos tarpu kinchama, Getsemaní shutiyuma rirka. Chaypi paktashpanchi Jesuska rimarka:

Kayllapi tiyarishpa chapawaychi, chaynikstupi rishpayni Yaya Diosta mañanaynikama nishpa.

³⁷ Chasna rimashkanwasha Pedrota, Sebedeopa ishkay wawankunatapas pusharka chaynikstuma. Chaypina Jesuska wañunanta yuyarishpan mancharishpa yapa llakirishpan paykunata rimarka:

³⁸ Wañunaynita yuyarishpayni shunkuynipi yapa llakirini wañuhushkashina. Kankuna mana puñushpa kayllapi kipariychi. Yaya Diosta mañaychi yanapawanampa nishpa.

³⁹ Chasna rimashkanwasha chaynikstuma rirka, kunkurishpa kumurirka umanka allpapi tupanankama. Kumurishpa Yayan Diosta mañarka:

A Yayayni, atipashpaykika kishpichiway mana sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas

ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray nishpa.

⁴⁰ Chasna Yayan Diosta mañashkanwasha Jesuska chay kimsa runankunama kutirka. Puñushkakunata tarishpan Pedrota rimarka:

¿Manachu nima shuk urastuta atipashkankichi mana puñushpa ñukawa pakta Yaya Diosta mañanata?

⁴¹ Mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi supay kankunata mana uchata rurachinanpa. Kankunaka munankichi Yaya Diosta mañanata. Chasna munashpaykichipas sapallaykichika mana atipankichichu, shunkuykichipi yapa sampayashka kashpaykichi. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi shunkuykichita sinchikuchinanpa nishpa.

⁴² Chaymanta kutikashka Yayan Diosta mañak rirka:

A Yayayni, parisinaynimanta mana arkanata munashpaykika kaypi kahuni munashkaykita ñukawa ruranaykipa nishpa.

⁴³ Chay kimsa runankunama kutishpan kutikashka tarik rirka puñurayahukkunata, paykuna yapa puñuywa kahushkankunarayku.

⁴⁴ Puñuhushkakunallata sakishpan Jesuska kimsaynin kuti Yayan Diosta chasnallatata mañak rirka.

⁴⁵ Chaymanta runankunama kutishpan paykunata rimarka:

¿Kunankamachu puñuhunkichi? Ñami paktarishka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa uchasapa runakunamanta apiy tukunaynipa.

⁴⁶ Atariychi, akuychi. Ñami shamuhun chay apichichiwak runaka nishpa.

*Chiknik runakuna Jesusta apirkakuna
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)*

⁴⁷ Jesús rimahushkanllapi paypa runan Judaska achka runakunata pushamushpan shamurka. Paykunaka ishkay wiluyu sablikunata, kaspikunatapas apamushpankuna Jesusta apik shamurkakuna. Paykuna saserdotekunapa apunkunamanta, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunamanta kamachirishka karkakuna.

⁴⁸ Judaska chay runakunata pusharka alita yachachishpa: Maykan runatami muchasha, chaymi kanka Jesuska. Payta apishpa pushankichi nishpa.

⁴⁹ Chaypina Jesusta kayllayashpan rimarka:

Yachachik, shamushkanimi saludanaynipa kanta nishpa payta mucharka.

⁵⁰ Muchashpanna Jesuska rimarka:

Amigu, apichiwamayashpaykika apichipay nishpa.

Chaypina chay runakunaka Jesusta apirkakuna pushanankunapa.

⁵¹ Chayta rikushpan Jesuspa shuk runan sablinta apishpan saserdotekunapa atun apupa shuk runanta sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan rinkrinllata pitirka.

⁵² Chasna pitishpan Jesuska rimarka:

Wakaychay sablikita. Sabliwa makanakuk runakunaka sabliwallatatami wañunankuna tiyan.

53 ¿Manachu yachanki Yayayni Diosta tapushpaynika payka chunka ishkay waranka angelkunata kachamuma arkawanankunapa?

54 Chasna arkawanahumaka ¿imashnataya paktarima ñawpa Yaya Diospa killkachishkanka ñuka wañunaynimanta? Manami paktarimachu. Chayrayku Yaya Diosta mana tapunayanichu arkawanampa wañuymanta.

55 Chaywasha chay apik runakunatana Jesuska rimarka:

¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkankichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani? Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa pakta kahushpayni yachachirkani. ¿Imaraykuta mana chaypi apiwarkankichichu?

56 Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna ñawpa killkarkakuna kasna apiwanaykichita. Chay killkashkankunapi rimashkankunashina, shutipata kunanka apiwahunkichi wañuchichiwanykichipa nishpa.

Chaypina tukuy ñukanchi paypa runankuna yapa mancharishpanchi Jesusta sapallanta sakishpa mitikurkanchi.

Jesusta pusharkakuna ashwan atun israel apu Kaifasma

(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Chay apik runakunaka Jesusta saserdotekunapa atun apu Kaifaspa wasinma pusharkakuna. Paypa wasinpi Moisespa killkashkanta yachachikkuna, ñukanchita

kamachik israel masinchi rukukunawa pakta tantarishka kahurkakuna.

⁵⁸ Jesusta pushashpankuna Pedroka karullapi katishpan chay atun apupa wasin pampan kincharishkapi yaykurka. Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas chay pampapi tiyahlla kahurkakuna. Pedroka paykunapa kuchunpi tiyarik rirka, rikunayashpan imatashi Jesusta rurankakuna nishpa.

⁵⁹ Chay wasi ukupi saserdotekunapa apunkuna tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik masinkuna chiknik runakunata maskarkakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimanankunapa. Yapa munarkakuna Jesusta wañuchinata.

⁶⁰ Chaypina achka runakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimashpankunapas karan shuk chikanta rimashpan nima imata tarirkakunachu Jesusta atipanankunapa wañuchinata. Chaywashana ish kay runakuna paktamushpankuna chasnallatata yanka millaypata Jesusmanta rimarkakuna:

⁶¹ Kay Jesusmi rimarka: Ñuka Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayni kimsa punchapi atipani kutikashka ruranata nishpa.

⁶² Chasna rimashpankuna Kaifaska shayarishpan Jesusta tapurka:

¿Manachu nima imata ayninki? ¿Manachu uyanki kanta uchachishpa rimahushkankunata? nishpa.

⁶³ Chaypina Jesuska chunlla uyarka. Nima imata aynishpan chay saserdotekunapa atun apuka kutikashka rimarka:

Silupi kawsak Yaya Diospa shutinpi kanta rimani, mana llullashpa rimay ¿kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, Yaya Diospa Wawan? nishpa.

⁶⁴ Chaypina Jesuska aynirka:

Ari, shutipami rimanki. Kunan ñukapas kankunata rimani, ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichi tukuyta atipak Yayayni Diospa kuskan partipi tiyahushkaynita. Chasnallatata rikuwankichi puyu awapi kutikashka shamuhushkaynita nishpa.

⁶⁵ Chaypina chay saserdotekunapa atun apu Kaifaska yapa piñarishpan pay kikinpa kamisan awapi churarishkanta likirka kasna nishpa:

Kay runapa chasna rimashkanka Yaya Diostami yapa piñachihun. Manana ashwan payta uchachik runakunata maskashunchinachu. Tukuy kankunami uyashkankichi paypa piñachinan shimikunata.

⁶⁶ ¿Imatata yuyarinkichi? nishpa.

Chay kamachik masinkuna aynirkakuna:

Uchayumi, wañunan tiyan nishpa.

⁶⁷ Chaypina Jesusta chiknishpankuna uyanpi tyukarkakuna sakmarkakuna. Shukkunaka kaspiwa payta waktarkakuna.

⁶⁸ Asichishpankuna rimarkakuna:

Kan Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kashpaykika rimay pimi kanta waktashka nishpa.

Pedroka Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Chay wasi ukupi Jesusta asichihushkankunapi Pedroka chay wasi pampan kincharishkapi

tiyahurka. Chaypi shuk atun aputa yanapak warmi kayllayashpan rimarka:

Kanpas Galileamanta Jesuswa pakta purik kanki nishpa.

⁷⁰ Chasna rimashpan Pedroka tukuy chay runakuna uyashkankunapi aynirka:

Manami yachanichu pimantami rimawahunki nishpa.

⁷¹ Chaymanta Pedroka chay wasi punkuma rirka. Chaypi shuk yanapak warmi payta rikuhushpan shukkunata rimarka:

Kay runaka Nasaretmanta Jesuswa purikmi karka nishpa.

⁷² Chaypina Pedroka kutikashka llullashpa Yaya Diospa shutinpi rimarka:

Ñukaka manami riksinichu chay runata nishpa.

⁷³ Shuk ratumanta chaypi kahuk runakuna Pedrota kayllayashpankuna rimarkakuna:

Shutipami kanpas chay runawa purik kanki. Galilea runakunashina chikannayak shimita rimahushkaykirayku riksinichi kanpas Jesusta katik kashkaykita nishpa.

⁷⁴ Chasna rimashpankuna Pedroka sinchita rimarka:

Yaya Dios kastigawachun mana shutipata rimashpayni. Manami riksinichu chay runata nishpa.

Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka.

⁷⁵ Chayta uyashpan Pedroka yuyarirka Jesuspa rimashkanta, manarapas atallpa kantahushpanra kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita nishpa. Chayta yuyarishpan

Pedroka kanchama llukshishpan yapa llakirishpa
sinchita wakarka.

27

*Jesusta pusharkakuna romano apu Pilatoma
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)*

¹ Chaymanta ña pakarishpan tukuy
saserdotekunapa apunkuna, tukuy ñukanchita
kamachik israel masinchi rukukunawa
shuk yuyayllawa kwintarkakuna Jesusta
wañuchinankunapa.

² Chaypina Jesusta watashpankuna
pusharkakuna chay romano apu Pilatoma.

*Judaska pinkarishpan pay kikinta sipirishpan
wañurka*

³ Jesusta wañuchichinankunapa
pushahushkankunata Judaska rikushpan
yuyarirka payta apichichishpan mana alita
rurashkanta. Chayrayku llakirishpan Jesusta
apinankunapa riksichishkanmanta apishkan
kullkita kutichik rirka. Chay saserdotekunapa
apunkunata, ñukanchita kamachik israel masinchi
rukukunatapas rimarka:

⁴ Mana alitachu rurashkani, chay mana
uchayu runata kullkita apinayniranti kankunata
riksichishkani wañuchinaykichipa.

Paykunaka aynirkakuna:

Chayka kanpa uchaykimi. Ñukanchirayku mana
imananchu nishpa.

⁵ Chasna rimashkankunata uyashpan Judaska
chay kullkita Yaya Diospa wasinpi wichurka.
Chaymanta llukshishpan kaspipi sikashpan shuk

waskawa kunkanpi watarishpan saltashpan wañurka.

⁶ Chay saserdotekunapa apunkuna chay wichushka kullkita apishpankuna rimarkakuna:

Kay kullkika shuk runata wañuchinapa apichishkanrayku apishka kullkimi. Chayrayku mana alichu churananchipa ofrendapi.

⁷ Ashwan ali kama kay kullkiwa shuk uchilla urku allpata rantinanchipa, shuk allpakunamanta runakuna wañushpankuna uchkuta rurachishpanchi chaypi churashpa tapanankunapa. Chasna paykunapura kwintashpankuna mankakunata rurak runapa allpanta rantirkakuna.

⁸ Chay kullkiwa rantishkankunarayku kunankama chay allpapa shutinka kiparishka Yawar Allpa.

⁹⁻¹⁰ Chasna ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Jeremiaspa kasma rimashkanka pak-tarirka:

Israel masinikuna kimsa chunka kullkillata chay runata chanichishpankuna apinankunapa kurkakuna. Chay kullkita kuti apishpa mankakunata rurak runamanta allpata rantirkakuna Yaya Dios kamachishkanshina nishpa.

Pilatoka Jesusta tapurka kastigachishanchu manachu nishpa

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Chaymanta Jesusta pusharkakuna romano apu Pilatoma. Chaypi payka Jesusta tapurka:

¿Shutipachu kanki israel masikikunapa Atun Apu? nishpa.

Chasna tapushpan Jesuska aynirka:

Ari, shutipami rimanki.

¹² Chay saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna achka millaypakunata paymanta rimahushkankunapi Jesuska chunllalla uyarayarka.

¹³ Chayrayku Pilatoka Jesusta tapurka:

¿Manachu uyanki tukuy kay runakuna kamanta millaypata rimahushkankunata?

¹⁴ Jesuska nima imata aynirkachu. Chayrayku Pilatoka ¿imaraykushi mana apirishka runashina ayninchu kishpinanpa? nishpa yuyarishpan mana yacharkachu imatami ruranka.

Jerusalenpi tantarishka runakuna Jesusta kruspi klabashpa wañuchichinata munarkakuna (Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Karan wata Paskua punchakuna romano apu Pilatoka kacharipayarka shuk runata karselpi kahukta. Ñukanchi israel runakunata tapupayarka akllananchipa, maykan runatami kacharinka nishpa.

¹⁶ Chay uras karselpi karka shuk runa Barrabás shutiyu. Tukuy yacharkakuna yapa millaypata rurak runa kashkanta.

¹⁷ Chaypina Pilatoka chay achka tantarishka runakunata tapurka:

¿Maykan runatata munankichi kacharichinaynipa? ¿Barrabastachu kacharichisha? ¿Kay Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishkankuna Jesustachu kacharichisha? nishpa.

¹⁸ Apu Pilatoka alita yacharka, Jesusta chiknish-pankuna yankamanta wañuchichinayashkankunata. Chayrayku chasna tapurka.

¹⁹ Apu Pilatoka kamachinan tiyarinanpi tiyahushkanpi paypa warmin kacharka shuk runanta rimak rinanpa: Ama nima imata ruraychu chay mana uchayu runata. Kayna tutapi paymanta manchaypata muskushkani nishpa. Chayrayku Pilatoka mana munarkachu payta wañuchichinata.

²⁰ Chasna kashpanpas saserdotekunapa apunkunaka, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas chay achka tantarishka runakunata yuyachishpa rimarkakuna: Pilatota rimaychi Barrabasta kacharinanpa, Jesustana wañuchichinanpa nishpa.

²¹ Chaypina apu Pilatoka kutikashka tapurka: ¿Pitata munankichi kacharichinaynipa? nishpa. Chay tantarishka runakunaka kaparirkakuna: ¡Barrabasta kacharichiy! nishpa.

²² Apu Pilatoka paykunata tapurka: ¿Imata rurasha kay Jesuswa, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishkankunawa?

Chasna tapushpan tukuy runakuna kaparishpa aynirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

²³ Apu Pilatoka paykunata rimarka:

¿Ima millaypatataya rurashka?

Chaypi paykunaka kutikashka ashwan sinchita kaparirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

²⁴ Chay runakuna yapa piñarishpa kaparish-pankuna Pilatoka nima imapi atipashpan

chunllayachinata, yakuta apamunankunapa kamachirka. Chay yakuwa makinta mayllarka tukuy runakunapa rikushkanpi. Chaypi paykunata rimarka:

Ñukaka makinita mayllani yachanaykichipa kay runa wañushpanka mana uchayu kanaynita, kankunami uchayu kankichi nishpa.

²⁵ Chasna rimashpan tukuy chay runakunaka aynirkakuna:

Chay runa mana uchayu kashpan yanka wañuchiy tukushpanka Yaya Dios ñukanchita tukuy wawanchikunawa pakta kastigachun nishpa.

²⁶ Chaypina Pilatoka Barrabasta kacharichirka. Jesustana kara waskawa asutichirka yawarnin llukshinankama. Chaywasha kamachirka shuk kruspi klabashpa wañuchinankunapa.

²⁷ Chaypina suntalukunaka Jesusta pusharkakuna apu Pilatopa wasinma. Chaypi tukuy suntalu masinkunata tantachirkakuna, Jesusta asichinankunapa.

²⁸ Jesusta llatanachishpankuna kamachik atun apupa puka churarinatashina churachirkakuna.

²⁹ Kashamanta llawtuta rurashpankuna atun apupa tawasampatashina umanpi churarkakuna. Kuska makinpi apichirkakuna shuk barata. Payta asichishpankuna pukllachishpa puntanpi kunkurirkakuna kasna nishpa:

¿Shamushkankichu israel runakunapa atun apu?

³⁰ Payta tyukashpankuna chay kushkankuna barata apishpa umanpi waktarkakuna.

³¹ Chasna pukllachishkankunawasha chay puka churarinata llatanachishpankuna pay

kiKinpa churarinantana churachirkakuna.
Chaymanta payta pusharkakuna shuk kruspi
klabashpa wañuchinankunapa.

*Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)*

³² Jesusta pushahushkankunapi kruspi
klabashpa wañuchinankunapa, shuk runa Simón
shutiyuta tinkurkakuna. Chay Simonka
karka Sirene llaktamanta. Suntalukunaka
payta kamachirkakuna Jesuspa krusninta
markananpa.

³³ Rishpankuna chay Gólgota lumapi
paktarkakuna. Gólgota ninayan wañushkapa
uman luma.

³⁴ Chaypina suntalukunaka Jesusta upyachina-
yarkakuna aya wikiwa chapurishka vinuta. Je-
suska chayta kamashpan mana upyanayarkachu.

³⁵ Chaypina suntalukunaka Jesusta
kruspi klarkakuna. Chaywasha Jesuspa
churarinankunata chawpinakunankunapa
swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka
nishpa.

³⁶ Chaywasha tiyarirkakuna chayllapi Jesusta
kuyranankunapa.

³⁷ Jesuspa uman awapi shuk killkarishkata
ratarkakuna tukuy runakuna yachanankunapa
imaraykumi wañuchishkakuna nishpa. Chay killka-
rishkapi rimarka: Kay Jesuska israel runakunapa
atun apumi kan nishpa.

³⁸ Jesusta wañuchihushkankuna uras ishkay
wañuchik shuwakunatapas karan shukta shuk

kruspi klabarkakuna chaypi wañunankunapa, shukta kuskan parti, shukta llukin parti.

³⁹ Achka runakuna Jesusta rikuk rirkakuna. Paykuna mana kirishpankuna Yaya Diospa Wawan kananta, umankunata kuyuchishpankuna payta asichirkakuna:

⁴⁰ Kanmi rimashkanki Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayki kimsa punchapi kutikashka ruranaykita. Kunanka kan kikinta kishpichiriy. Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika chay krusmanta uraykumuy nishpa.

⁴¹ Chasnallatata saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas payta asichishpa rimarkakuna paykunapura:

⁴² Payka achka runakunata kishpichishka. Kunanka pay kikinta mana atipanchu kishpichirinata. Ñukanchi israel runakunapa atun apunchi kashpanka kay krusmanta uraykumuchun. Chaypira kirishunchi payta.

⁴³ Payka rimarkami Yaya Diospa Wawan kananta. Rimarka Yaya Dios payta tukuy imapi yanapananta. Yaya Dios shutipa payta yuyashpanka kunalla chay krusmanta uraykuchichun.

⁴⁴ Chasna asichishpankuna chay ishkay kruskunapi klabarishka wañuchik shuwakunapas Jesusta asichirkakuna.

*Jesuska ña wañurkana
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)*

⁴⁵ Jesús kruspi klabarishka kahushkanpi chawpi punchamanta pacha kimsa urakama amsayarka.

⁴⁶ Chay urasllatata Jesuska sinchita kaparishpa rimarka arameo shimipi:

Elí, Elí, lema sabaktani nishpa.

Chay rimashkanka ninayan: Yayayni Dios, Yayayni Dios, ¿imaraykutaya sapallaynita sakiwashkanki? nishpa.

⁴⁷ Chasna kaparishkanta uyashpankuna chaypi kahukkunaka rimarkakuna:

Kay runaka Eliastami kayahun, chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikta nishpa.

⁴⁸ Chaypina shuk runa kallpashpa rirka utkuta apak rinanpa. Chayta shuk suni kaspi pun-tapi wataşpan agru vinupi ukuchishpan Jesuspa shiminpi tupachirka, tsunkashpan upyananpa.

⁴⁹ Shukkuna asichishpa rimarkakuna:

Aku rikushunchi, shutipachu Eliaska shamunka payta kishpichinanpa nishpa.

⁵⁰ Chaypina kutikashka Jesuska sinchita kaparirka. Chasna kaparishpa wañurka.

⁵¹ Jesús wañushkan uraslla Yaya Diospa wasin ukupi Yaya Dioswa tinkunakuna kwartuta arkak rakta llachapaka* awamanta pacha pitikta likirirka. Allpaka sinchita kuyurirka. Atun rumisapa urkukunapas partirirkakuna.

⁵² Wañushkakunapa taparishkan uchukunaka paskarirkakuna. Achka Yaya Diosta kirik wañushka runakunaka kawsarirkakuna.

---

* 27:51 Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

⁵³ Jesús kawsarishkanwasha chay kawsarishka runakunaka Jerusalén llaktapi yaykurkakuna. Chaypi achka runakuna paykunata rikurkakuna.

⁵⁴ Allpa sinchita kuyurihushpan tukuy manchaypakunata rikushpankuna kapitanka Jesusta kuyrak suntalunkunawa pakta yapa mancharirkakuna:

Shutipami kay runaka Yaya Diospa Wawan kashka nishpa rimarkakuna.

⁵⁵ Jesús kruspi klabarishka kashpan Galileamanta pacha payta katishpa yanapak warmikuna karumantalla rikurayarkakuna.

⁵⁶ Chay rikuk warmikuna achka karkakuna. Paykunamanta shuk karka Magdalamanta Maria. Shuk karka Santiagopa Josepa maman Maria shutiyu. Shuk karka Sebedeopa wawankunapa maman.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Chaymanta tutayahushpanna shuk achka kullkiyu runa José shutiyu Jesús kruspi wañushkanpi paktamurka. Chay Joseka karka Arimatea llaktamanta. Paypas Jesusta katikmi karka.

⁵⁸ Jesús wañushkanta rikushpan Joseka Pilatota tapuk rirka Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa tapak rinanpa. Chasna tapushpan Pilatoka suntalunkunata kamachirka kunankunapa.

⁵⁹ Chaypina Joseka Jesuspa aychanta shuk mushu yura llachapawa wankurka.

⁶⁰ Alita wankushpan aparkakuna shuk mushu allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa. Chay urku uchkuta Joseka rurachirka pay kikinpa rantishkan allpapi. Jesuspa aychanta chay uchkupi churashkankunawasha atun rumiwa sumakta taparkakuna. Chaypi sakirkakuna.

⁶¹ Chay uchku taparishka kuchupi Magdalamenta Maria shuk Mariawa pakta tiyarishpa rikurayarkakuna.

Suntalukunaka Jesuspa aychan churay tukushka uchku punkuta kuyrarkakuna

⁶² Kayantima ñukanchi israel runakunapa samananchi puncha karka. Chay puncha saserdotekunapa apunkuna, fariseokunawa pakta Pilatota rikuk rirkakuna.

⁶³ Chaypina payta rimarkakuna:

Apu, ñukanchi yuyarinchi chay llullachik runapa rimashkanta. Payka kawsa kashpanra rimarka: Wañushkayniwasha kimsa punchamanta kawsarisha nishpa.

⁶⁴ Chayrayku kanta tapunchi, kimsa punchata suntaluykikuna Jesuspa aychanta churashkankuna uchku punkuta kuyranankunapa, paypa runankuna tutapi shamushpankuna paypa aychanta mana apanankunapa. Apashkankunawasha rimanahuma Jesuska ñami kawsarishka nishpa. Chasna llullashpankuna kutikashka tukuy runakunata ashwanta llullachinahuma nishpa.

⁶⁵ Chaypina Pilatoka paykunata aynirka:

Chaykaya suntalukunaka. Pushaychi. Chay wañushkapa aychan churarishka uchku punkuta alita kuyraychi nishpa.

⁶⁶ Chaypina chay apunchikunaka suntalukunawa pakta rirkakuna punkarawa sumakta rat-achinankunapa chay uchku punkupa rumiwa taparishkata, nima pi anchuchinapa. Chaypi suntalukunata sakirkakuna alita kuyranankunapa.

28

Jesuska kawsarirka

(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Chaymanta samana puncha kayantima pakar-ihushpan Magdalamanta Maria shuk Mariawa pakta chay wañushkapa aychan churarishkata rikuk rirkakuna.

² Chay warmikuna rihushkankunapi kunkaymanta sinchi allpa kuyuy tiyarka, Yaya Diospa angel silumanta uraykumushpan chay uchku punkuta tapak rumita anchuchishkanrayku. Anchuchishpanna awanpi tiyarirka.

³ Chay angelka chuyahlla ilampashina rikurirka. Tukuy churarinan karka suma yura, ñawinchita rantipak chuya.

⁴ Chay angelta rikushpankuna chay kuyrak suntalukuna yapa mancharishpankuna chukchurishpa wañushkashina urmarkakuna allpama.

⁵ Chaypina chay warmikuna paktashpankuna chay angelka rimarka:

Ama manchariyichichu. Yachani shamushkay-kichita maskanapa kruspi klabarishka Jesusta.

⁶ Kruspi wañushpanpas ñami kawsarishka rimashkanshina. Rikuk shamuychi maypimi churarakuna. Payka manami kaypinachu, ñami llukshishka.

⁷ Rikushkaykichiwashu utkalla rimak riychi paypa runankunata: Yaya Jesús ña kawsarishka. Galilea allpama manara rishpaykichira payra rinka. Kankunapas riychi. Chaypimi payta rikunkichi nishpa. Chayllatami kankunata rimani.

⁸ Chaypina chay ishkay warmikunaka mancharishpankunapas yapa kushikurkakuna. Kushikushpa kallparkakuna Jesuspa runankunata rimanankunapa.

⁹ Rihushkankunapi Jesuska paykunata rikurishpan saludarka. Paykunaka kayllayashpankuna kumurishpa chakinta ukllarishpankuna payta yapa kushichirkakuna.

¹⁰ Chaypina Jesuska paykunata rimarka:

Ama manchariychichu. Kunalla rimak riychi wawkinikunata Galilea allpapi llaktakunama rinankunapa. Chaypimi rikuwankakuna.

Suntalukuna llullashpa rimarkakuna Jesuspa aychanta runankuna apashkankunata

¹¹ Chaymanta chay warmikuna Jerusalén llaktama rihushpankuna chay kuyrak suntalukunapas chay llaktallapitata paktarkakuna. Paykunaka saserdotekunapa apunkunata kwintarkakuna tukuy pasashkakunata.

¹² Chaypina chay apunkunaka ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas tantarishpankuna kwintarkakuna imatami rurankakuna

nishpa. Kwintashkankunawasha chay suntalukunata achka kullkita pagarkakuna.

¹³ Pagashpa rimarkakuna:

Kankuna tukuy maykantapas rimanaykichi tiyan: Tutapi puñuhushpanchi Jesuspa runankuna aychanta apashkakuna nishpa.

¹⁴ Chayta apu Pilatoka yachashpan kankunata kastiganayashpanka ñukanchi rimashu kankunata mana kastigananpa.

¹⁵ Chay suntalukunaka llullanankunapa ari nishpankuna achka kullkita apirkakuna. Chaymanta chay llullata rimashpankuna mirachishpa mirachishpa tukuy israel masinchikuna yacharkakuna. Kunan punchakama Jesuspa runankuna aychanta apashkakuna nishpa rimashkakunata uyanchi.

Jesuska runankunata kamachirka tukuy parti paymanta yachachik rinankunapa

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Chaymanta chay chunka shuk runankuna Galilea allpama rirkakuna, Jesús rimashkan urkuma.

¹⁷ Chaypi paktashpankuna Jesusta rikurkakuna. Payta rikushpankuna puntanpi kunkurishpa kushichirkakuna. Shukkunaka yuyayninkunapi rimarkakuna paychari manachu nishpa.

¹⁸ Chaypina Jesuska paykunata kayllayashpan rimarka:

Yaya Dios churawashka kay allpapi silupipas shuklla kamachik kanaynipa.

19 Chayrayku tukuy kay allpapi kawsak runakunata yachachik riychi paykunapas ñukata katikkuna tukunankunapa. Chay ñukata katiwak runakunata bawtisaychi runakunata rikuchinankunapa Yaya Diosta, ñuka Wawanta, Yaya Diospa Espiritunta kasukkuna tukushkankunata.

20 Chaymantapas chay kiriwak runakunata tukuy yachachishkaynikunata yachachiychi paykunapas alita kasukkuna kanankunapa. Kankunata rimani, ñukaka mana anchurishpachu tukuy puncha kankunawa kahuni kay allpa tukurinan punchakama.

Yaya Diospa mushu killkachishkan shimi
New Testament in Quechua, Southern Pastaza
(PE:qup:Quechua, Southern Pastaza)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Southern Pastaza

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Southern Pastaza [qup], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Southern Pastaza

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

CXCV

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

2e32a407-2fdc-5e27-9771-8167a89d515f